

SEMINE MIA

Apare sub egida UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA

An. XV, Nr. 1-2-3-4 (57, 58, 59, 60), 2013

Director: Paulina Popa

Publicațiile Editurii Emia

SEMNE - EMIA

Revistă trimestrială de cultură,

fondată în ianuarie 1998

la Deva.

Apare sub egida

Uniunii Scriitorilor din

Romania și este finanțată de

Editura Emia și Editura Paula

Realizator: Paulina Popa

Colectivul de redacție:

Melania Daniela Bădic

Stelian Gomboș

Gabriel Petric

Gligor Hașa

Ioan Vălean

Dumitru Hurubă

Dumitru Tâlvescu

Revista este ilustrată cu fotografii

din colecția STRIGĂȚUL PĂDURII,

de Paulina Popa

Tehnoredactare: Agrarian Ștefan Păiușan

Adresa:

Editura Emia

Str. Mareșal Averescu, Nr. 20,

330011, Deva.

e-mail: office@emia.ro

www.emia.ro

ISSN: 1445-3060

ISSN 1454-3060

9 771454 306000

Autorii poartă întreaga responsabilitate
a articolelor semnate

Cuprins

EDITORIAL

DEZACORDURI ÎNTRE CULTURĂ ȘI MANAGEMENT PAULINA POPA.....1

ANTOLOGIA SEMNE

GEO GALETARU.....4

ESEU

UN PERSONAJ BIBLIC „DE TOP” MELANIA DANIELA BĂDIC.....6

ANIMA...EUGEN EVU.....15

DESPRE METAFIZICA CUVÂNTULUI ÎN ROMANUL FRAȚII KARAMAZOV DE

F. M. DOSTOIEVSKI STELIAN GOMBOȘ.....17

CARAGIALE AZI GLIGOR HAȘA.....24

STARE DE DIALOG

OPERA OMNIA SAU BUCURIA CREAȚIEI? FLORICA BERCEA.....27

CRONICĂ LITERARĂ

O IMPORTANTĂ DECADĂ LIRICĂ PETRU ILIE BIRĂU.....30

RITMURILE CĂUTĂRII OCTAVIAN MIHALCEA.....35

UN SCRITOR PROLIFIC ÎN PLIN PROGRES ILEANA ROMAN.....36

OPINIE ȘI RECOMANDARE EUGEN EVU.....39

COPILĂRIA CA UN SEMN AL TINEREȚII FLORICA BERCEA.....41

STATORNICIE ÎNTRE SAFIC ȘI EVLAVIC GLIGOR HAȘA.....42

„SINTAGME CU VALOARE DE DEFINIȚII POETICE” GLIGOR HAȘA.....43

MOTIVAȚIA PREZENTĂRII GLIGOR HAȘA.....45

MONICA DUȘAN „VIAȚA CA O LACRIMĂ” GLIGOR HAȘA.....47

TEMA CĂUTĂRIILOR ESTE VECHIE LA PAULINA POPA OCTAVIAN ALDEA.....49

PROZĂ

ARIPI DE FLUTURI NINA CORDUNEANU.....50

AFRICA DIN MINE ORGHICI DAN.....53

POESIS

CUM SĂ TE IUBESC EU DOAR PE TINE? OLIMPIA IACOB.....55

POEME LAURA DANC.....56

RECENZIE

NICOLAE PURCĂREA, „URLĂ HAITA” STELIAN GOMBOȘ.....58

NOTE DE LECTURĂ

ROSTIREA DIN CUVÂNT, GENEZA IZVOARELOR CEZARINA ADAMESCU...63

ANDREI LUCIAN MOCUȚA - „Trei povestiri” PAULINA POPA.....65

CRONICĂ DE ÎNTÂMPINARE

UN DEBUT EPIC CONVINGĂTOR EUGEN EVU.....66

TRADUCERI

ALIEN NIGHT AURA CRISTI.....68

DIN VOLUMUL LUI MARIAN RABINOWITZ DANA-MELANIA BADIC.....70

CREDO

PĂTIMITORI ȘI PĂTIMIRE ÎN TEMNIȚELE COMUNISTE FLORIN DOBREI.....72

DEBUT

JOCUL MĂȘTILOR GHERGU LORENA-OANA ȘI POPA BIANCA.....74

CULORI INEVITABILE ÎN ROMANUL “PATRU BĂRBAȚI PLUS AURELIUS”

PETRUȘAN RADU OTNIEL ȘI TUDOSE ȘTEFAN ALEXANDRU.....78

STEAUA CARE STRĂLUCEȘTE MARIA-VERONICA ARMEAN.....81

IN MEMORIAM

ÎMPLINIREA A ZECE ANI DE LA NAȘTEREA ÎN VIAȚA CEA CEREASCĂ ȘI

VEȘNICĂ A PĂRINTELUI PROFESOR CONSTANTIN GALERIU DE LA

BISERICA „SFÂNTUL SILVESTRU” DIN BUCUREȘTI... STELIAN GOMBOȘ...83

ANIVERSARE

LA ANIVERSARĂ MARIA DAMȘA.....86

PAULINA POPA

DEZACORDURI ÎNTRE
CULTURĂ ȘI MANAGEMENT

Nici nu mai știu dacă este orașul meu. Oricum, nu mă simt ca aparținând unui loc în care orice am face și oricâte încercări de a urni din loc starea de fapt a culturii, nu iese nimic. Mi se pare o utopie (chiar dacă însuși felul de a fi al unui poet este o utopie) a vorbi despre cultură într-o vreme în care sunt atâtea lucruri necesare unei viețuiri cât de cât decente. Desigur că indecent este chiar faptul că la un sondaj recent, un tânăr din orașul Deva nu știa numele niciunui scriitor din județul / orașul în care trăiește, și mai grav nu știa un vers din toată trecerea lui prin clasele I-XII. Și totuși, în județul acesta viețuiesc 21 de membri ai USR, iar în România se poate conta pe, cel puțin, 300 de poeți.

Posibil a fi judecată pentru faptul că am început cu poezia. Nu vă iluzionați. Aceeași ignoranță este întâlnită și atunci când vorbim despre muzică ori pictură. Aceeași ignoranță când vorbim despre viața culturală în general.

Aproape aș fi ispitită a crede că ne aflăm într-un adânc de întuneric, într-un haos fără de sfârșit la capătul cultural al lumii, o autostradă (aș fi vrut să pot spune cărare, doar că o cărare presupune, neapărat, natură) cu toate toxinele ei manelistice, cu zgomotul asurzitor al unor veleitari care știu foarte bine să facă zgomot. Uneori cred că pentru a supraviețui trebuie să ne refugiem undeva (așa ca pe vremea lui Ceaușescu, atunci când metafora era stăpână, cel puțin pentru un artist) și unde în altă parte decât în cultură. Dacă m-ar asculta cineva, aș dori să amintesc celor ce gestionează, ori celor ce doresc un „mai bine” acestui oraș/județ, că cea mai rentabilă investiție în aceste vremuri este cultura. Ea va preschimba societatea în una mult mai performantă, mai civilizată și va duce la o asanare morală. Apoi, dacă cineva dorește să se întoarcă puțin în istorie, ar

putea să vadă ce a însemnat asta în perioada interbelică. S-ar putea ca unii să spună că sunt dependentă de trecut. Nici vorbă. Nici trecutul și nici viitorul nu mă sperie, nici nu mă fascinează. Poate doar ceea ce a fost bine (după capacitatea mea de apreciere) în trecut, și sunt multe, ori dorința/speranța că viitorul va fi unul cultural / moral. Nu cred în hazard și nici că am fi la discreția lui. Nu cred în capcana timpului, dar sunt convinsă că „Timpul este un întreg indivizibil, un mare rezervor, în care toate evenimentele există etern” (Fank Waters) și că toate evenimentele culturale ce aduc frumosul vor genera la rândul lor alte frumuseți.

Dacă aş folosi cuvântul: **cultura zilelor noastre** - cu o marjă largă ce se întinde înapoi cu câteva zeci de ani, ar trebui să vorbesc despre anumite reguli: a) spiritul moral ar trebui să acţioneze asupra omului care trăieşte actul cultural; b) regula unui joc moralizator nu ar trebui lăsată să se dilueze; c) managementul cultural adus în actualitate.

La prima vedere, totul pare normal. Privind însă lucrurile sub aspectul localizării geografice, și revenind la județul Hunedoara, simțim o ușoară intensificare a elementului ignoranței din viața culturală locală. Artistul în general, și scriitorul în special, este considerat a fi o ființă ezoterică. Ori ființele ezoterice, de cele mai multe ori sunt considerate ca non-terestre. Se face abstracție de faptul că omul care creează (om de știință ori om de cultură) se joacă, iar din jocul lui iese înțelepciunea și nu ignoranța, așa cum doresc să evidențieze unii. Dacă ne îndreptăm spre determinarea conținutului cultural al acestei regiuni, cred că într-o măsură crescândă se întâmplă un număr de fapte îngrijorătoare. Sunt evidențiați artiști din alte centre (e greu pentru un oraș care nu a fost niciodată centru universitar să trăiască o viață culturală similară marilor centre universitare: Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, Iași etc.) în loc să se încerce stimularea, formarea, aducerea pe scena culturală a celor care viețuiesc aici. Avem o viață literară săracă (așa cum am menționat: 21 de scriitori membri ai URSS), dar am putea să o facem bogată. Se cunoaște faptul că administrația publică locală poate aloca fonduri pentru cultura locală (manifestări culturale, cultura scrisă locală etc.) dar, nu de puține ori, aceste fonduri sunt dirijate clientelar. La concursul de proiecte se alocă sume unor fundații și asociații culturale ce aparțin consilierilor care aprobă aceste proiecte ori clienților permanenți, iar cei care organizează evenimente la nivel național ori internațional sunt eliminați din motive lesne de înțeles. Uneori cred că asta dovedește o puternică trăsătură puerilă la cei care habar nu au ce să facă atunci când au în mână puterea, ori dacă o fac, o fac pentru propriile buzunare. Îmi veți spune că sunt raționali, iar „Omul afectiv îi tolerează omului rațional grimasa sceptică” (Octavian Paler). Chiar așa se întâmplă. Noi suntem cei care tolerăm.

Deva este un oraș multicultural, așa ca tot Ținutul Hunedoarei, influențat de diversele comunități etnice. În cazul acesta putem vorbi despre o diversitate care ar putea fi fructificată în folosul tuturor. Din păcate, instituțiile culturale sunt foarte puține, și dacă ar trebui să vorbesc despre cele câteva care se implică, aş aminti: Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva, care organizează, acționează, iese în față cu proiecte. Acum avem un Teatru. S-a deschis, și am aflat că printre invitați nu s-a aflat niciun om de cultură. Trist, atâta vreme cât teatrul este o instituție de cultură. Sper ca această clădire (cu evenimentele ei) să devină un simbol cultural pentru Deva. La Galeriile de artă se desfășoară

evenimente cu o ținută culturală deosebită, sub patronajul artistului, scriitorului, care expune ori lansează. În schimb avem foarte multă istorie și foarte multe monumente. Patrimoniul este bogat. Rămâne ca cei care sunt plătiți să o facă să dea o mână de ajutor.

Pe de altă parte, managementul este rege. În pofida multor inconveniente și dezacorduri dintre cultură și management, încă din anii 70-80, literatura de specialitate scoate în evidență fața economică a culturii și necesitatea managementului. Apoi s-a început organizarea activității culturale pe structura activității economice. Și e normal să fie așa atâta vreme cât toți creează valori (industriale, economice, culturale). Voi fi contestată de unii și aprobată de alții. Știu că în condițiile unei economii de piață, totul este alcătuit să producă, de aceea i-aș provoca pe scriitori, pe artiști în general, la o discuție despre managementul propriei creații. Trebuie știut că a trăi din ceea ce faci este mai mult decât a primi „de-a gata”. La fel ca în orice domeniu, dacă nu ești capabil să manageriezi cu o calitate artistică consistentă propriul produs cultural, vei pieri de pe piața culturală.

Zilnic îmi trec prin mână manuscrise ale scriitorilor din județ și din toată țara și cred că, până când cineva se va trezi să facă o instituție de impresariat literar, toți scriitorii vor aspira zadarnic la viața artiștilor vocali, cei care își vând foarte bine produsul lor.

Și în Deva, așa ca în toată lumea, managementul este cel mai important cumul al conducerii științifice, al administrării, îndrumării și organizării unor „direcții de valorizare” așa cum le denumește Dimitrie Gusti, și va trebui să apară, și la noi, managementul cultural, ca disciplină științifică. Poate în felul acesta viața culturală hunedoreană va fi alta.

(POLITICS / MEDIA NR. 4, IAN 2011)

GEO GALETARU

Domine I

Doamne, Tu mi-ai arătat drumul de cenușă:
ardoarea cântecului pribeag îmi mistuie auzul.
Știu că numele morții e o petală plutitoare
în ochiul unui adevăr al cărui sfârșit nu-l mai zăresc.
Sau pasărea aceea ce izbucnește din roua albastră
poartă încă semnul unei înțelepciuni neînțelese?
Pășesc tăcut și singur, căci, iată, începe călătoria
și straiile luminează în noapte ca stelele calde.
Doamne, Tu mi-ai arătat drumul de cenușă –
văzul meu e o carte deschisă în cer.

Domine II

Doamne, lumina Ta arde pe cărările nevăzute:
e un cântec acolo, o urmă a palidei veri.
„Cad frunzele, cad de departe” spune poetul,
cel neiubit pe străzile abstracte ale unui oraș abstract.
Vom fi în lumina Ta, în acea depărtare
din care se înfruptă săracii și înțelepții.
Timpul împarte viața și moartea,
același tăiș sclipitor care adapă nopțile.
Doamne, lumina Ta arde pe cărările nevăzute –
și nimeni nu mai așteaptă mărturisirea.

Totul va fi o poveste

și tu vei fi supus timpului, cum vei fi
supus morții. vei vedea lanurile de grâu,
merii în floare: o înțelegere a firii,
o propoziție stelară înfiorând pământul
mai presus de carnea ce se usucă și piere.
te privesc și dincolo de chipul tău e noapte,
o neagră oglindă multiplicată în pajiști fierbinți.
sinele se-ntoarce în lucrurile care pleacă,
precum neodihna în oasele îngerului.
vor fi arbori călători în amiaza ta fericită,
iar timpul va fi o poveste, va fi o poveste.

Sintaxa umbrei

Cuvinte frumoase am căutat cuvinte de lux

ca niște sandale de lux treceau ele peste fața obscură a lumii
metafore costisitoare
silabe din fagurii iluștri

și câteva pete orbitoare: mesteceni în convulsii
pe interminabila parcelă a neantului

acum contemplan bazarele goale ale curajului de sine
ascult solilocviile frunzei în aspra hipnoză a zilei

acum învăț din mers sintaxa umbrei

mă așteaptă la colț o glorie sălbatică

Mâna care te poartă

văzduhul desuet se îneacă în mâneca nopții
îl așteaptă gloria ca o așchie fosforescentă
cuvintele acestea cresc pe podișurile înalte
pătrund în cămara albastră a visului
devastează imperiul de celuloid
arhitectura
fragilă a culorilor carnivore

mâna care te poartă prin piețele publice
miroase a trandafir ucis în zori

Ceea ce nu ne mai amintim

fac gesturile cunoscute. creanga
de măr e în ochiul acela invincibil.
spun un cuvânt auriu, el urcă până la cer:
nimeni nu aduce dovezi despre cenușa înserării.
vom fi acolo când timpul își va lua zborul
ca un copac înflorit. și timpul nu va mai avea
nume, nici semnul durerii nu-i va mai da
târcoale. e bine. fac gesturile cunoscute.
mă opresc și o iau de la capăt:
viața e ceea ce nu ne mai amintim.

Vin poeții

vin poeții și stârnesc zâmbete ironice
făptura lor
un blând animal pe catalige

ei cresc ferigi în regatul libelulei
și îmblânzesc umbra în cuptoarele metaforei
duc de mână himera în țări îndepărtate
ca pe un copil orfan uitat la răspântiile veacului

vin poeții și stârnesc zâmbete ironice
și-uneori mai adorm cu fața la un perete igrasios

(prieteni surâd fericiți în aceleași piscine
domestice)

Trece copilăria

trece copilăria îmi spui
cu glasul albit de poverile florii
amintirea începe să culeagă în crâng petale
albastre
se joacă și ea de-a v-ați ascunselea
cu fluturii cu zmeura care se dă în scrânciob

pașii desculți lasă stele în praful sărac

ne-am duce din nou să stăm lângă cornițele
iezielor
să ascultăm cum cântă vara în miezul de pâine
cum curge un râu de aur în cerul acela
aproape

trece copilăria îmi spui
am văzut îngeri triști zburând în pupilele mamei

Dintr-o mare depărtare

Și vei fi
ceea ce ți se spune în șoaptă dintr-o mare
depărtare,
contemplând desfolierea anarhică a gloriei de
ieri,
presimțind cumva ineditul acelei amiezi
salvatoare
în care îți recunoști puterea și șansa unei
înțelepciuni târzii,
dar chipul cu care te-ntorci la tine e altul
și altul e sunetul cărărilor ce nu se mai văd,
ca și cum ai păși peste goluri mătăsoase,
poate cuvinte și întâmplări de demult,
istorii care vin din întuneric și trec pe lângă tine
și o rutină a simțurilor prezente
gata să înfrunte pedanteriile clipei trufașe,
foamea și capriciile timpului
și fulgerul neauzit pe versantul iluziei,
cât să regăsești un înțeles ce vine dintr-o mare
depărtare
și te îmbracă în carnea lui victorioasă:
o simplă biografie,
fragilă,
recognoscibilă.

MELANIA DANIELA BĂDIC

UN PERSONAJ BIBLIC „DE TOP” - profetul Eliahu (Ilie) sau despre „fațetele” unui diamant

ILIE ebr. אליהו

Toată lumea știe că profetismul a reprezentat o instituție religioasă specifică poporului Israel. Termenul ebraic consacrat pentru *profet* este נביא (se mai folosesc și ראה, חזה; în *I Samuel 9*, 8-9 aceste denumiri - נביא, ראה - apar cu referire la una și aceeași persoană). Avraam a fost cel dintâi care a primit acest calificativ în Biblie, potrivit textului din *Geneză*, capitolul 20, versetul 7.

Începând cu Moise și terminând cu Sfântul Ioan Botezătorul, putem observa că *Sfânta Scriptură* ne vorbește de un număr impresionant de profeți (evreii numărau chiar 48 de profeți și 8 profetese):

* *profeții vechi* care, în cadrul comunității, au avut un rol (pedagogic) decisiv (moralitate, evitarea idolatriei), categorie din care au făcut parte, între mulți alții, Samuel, Gad, Natan, Ahia din Șilo, Ilie și ucenicul său, Elisei. * *profeții noi sau profeții scriitori* (16 la număr, respectiv 15 în Biblia Ebraică) - cei patru profeți mari (Isaia, Ieremia, Iezechiel, Daniel) și alți 12 profeți mici (Osea, Ioil, Amos, Obadia, Iona, Miheia, Naum, Avacum, Sofonie, Agheu, Zaharia și Maleahi).

Acum vom povesti cititorilor revistei SEMNE-EMIA despre unul dintre cei mai semnificativi profeți vechi, despre Ilie Tișbitul (אליהו השבטי) din Teșba Galaadului, a cărui activitate profetică s-a desfășurat în sec. IX î. Hr., în vremea regelui Ahab din Samaria și a fiului său (deși suntem atât de departe de ziua de 20 iulie, ziua prăznuirii sale).

Ultimele două cărți ale *Regilor* ne înfățișează această activitate prin care profetul a făcut tot ceea ce i-a stat în putință pentru a ține departe de credința în Dumnezeu unic orice tip de imixtiune. După ce a prevestit faptul că idolatria va avea drept consecință pedeapsa divină a secetei, s-a retras în imediata apropiere a pârâului Cherit (și, după ce chiar și acesta va seca, se va îndrepta din poruncă divină către casa unei văduve din localitatea Sarepta, situată lângă orașul Sidon din Fenicia). Știm cum s-au derulat evenimentele, nu vom insista asupra lor. Pericopele *Sfintei Scripturi* în care acestea au fost cuprinse au constituit sursă de inspirație. Ne referim la *Al cincilea munte*, aparținându-i lui P. Coehlo (există în roman două momente extrem de frumoase; în cel dintâi, femeia care se îndrăgostise de profet și pe care acesta o învățase alfabetul i-a întins tăblița pe care scrisese un singur cuvânt - iubire; un al doilea moment în care, *străin și băștinăș* asemenea lui Avraam, după ce o va pierde pe femeia iubită, profetul va rămâne să reconstruiască Akbarul, devastat de atacul asirienilor spunând: *Mi-ai spus că Akbarul ești tu. Așa că te-am îngrijit, și-am vindecat rănilor și te-am redat vieții. Și mai vreau să spun ceva, că și eu eram Akbar fără să știu*, la Felix Mendelssohn-Bartholdy, *Ilie* (oratorio, 1847), la Rubens, *Ilie hrănit de corbi* (1625, Paris) sau la Gianbattista Piazzetta, *Ilie răpit la cer într-un car de foc* (sec XVIII, Washington). Ilie, cel care stă de vorbă cu Domnul pe Tabor la Schimbarea la Față și care este evocat pe Golgota (*Matei 27*, 46) cu prilejul strigării cuvintelor *Eli, Eli* (למה שבקתני) - cuvinte care se regăsesc, în parte însă, în *Psalmul 21*, respectiv *22* din *Biblia Ebraică* - עזבתני - אלי אלי למה) în sensul că anumite personaje, auzind-L pe Mântuitorul rostind aceste cuvinte, au crezut - sau doar au simulat acest lucru - că Acesta imploră ajutorul sau venirea profetului Ilie.

Aprigul nostru personaj (*Și s-a sculat prorocul Ilie ca focul și cuvântul lui ca făclia ardea - Înțelepciunea lui Isus Sirah 48,1*) despre care *Vechiul Testament* ne informează pe larg în capitolele 17-22 din *III Regi* și în capitolele 1-2 din *IV Regi* și la care *Noul Testament* face în repetate rânduri aluzie (*Matei 16,14; 17,11-12; Marcu 8, 28; Luca 4, 25-26; și 9,18-19*) devine extrem de incisiv cu preoții lui Baal (*Strigați mai tare... poate stă de vorbă cu cineva sau se îndeletnicește cu ceva sau este în călătorie sau poate doarme. Strigați tare să se trezească - III Regi 18,27*) și hotărăște ca debutul confruntării cu aceștia

(moment surprins de Nicolae Steinhardt absolut extraordinar!) să rezide în repararea altarului lui Israel: *Atunci a zis Ilie către popor: Apropiați-vă de mine! Și s-a apropiat tot poporul de el. Și a făcut jertfelnicul Domnului ce fusese dărâmat. A luat Ilie douăsprezece pietre (două pentru regatul Ierusalimului, Iuda, și zece pentru regatul de nord), după numărul semințiilor fiilor lui Iacov, către care zisese Domnul: Israel va fi numele tău! Și a zidit din pietrele acestea jertfelnic în numele Domnului - III Regi 18, 30-32* (Despre fiii lui Israel... am adăuga aici o anume precizare pe care o face Episcopul de Nyssa: *Deci tot cel ce se mântuiește se face Israel. Căci nu toți care sunt din Israel sunt și israeliți, ci câți văd pe Dumnezeu se numesc, de la lucrarea lor, în înțeles propriu Israel. Iar propriu celui ce vede pe Dumnezeu e să nu privească prin niciunul din simțuri păcatul - Scrieri, p. 202).*

Îl regăsim înviind copilul mort al văduvei din Sarepta Sidonului (Însuși Hristos evocă minunea de la Sarepta - *Și a zis ea către Ilie: Ce ai avut cu mine, omul lui Dumnezeu? Ai venit la mine ca să-mi pomenești păcatele mele și să-mi omori fiul? Iar Ilie a zis: Dă-mi pe fiul tău! Și l-a luat din brațele ei și l-a supt în foisor unde ședea el și l-a pus pe patul său. Apoi Ilie a strigat către Domnul și a zis: Doamne Dumnezeul meu, oare și văduvei la care locuiesc îi faci rău omorând pe fiul ei? Și suflând de trei ori peste copil a strigat către Domnul și a zis: Doamne Dumnezeul meu, să se întoarcă sufletul acestui copil în el! Și a ascultat Domnul glasul lui Ilie. Și s-a întors sufletul copilului acestuia în el și a înviat. El reliefează faptul că mila divină se revarsă și asupra păgânilor: *Și adevărat vă spun că multe văduve erau în zilele lui Ilie, în Israel, când s-a închis cerul trei ani și șase luni, încât a fost foamete mare peste tot pământul. Și la niciuna dintre ele n-a fost trimis Ilie, decât la Sarepta Sidonului, la o femeie văduvă - Luca 4, 25-26*) sau stând pe muntele Horeb (primul loc al legământului, identificat de tradiție cu Sinaiul) înaintea feței Divinității Care i se dezvăluie (semnificativ, am putea spune) ca *adiere de vânt lin* (dulce teofanie!). *Ce faci aici, Ilie - l-a întrebat Dumnezeu. De fapt, literal, Scriptura ne vorbește de un glas care a zis (קול ויאמר): Ce-i cu tine aici Ilie (מה לך פה אליהו)?* Iar profetul va răspunde cu amărăciune: *Cu râvnă am râvnit pentru Domnul Dumnezeu Savaot* (n.n. ebr. צבאות - plural de la termenul ebraic צבא = oștire, armată; se traduce prin *Domnul Oștirilor*) *că au părăsit fiii lui Israel legământul Tău, au dărâmat jertfelnicele Tale, iar pe prorocii Tăi i-au ucis cu sabia. Numai eu singur am rămas, dar caută să ia și sufletul meu - III Regi 19, 13-14.**

E ridicat la cer (asemenea lui Enoh) în car de foc (רכב אש), tras de cai de foc (סוסי אש) și de vârtej de vânt (*IV Regi 2,11*). Iar urmaș și purtător al celebrului său cojoc (אדרת אליהו) va rămâne nu mai puțin aprigul Elisei.

Așa cum putem vorbi de o anume specificitate a creștinismului acestei zone (întrepătrunderea greco-slavă) să nu uităm că în spațiul geografic al lui Eliahu tuturor creațiilor care evidențiază diferitele fațete ale credinței populare li se adaugă în mod constant basme, cântece, obiceiuri aduse în Israel de către imigranți.

Dacă privim către *Vechiul Testament* este de ordinul evidenței propensiunea regilor evrei, a profeților pentru poveștile moralizatoare, parabole, proverbe, creații alegorice ce pot fi cuprinse în termenul *mașal* (משל).

Pe de altă parte *Talmudul*, în momentul reunirii dreptul civil și canonic (sec. V-VI) a înregistrat o mulțime de legende concentrate în jurul unor personaje biblice (lor li s-au putut adăuga ulterior un înțelept ca Maimonide, marele Baal Șem Tov, fondatorul mișcării hasidice și mulți alții), legende care exaltă miraculoasele lor calități (harisme). Din perioada postbiblică până în Evul Mediu un amplu corpus de comentarii și interpretări ale cărților vechi testamentare (sau pericope) se află sub semnul termenului *midraș* (מדרש). Acestea au fost incluse în *Hagada*. Rabinii au încurajat tradiția orală. Probabil ca folcloriștilor nu le-a fost deloc ușor să stabilească o oarecare continuitate a surselor, eu vorbesc acum ca un neofit, presupun ca lucrul acesta trebuia marcat cu destulă coerență.

Doi mari folcloriști ca Moses Gaster (cu bucuria de a fi fost și al nostru!) și Louis Ginzberg (1873-1953) au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a ordona legendele hagadice și imensitatea de izvoare a căror existență era, nu-i așa, de presupus.

Marele merit al lui Ginzberg este de a-și fi dat foarte bine seama de hățișul, de talmeș-balmeșul omiletic și ficțional în care *talmudim* și *midrașim* abundă. În timp ce predecesorii săi au rămas, majoritar, la nivelul compilației, limitându-se la a aduna în antologii pestrițe toate aceste narațiuni dispersate, Ginzberg avea să extragă dintr-un imens material documentar *inima* tradiției iudaice, să o delimiteze de sursele nonevreiești, înțelegând că poporul său transmite nu doar propriile legende, parabole, proverbe, ci și pe ale musulmanilor, creștinilor înrudite semantic, ce-i drept, cu ale lor.

Într-un remarcabil studiu - *Jewish Folklore - East and West* (din 1936) - a reușit să marcheze (susțin cei în măsură să evalueze cu competență lucrul acesta) acest nucleu al folclorului iudaic și să reliefeze împrumuturile.

Așadar cine este Eliahu? Un personaj biblic? O legendă creată de fantezia amorașilor și a tanaimilor? Sau figura escatologică a teologilor? Poate câte puțin din fiecare. Fațetele acestui diamant numit Eliahu au fost mult prea "subțire" reliefate de Sal Segal (*Din folclorul poporului evreu. Credințe, datini, supeștiții*, Editura Minerva, București, 2000). Din acest motiv vom prezenta câteva texte care să ilustreze amplul palier de semnificații al profetului în iudaism. În linii mari, din perioada talmudică și până în ziua de astăzi există convingerea că Eliahu:

- stă la sfat cu înțelepții și se ocupă de instrucția lor; se spune ca în felul acesta s-ar fi născut cărțile care-i poartă numele: *Midraș Eliahu Raba* și *Midraș Eliahu Zuta* (potrivit *Dicționarului Enciclopedic de Iudaism*)

- *Marele Midraș al lui Ilie*, respectiv *Micul Midraș al lui Ilie*. În *Seder Eliahu Zuta*, putem vedea chiar că Eliahu obișnuia să spună: *Cerul și pământul îmi stau martori că pentru un învățat care studiază Biblia și tradițiile în numele lui Dumnezeu și care își câștigă singur traiul, se aplică următorul verset: Când mănânci din truda mâinilor tale, fericit vei fi tu și bine îți va fi ție.*¹

Poate că una dintre modalitățile prin care s-ar putea explica rezistența lui Israel, *popor al cărții* (עַם הַסֵּפֶר), într-un mediu adesea ostil a fost exaltarea studiului într-o asemenea măsură încât acesta a devenit un fetiș. Ceea ce era scris în *Tora* nu putea fi greșit, oricât de greu i-ar fi fost uneori rațiunii să admită lucrul acesta. În acest sens, Rabi Samuel afirma: *Cuvintele Torei trebuie studiate dimineața și seara, iar dovada este chiar aceasta: Eliahu a studiat Tora dimineața și seara. Așa cum spune versetul: Iar corbii i-au adus pâine și carne seara, și el a băut din apa izvorului.*²

- sare în ajutorul celor aflați la nevoie la care sosește în momentele de cumpănă ale vieții lor (cu precizarea ca un astfel de moment poate însemna la fel de bine și dobândirea câtorva bucate, dar și eliberarea de o nevastă rea!) în toate acele ipostaze de care, într-un anumit context, era nevoie (cerșetor arab, femeie ușuratică, învățător, prinț, sclav, negustor, dentist cu mână ușoară sau simplu vagabond)³ apropiindu-se de data aceasta de imaginea sfântului.

- cel ce poate fi întâlnit la sinagogă atunci când lipsește cel de-al zecelea om pentru *minian* (cvorumul de răgăciune)⁴

- la *sederul* de Pesah iudeii pun pe masă un pahar de vin în plus (al cincilea), numit chiar אליהו כוס של, *paharul lui Ilie*, obicei coborât din controversa referitoare la numărul paharelor de vin care trebuie băute de *seder* - patru sau cinci - dilemă care va putea fi dezlegată abia la venirea profetului. În plus, există credința că profetul va veni spre a aduce izbăvirea chiar în seara de Pesah, motiv pentru ușa rămâne deschisă de *seder*.⁵

În *Halaha* și *Hagada*, profetul ocupă un loc important fiind, în perspectivă escatologică:

- vestitorul prin excelență al venirii Domnului și al răscumpărării⁶; *Maleahi 3,23: Iată că Eu vă voi trimite pe prorocul Ilie, înainte de a veni Ziua Domnului, ziua aceea mare și înfricoșată*); iată că se apropie cumva de imaginea lui Hristos (spunem acest lucru păstrând, firește, proporțiile) pentru că devine un fel de cuvânt întrupat și întruchiparea voinței lui Dumnezeu pe pământ.

- cel ce va da oferi dezlegarea tuturor întrebărilor rămase fără răspuns, va clarifica toate aspectele de ordin hermeneutic controversate⁷. Din *Dicționarul Enciclopedic de Iudaism* (p. 356) aflăm că în *Talmud*, majoritatea întrebărilor nerezolvate se încheie prin *tecu*, termen care, în aramaică, se poate traduce prin (*acesta*) *va rămâne* și care a fost adesea interpretat de către exegeți ca acronim al propoziției (*Ilie*) *Tișbitul va rezolva întrebările*.

- va aduce pacea în lume și împăcarea între părinți și copii; acesta este cel mai cald, mai încântător atribut al profetului, Eliahu va fi marele reconciliator, cel care aduce în dar inimile copiilor la părinții lor și viceversa (Și de data aceasta perspectiva rabinică depășește cadrul strict familial. *Strugurii acri ai celor*

¹ Samuel N. Segal, *Elijah. A study in Jewish folklore*, New York, Behrman's Jewish book House, 1935, p. 13.

² *Ibidem*, p. 14.

³ *Ibidem*, p. 6.

⁴ *Dicționar Enciclopedic de Iudaism*, Editura Hasefer, București, 2001, p. 356.

⁵ *Ibidem*, p. 357.

⁶ Samuel N. Segal, *Elijah. A study in Jewish folklore*, New York, Behrman's Jewish book House, 1935, p. 143.

⁷ *Ibidem*, p. 8.

vârșnici au strepezit dinții copiilor lor. Realitate mult prea crudă pentru mentalitatea populară pentru care Dumnezeu nu era unul al dreptății aspre, ci un Tată al milei. De aceea, rabinii au tocit lama ascuțită a necesității, lipsind și cauza și efectul de inevitabilitatea lor brutală.⁸ Cum anume? Schimbând soarta copiilor ai căror părinți au mâncat struguri acri într-o nobilă misiune de ispășire. În *Midraș Kohleth Raba* (קהלת רבה), copiii sunt cei care se roagă ca suferința și moartea lor prematură să fie acceptate ca penitență completă pentru vina părinților lor. Această inversare sublimă a rolurilor îi este încredințată lui Eliahu. El este cel care face această rugăciune în numele copiilor, în fața Dumnezeului lui Israel).⁹

Eliahu - fațetele unui diamant. Ilustrare prin text

Actul traducerii (damnațiune elaborată, cum îl numeam cândva!) presupune contactul interlingvistic (și singura atitudine care ar mai putea oferi unui text ceea ce i se cuvine ar fi în opinia lui Ingarden - așa cum reiese din studiile sale de estetică - cea a cercetătorului). Echivalențele nu sunt de cele mai multe ori lesne de găsit. Cât de reușit va fi transferul lingvistic? Ce se întâmplă cu interferențele semantice? Fiecare text are un anumit raport cu spiritul perioadei în care a fost creat (orice operă rămâne în contact cu universul culturii în care a luat naștere, deci presupune, cum afirma Mircea Eliade, o determinare etnologică). A curăți înseamnă a excava, dar și a îngriji taina textului. Or, cum să degajezi praful de pe cuvinte (cuvintele rămân legate oricum de Logos!) când tocmai acesta e singurul mod de păstrare a sensului, a schemei, fără să se determine, implicit, distrugerea narativă a mitului? Mai mult, sunt de luat în seamă toate acele *loca obscura* (care pot constitui adevărate câmpuri lingvistice). Mutațiile suferite de limbaj sunt și ele firești. E greu să recuperezi originalul (fără a-i pune cravată și guler scrobit, numai pentru a da senzația unei gnoseologii impecabile). Hans Robert Gadamer afirma la un moment dat că traducătorul ar trebui să țină cont, de fiecare dată când transpune un sens, de contextul interlocutorului, fiindcă problema nu rezidă în recuperarea originalului ca obiect estetic, ci în reproducerea genezei lui, menținând absolut intacte claritatea și obscuritatea. Textele alese spre «ilustrarea» câtorva atribute ale lui Eliahu au fost parcurse pe cont propriu până unde ne va fi fost îngăduit să ajungem în încercarea de a oferi cuvintelor o semnificație *iconică*, fără a stingheri în vreun fel sensurile aflate în pacea unei virtuale comunicări.

SCAUNUL LUI ILIE

1. (Traducere din Schauss, Hayyim, *The lifetime of a Jew throughout the ages of Jewish History*, Union of American Hebrew Congregations, New York, 1950, p. 34-37)
2. Cel mai semnificativ aspect adăugat ceremonialului de *brit* (ברית = alianță, pact, tratat, dar și circumcizie; cu acest din urmă sens este prezent termenul în acest text) în timpurile posttalmudice a fost obiceiul plasării unui scaun pentru profetul Ilie.
3. În secolul nouă, când are loc transferul *britului* de acasă la sinagogă, scaunul lui Ilie este menționat nu ca inovație, ci ca obicei bine stabilit. În încercarea de a-i explica semnificația, prezența sa a fost raportată la anumite pasaje din *Biblie*. În *I Regi* se spune că Ilie s-a plâns la Dumnezeu că *fiii lui Israel au părăsit legământul* (19, 10, 14). Interpreții iudei ai Scripturii (Evul Mediu) au explicat că aceasta poate să însemne că Ilie s-a plâns de faptul că fiii lui Israel au eliminat circumcizia. În concluzie Dumnezeu îi va spune lui Ilie: *Din cauza excesului tău de zel față de Mine ai adus acuzații împotriva lui Israel, cum că au părăsit legământul Meu, prin urmare va trebui să fii prezent la fiecare ceremonial de circumcizie*.
4. În plus, *mesagerul legământului* despre care se vorbește în cartea lui Maleahi (3,1) a fost identificat ca fiind profetul Ilie și a fost bine-venită ideea ca acest înger al legământului să poată fi prezent ori de câte ori un copil iudeu intră în legământul lui Avraam.
5. Trebuie să căutăm originea unui obicei nu în interpretarea, în semnificația lui ulterioară, descoperită de cele mai multe ori după ce originea în sine a fost aproape uitată, ci în caracterul de rit, în practica însăși. Trebuie să-l comparăm cu rituri și practici similare ale iudeilor și ale altor popoare.
6. În obiceiul utilizării scaunului lui Ilie fundamentală a fost introducerea unui scaun de onoare (a unui tron) pentru un înger păzitor despre care se credea că protejează copilul. Întâi a

⁸ Samuel N. Segal, Elijah. *A study in Jewish folklore*, New York, Behrman's Jewish book House, 1935, p. 16.

⁹ *Ibidem*, p. 17.

- existat credința într-un înger păzitor al pruncului nou-născut. Doar mai târziu îngerul păzitor avea să se identifice cu Ilie. Prin urmare vom urmări originea și dezvoltarea acestei credințe.
7. Cu mult timp în urmă, în vremurile biblice, exista un alt obicei foarte popular al iudeilor, acela de a așeza masa, acoperind-o cu mâncare și băutură, pentru Gad și M'ni, două zeități canaanite ale norocului, la origine un "dumnezeu" și o "dumnezeie". Profetul osânda în mod public și în egală măsură prepararea mesei pentru Gad (popularitatea acestuia s-a extins în timpurile postbiblice) și oferirea de vin amestecat lui M'ni (*Isaia 65,11*). În *Talmud*, „patul lui Gad” era o piesă (de mobilier) extrem de populară în casa unui iudeu. În aramaică se chema *arso d'gado*. Nimănui nu-i era îngăduit să se atingă de el. Unii chiar invocau această zeităte a sorții cu formula: *Nu înceta să fii aducător de noroc totdeauna, Gad al meu!* Rabinii *Talmudului* interziceau această invocație considerând-o o practică păgână. Însă, în ciuda interdicției rabinilor, lăsarea pentru noroc a firimiturilor pe masa oferită lui Gad era extrem de populară în secolul al șaisprezecelea.
 8. În perioada talmudică, „patul lui Gad” (care inițial simboliza norocul casei) a ajuns să fie strâns legat de nașterea unui copil. Încă din secolul al doilea evreii din Palestina așezau o masă încărcată cu mâncare în fața unei femei lăuze. Înțelepții *Talmudului* au considerat că și aceasta reprezenta o practică păgână. Dar ea persistă într-o anumită măsură până în timpurile moderne.
 9. Am auzit de pregătirea (în secolele XVI-XVII) unei mese (sau a unui pat) în ajunul *britului*, cu tot felul de mâncăruri alese pentru norocul noului-născut. Pentru a afla originea acestei tradiții trebuie să privim în altă direcție. Printre romani se obișnuia ca la nașterea unui copil să se așeze o masă în curtea casei, închinând-o zeității despre care credeau că protejează copiii de boli. Se pare că iudeii au acceptat ideea existenței unei zeități ocrotitoare a casei și a copilului, însă rolul acesteia a fost luat în mod firesc de profetul Ilie, considerat (încă din timpurile talmudice) îngerul păzitor al evreilor. Un factor care să fi determinat acest lucru poate să fi fost narațiunea biblică care prezintă modul în care l-a înviat Ilie pe fiul văduvei. De asemenea îl întâlnim pe Ilie ca protector al copilului în legendele împotriva lui Lilith înscrise pe amulete. În măsura în care sarcina ocrotirii copilului i-a fost atribuită profetului, masa împodobită trebuia să-i fie, în mod firesc, dedicată.
 10. În Orient existau evrei care, în secolul al optsprezecelea, ici-colo, în ajun de *brit*, îi închinau lui Ilie o astfel de masă bogată. Oricum, acest obicei nu a fost larg răspândit. Iar printre evreii din Europa se înregistra practica așezării unui pat sau a unei mese cu mâncare pentru norocul copilului în ajun de *brit*, fără să se asocieze lucrul acesta cu profetul Ilie. Rămânea însă pericolul impresiei „preparării unei mese” pentru Gad, cu desăvârșire interzisă de rabini. În cele din urmă obiceiul și-a pierdut toate vechile trăsături păgâne. Masa a fost împodobită nu pentru norocul copilului, ci pentru invitați, un fel de preludiviu la sărbătoarea *britului*. Iar pentru profetul Ilie, numai un scaun pe care să poată sta, așezat în mod deosebit pentru el, fără să i se ofere mâncare. Unui ritual străin i s-a adăugat un fond autentic iudaic (dovadă de vitalitate spirituală!) și astfel s-a ajuns la un înalt simbol religios - profetul Ilie ca mesager al legământului și protector al copilului iudeu.
 11. În Evul Mediu târziu Eliahu a fost perceput ca fiind ubicuu. Legendele au vorbit curent despre sfințenia rabinilor care, în timp ce țineau copilul pe genunchii lor, l-au văzut pe Ilie stând pe scaunul care-i fusese închinat. Rabinului Iuda i s-a spus Piosul, el a fost celebrul mistic evreu al secolului douăzeci, devenit cunoscut la Regensburg pentru că odată, când oficia ca *sandek*, a amânat circumcizia pentru că nu-l vedea pe profetul Ilie venind și așezându-se pe scaunul aranjat pentru el. Când oamenii aflați la sinagogă l-au întrebat de motivul amânării, le-a răspuns că Ilie a rămas departe întrucât a prevăzut că acel copil, la maturitate, va fi înclinat să renunțe la credința strămoșilor lui.

אָרַי

CALDA OSPITALITATE

(Traducere din Ch. Y. Zevin, *Récits hassidiques... Yau fil de la Tora* - vol. I; traduction de la version américaine de Uri Kaplonn par Myriam Bloede, Les Éditions Colbo, Paris, 1990, p. 15)

*Te rog, nu trece pe lângă servitorul tău (18,3).
A oferi ospitalitatea este mai presus ca a primi
Prezența divină (Talmud, Tratat Șabat).*

Iar Avraam plantă un tamarisc (לשא) la Beerșeva.

Acest cuvânt-acrostih al inițialelor cuvintelor ebraice folosite pentru a bea, a mânca, a ține companie face aluzie la ospitalitatea lui Avraam (tradițional).

Rabi Eliezer, tatăl lui Baal Șem Tov, era atot de ospitalier încât avea obiceiul de a-și trimite oamenii în căutarea călătorilor aflați în trecere pe lângă satul lui. După ce îi ospăta, le oferea cadouri și provizii pentru a-și putea urma călătoria.

Tribunalul celest observă această purtare exemplară și hotărî să-l pună la încercare. Satana luă primul cuvântul.

- Eu vreau să mă duc să-l ispitesc pe acest om.

Dar profetul Ilie spuse:

- Fără doar și poate, ar fi mai bine să mă duc eu.

Propunerea lui fu acceptată și într-o după-amiază de Șabat profetul se prezentă la ușa rabinului Eliezer deghizat într-un vagabond zdrențuros, cu toiag în mână și cu sacul pe umăr, disprețuind astfel în mod flagrant sfințenia Șabatului.

I se deschise, le ură o zi bună și intră. În fața obrăzniciei vizitatorului care profana în mod evident Șabatul, rabinul Eliezer nu-și pierdu cumpătul. Se abținu să-l dojenească în vreun fel ca să nu-l facă pe acesta să roșească, ba chiar se grăbi să-i servească cea de a treia masă de Șabat. Iar seara pregăti pentru el *Melave Malka*, acest ospăț frugal ce însoțește plecarea Reginei Șabat.

A doua zi îi făcu o donație generoasă ca să-i ajungă pentru nevoile viitoare, abținându-se în continuare de la orice comentariu asupra comportamentului lui rușinos din ziua precedentă.

În acea clipă profetul își dezvăluie identitatea spunând:

- Află că eu sunt profetul Ilie și am venit să te pun la încercare. Ai trecut de ea și nu l-ai făcut de rușine pe cel care ți-a bătut la ușă, de aceea ești demn de a zămisli un fiu care va uimi întregul Israel.

La timpul potrivit binecuvântarea se împlini. În căminul acestei gazde primitoare se născu Baal Șem Tov.

MORMÂNTUL REGELUI DAVID DIN IERUSALIM

(Traducere din *Folktales of Israel*. Edited by Dov Noy; translated by Gene Baharov; foreword by Richard M. Dorson, The University of Chicago Press, 1969, p. 7-8)

Cu vreo opt ani în urmă, într-o *ieșiva* (ישיבה) din Polonia se aflau doi studenți care s-au trezit într-o bună zi cuprinși de un imens dor de răscumpărare. Ei bine, amândoi erau nerăbdători să ajungă în Ereț Israel, pământul strămoșilor. Și mai ales își doreau să vadă mormântul regelui David. Zi și noapte visau la lucrul acesta. Dar cum putea el deveni realitate de vreme ce nu aveau bani? În cele din urmă au decis să meargă pe jos, alegând să-și ia cu ei numai toiagele și rucsacurile. Zis și făcut.

Pe drum au întâlnit nenumărate obstacole, dar, în cele din urmă, cu ajutorul lui Dumnezeu, au sosit cu bine în cetatea sfântă, Ierusalim. Erau atât de fericiți încât nici nu și-au dat seama că se aflau deja în fața Muntelui Sion. Numai că nu știau unde anume se afla mormântul regelui și nu aveau nici cea mai vagă idee despre drumul pe care ar fi trebuit să o ia pentru a ajunge la el. În timp ce discutau despre toate acestea, profetul Ilie, fie-i memoria binecuvântată, a apărut în fața lor și le-a arătat calea.

- Acum, fiii mei, veți ajunge la mormânt, pașii vă vor duce către partea de jos a acestuia. Să știți însă că vederea vi se va întuneca dacă veți tânji după bogățiile pe care le veți găsi acolo, argint, aur și diamante. Va fi vai de voi dacă vă veți pierde cumpătul! Trebuie să vă uitați după un urcior cu apă aflat lângă capul Regelui David. De trei ori să turnați din apa aceasta peste mâinile regelui David întinse spre voi, iar apoi, veți vedea, regele se va ridica și noi vom fi răscumparați. Pentru că Regele David nu este mort, visează doar. Și se va ivi doar atunci când vom fi demni de lucrul acesta. În temeiul virtuților voastre și al iubirii voastre, el va veni și vă va răscumpara. Amin vă spun, lucrul acesta se poate întâmpla!

Cum a terminat de rostit aceste cuvinte, profetul Ilie a dispărut. Cei doi au urcat Muntele Sion, munte păzit de profet, pentru a se afunda apoi în mormântul Regelui David. Totul s-a întâmplat întocmai cum le spusese Ilie! Regele David a întins mâinile către ei, iar lângă capul lui se afla într-adevăr un urcior plin cu apă. Însă, pentru că bogățiile din jur i-au orbit, cei doi tineri au și uitat să mai toarne apă peste brațele regelui întinse către ei, acestea au căzut, iar imaginea regelui a dispărut.

Uimiți, tinerii și-au dat seama că din vina lor răscumpărarea se amânase și că *galutul* (תלוט = *exil*) va continua. Mâhniți peste măsură, au plâns cu amar, înțelegând că au avut șansa răscumpărării și au lăsat-o să le scape printre degete. Poate că va exista o nouă șansă... când argintul și aurul (n.n. *bogațiile acestei lumi*) nu ne vor mai întuneca privirea.

Iar atunci când ora cea dreaptă se va întoarce... să nu fie din nou să amânată. Amin și amin.

Nu în ultimul rând se cuvine să amintim și câteva dintre rolurile lui Eliahu în iudaism, așa cum au fost ilustrate de textele midrașice (traducere din Samnel M. Segal, *Elijah, a study in Jewish Folklore*, NY, Behrman's Jewish Book House, 1935, p. 143-168; transliterarea aparține autorului)

Vestitor al mântuirii

În cinci locuri din *Sfânta Scriptură* găsim cuvântul Iacob scris cu un extra-vav și în alte cinci locuri cuvântul Eliahu este lipsit de vav, așadar Eliah în loc de Eliahu. Rabinii cred că Iacob a luat o literă din numele lui Eliahu ca pe o garanție a faptului că acesta va veni și va anunța mântuirea lui Israel, Israel fiind celălalt nume al lui Iacob - Yalkut Reubeni, Varșovia, 1884

Cel care aduce pacea între copii și părinți

Nasul tău este ca turnul din Liban care privește spre Damasc (Cântarea Cântărilor 7,3). Se spune în continuare că dacă ați cercetat *Tora* aveți dreptul de a aștepta cu nerăbdare venirea lui Eliahu, precum a spus Scriptura (*Mergi și întoarce-te pe calea ta prin pustiu la Damasc - III Regi 19, 15*) și precum va spune în continuare (*Iată că Eu vă voi trimite pe prorocul Ilie, înainte de a veni Ziua Domnului, ziua aceea mare și înfricoșată - Maleahi 3,23*) - Sifre Ekeb, p. 76b

Asemănător lui Pinehas

Rabi Simeon Ben Lakiș a spus că Pinehas e identic cu Eliahu pentru că Dumnezeu i-a spus lui Pineas: *Ai făcut pace între Israel și Mine în lumea aceasta. La fel și în viitor vei face pace între Mine și copiii Mei*. Așa cum s-a spus: *Iată că Eu vă voi trimite pe prorocul Ilie, înainte de a veni Ziua Domnului, ziua aceea mare și înfricoșată - Maleahi 3,23* - Yalkut Șimeoni, Pinehas, secțiunea 771

Mesager al rodniciei

În versetul *Vlăstarele tale clădesc un paradis de rodii (Cântarea Cântărilor 4,13)* termenul *vlăstar* se referă la un mesager pe care Dumnezeu îl va trimite lui Israel și care îl va face să rodească asemenea unei livezi de rodii. Acest mesager va fi Eliahu, fie-i memoria binecuvântată - Midraș Canticles Raba, Mișna 7, Talmud, Kidușim 71a

Succesor al lui Aaron

Oameni învățați (tanaimi) i-au spus lui Moise: *Eliahu trebuie să fie urmașul tău. Noi am învățat că judecata situațiilor neclare se amână până la venirea lui*. Moise le-a răspuns: *Eliahu este urmașul meu. El va fi de asemenea un succesor al lui Aaron pentru clipele viitoare în care mi s-ar putea întâmpla să mă bâlbâi, așa cum am mai pățit în trecut. Eliahu vă va lămuri toate* - Yalkut Hadasah, sec. Messiah, 48

În locul îngerului

În viitor Domnul va pedepsi mai întâi pe îngerii păzitori ai închinătorilor la idoli și abia apoi pe regii cei răi de pe pământ, precum spune Scriptura: *Și în ziua aceea Domnul va cerceta cu asprime, acolo sus, oștirea cea de sus și pe pământ pe regii pământului - Isaia 24,21*. Cu alte cuvinte, Dumnezeu îi spune lui Israel: *Atunci ți-am trimis un înger care să-i îndepărteze de tine pe închinătorii la idoli. Dar în viitor îl voi trimite pe Eliahu înaintea ta*. Precum Scriptura spune: *Iată că Eu vă voi trimite pe prorocul Ilie* - Midraș Tanhuma, Mișpatim, Varșovia, 1902

Mesager trimis către Israel

Moise îi spune lui Dumnezeu: *Stăpâne al universului, trimite pe oricine vei dori, trimite mântuirea printr-un om pe care Tu îl vei alege*. Dumnezeu i-a răspuns: *Nu ți-am spus că am să te trimit la Israel. Te-am trimis la Faraon. În ceea ce-l privește pe Eliahu, căci la el te referi, pe el îl voi trimite la Israel, așa cum s-a spus: Iată că Eu vă voi trimite pe prorocul Ilie* - Pirke d'R. Eliezer, capitolul 40, Varșovia, 1852

Aducător de vești bune

Versetul *Cântă și bucură-te (Zaharia 2,14)* se va împlini când Domnul îl va răscumpăra pe Israel. Cu trei zile înainte de a veni Mesia, Eliahu va sta pe munții lui Israel și va spune: *Munți ai lui Israel, până când veți rămâne pustii și însingurați? Și întrebarea lui va fi auzită de la un capăt la altul al lumii*. Apoi Eliahu va vesti venirea păcii pe pământ, așa cum s-a spus: *Iată că pe munți sunt picioarele celui ce binevestește, ale celui ce vestește pacea (Naum 2,1)*. Când vor auzi se vor bucura cu toții și își vor spune unul altuia: *Pacea a ajuns la noi*. În cea de-a doua zi, Eliahu va veni și din înălțimile

munților va anunța că fericirea a sosit, așa cum spune versetul: *Cât de frumoase sunt pe munți picioarele trimisului care vestește pacea, a solului de veste bună (Isaia 52,7)*. În cea de-a treia zi va anunța că mântuirea a venit (*care dă de știre mântuirea - Isaia 52,7*). Mântuirea va începe abia când va vedea că cei răi își vorbesc unii altora. Atunci el va vesti începutul mântuirii din Sion (așa cum se spune, *care zice Sionului Dumnezeuul tău este împărat - Isaia 52,7*). În clipa aceea Dumnezeu își va arăta slava și împărăția tuturor muritorilor, îl va răscumpăra pe Israel și îl va călăuzi, așa cum se spune: *Cel ce croiește cale este în fruntea lor. Ei își croiesc cale și trec și ies pe o poartă, iar regele merge înaintea lor - Domnul este în fruntea lor (Mihea 2,13)* - Pesikta Rabbati 35, p. 161a

Lumina și adevărul

Psalmul spune: *Trimite lumina Ta și adevărul Tău (42,3)*. Lumina se referă la profetul Eliahu, descendent al casei lui Aaron, adevărul se referă la Mesia din casa lui David - Midraș Tehilim, capitolul 43, ediția Buber

Cel ce îl va trezi din somnul său pe Israel

Psalmul spune: *Eu m-am culcat și am adormit. Sculatu-m-am că Domnul mă va sprijini (3,5)*. Trezirea se referă la Eliahu, el va fi alesul lui Dumnezeu prin care Israel va fi trezit înaintea venirii lui Mesia. Așa cum spune Maleahi: *Iată că Eu vă voi trimite pe prorocul Ilie înainte de a veni Ziua Domnului, ziua aceea mare și înfricoșată - Midraș Tehilim, capitolul 43, ediția Buber*

Cel ce vorbește

Începe să-mi vorbească și-mi spune (Cântarea Cântărilor 2,10) este un verset în care *a vorbi* se referă la anunțul pe care îl va face profetul, iar *a spune* se referă la ceea ce va rosti Mesia. Și ce va spune Mesia? *Ridică-te, draga mea, și vino! (Cântarea Cântărilor 2,10)* - Canticles, Rabbah, capitolul 2, ediția Wilna

Mângâierea lui Mesia

Grădina Edenului se află la Răsărit. În ea sunt multe încăperi. Cea de a cincea încăpere a fost construită din mai multe tipuri de pietre și este înconjurată de lacuri cu ape înmiresmate. Aici locuiesc Mesia, fiul lui David, Eliahu și Mesia, fiul lui Efraim. Mesia, fiul lui David stă sub un baldachin, iar Eliahu îi ține capul în palmele sale și alinându-l îi spune: *Ai de îndurat atâta suferință pentru păcatele lui Israel până va veni vremea răscumpărării*. Așa cum spune versetul: *Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat (Isaia 53,5)* - Midraș Konen, p. 3b

Zboară asemenea unei păsări

Păsările cerului (Psalmul 8,8) se referă la Eliahu care zboară prin lume ca o pasăre (*III Regi 17,6*) așa cum s-a spus: *Corbii îi aduceau pâine și carne dimineața, pâine și carne seara, iar apă bea din râu - Midraș Tehilim, capitolul 8, secțiunea 7, ediția Buber*

Scaunul lui Eliahu

Păsări să zboare pe pământ, pe întinsul țării cerului (Geneza 1,20) se referă la Ilie care zboară peste întreaga lume. Un scaun special s-a făcut pentru Eliahu (cu ocazia ceremoniei circumciziei) și cineva a proclamat: *Acesta este scaunul lui Eliahu. Dacă nu, Eliahu nu va poposi la noi - Zohar, Introducere, p. 13a, Wilna, 1912*

Mântuirea vine treptat

Versetul *Auzi glasul celui drag, iată-l că vine (Cântarea Cântărilor 2,8)* ne învață că, atunci când se va auzi sunetul șofarului, zece cutremure vor avea loc, zece locuri vor fi distruse, zece vor fi arse. Trebuie să înțelegem că poarta răscumpărării nu va fi deschisă pentru toți în același timp, după cum Eliahu se va ivi într-un oraș și va dispărea din altul, i se va adresa unei persoane în timp ce de la o altă se va face nevăzut - Midraș Canticles Zuta, capitolul 2, p. 26, ediția Buber

Glosar (foarte pe scurt, din *Dicționarul Enciclopedic de Judaism*)

- *midraș* - lit. „interpretare”; pl. *midrașim*; comentariu rabinic al Bibliei având drept scop explicarea diverselor probleme juridice sau transmiterea unei învățături morale prin diferite genuri literare: povestiri, parabole, legende - p. 514; termenul desemnează și antologiile expunerilor midrașice - p. 790.

- *minian* - lit. „număr”; pl. *minianim*; adunare pentru rugăciune formată din cel puțin zece bărbați care au atins vârsta majoratului religios (*Bar mițva*) - p. 522.

- *amora* - lit. „orator”, „interpret”; pl. *amoraim*; termen prin care sunt desemnați înțelepții babilonieni și palestinieni din perioada de după încheierea redactării Mișnei (cca. 200 e.n.) și până la realizarea versiunii finale a Talmudului babilonian (cca. 500 e.n.) - p. 51.

- *tanaimi* - plural de la *tana* (aramaică) - lit. „învățător”; termenul provine de la un verb aramaic care însemna „a repeta” sau „a preda” și-i denumește pe învățătorii legii orale, a căror activitate s-a desfășurat între anul 20 e.n. și epoca lui *Iuda ha-Nasi* (aprox. 200 e.n.) - p. 798.

- *ieșiva* - lit. „adunare”, „instruire”; pl. *ieșivot* - termenul *ieșiva* desemnează diferite centre de studii talmudice: academiile din Eref Israel sau din Babilonia, în care amorații studiau *Mișna* și care au fost la originea producției celor două *Talmuduri* - p. 350.

- *Halaha* - jurisprudență rabinică; ramură a literaturii rabinice care reglementează obligațiile evreilor față de aproapele lor și față de Dumnezeu - p. 287.

- *Hagada* - lit. narațiune; 1. partea nejuridică a textelor rabinice clasice; 2. text utilizat la celebrarea sărbătorii de *Pesah* în familie, precum și cartea care cuprinde acest text ritual - p. 282-283.

- *seder* - lit. „ordine”; ordinea de desfășurare a ceremoniei familiale, în prima seară a sărbătorii de *Pesah* (în primele două seri în diaspora) - p. 711.

- *Melave Malka* - „Însoțirea reginei” (*Șabat*) - adunare și ospăț sărbătorește organizate în numeroase comunități sâmbătă seara, după ce se recită *havdala*, la sfârșitul *Șabatului*. Această practică pare să fi fost instituită în epoca talmudică, atunci când înțelepții nu reușeau să cadă de acord asupra numărului meselor ce trebuie luate în cursul *Șabatului* (*Șab. 117b*) și când unii dintre ei susțineau că trebuie servită o masă ușoară după *Șabat* - p. 504.

- *Mișna* - termenul este derivat din ebraicul „*šana*” care înseamnă „a repeta”. Sub influența cuvântului aramaic „*tana*” acesta și-a lărgit sensul devenind „a studia” și a fost în mod specific aplicat studierii legii orale, pentru a indica metoda de memorizare și recapitulare caracteristică acesteia [...]. Apelativul de *Mișna* desemnează de o manieră generală legea orală în toate aspectele sale, *midraș*, *halahot* și *hagadot* [...]; *Mișna* este textul alcătuit din cele șase ordine redactate, rânduie și revăzute în jurul secolului al III-lea de către *Iuda ha-Nasi*; este vorba de prima compilație exhaustivă a legii orale, reflectând circa cinci secole de tradiție halahică (legislativă), mergând de la epoca scribilor până la aceea a *tanaimilor* (300 î.e.n. până la 200 e.n.); ea constituie documentul religios cel mai important după *Biblie* și reprezintă de asemenea baza *Talmudului* din epoca amoraților - p. 534.

- *Talmud* - termen format din rădăcina *lmd*, care înseamnă „studiu”, și întrebuițat în diferite sensuri. Un sens face trimitere la opiniile și învățămintele pe care discipolii le-au dobândit de la dascălii lor, pentru a le expune și a le explica la rândul lor [...]. Un alt înțeles desemnează ansamblul unui material de studiu [...]. Un al treilea este utilizat în expresia tehnică *talmud lomar*, care indică o învățătură derivată dintr-o exegeză biblică [...]. De cele mai multe ori cuvântul *Talmud* se referă la corpul de învățături alcătuit din comentariile și discuțiile amoraților cu privire la *Mișna* lui *Iuda ha-Nasi* - p. 790.

EUGEN EVU

ANIMA...

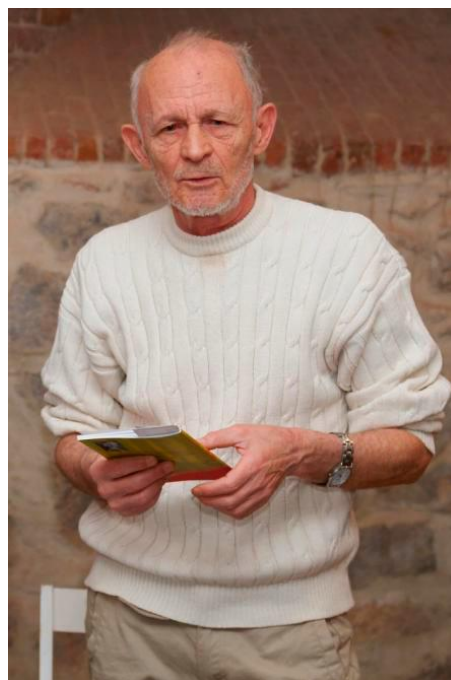
Mic eseu despre poezia Paulinei POPA

„Scrisul rămâne o artă pe deplin umană și divină, scriind poți face acel semn ca abisul în care să se resoarbă lumile, scriind, hârtia poate lua foc de lumina lui Dumnezeu...”

Cezar Ivănescu

Venind în poezie „Cu mâinile în flăcări” și neatinsă de „Ghilotina sinelui”, Paulina Popa își străbate – inversând timpul propriei durate, în amonte, itinerariul la modul inițiativ și deopotrivă cathartic. Poemul ei este continuu, întrerupt de titluri, conectat ad litteram, ingenios ca o broderie curge canonică, de la carte la carte, iar titlurile sunt doar praguri care saltă ca niște diguri – sau praguri de cascade, în sus, acolo unde sunt cuiburile cerești ale revelației... Simpla ordonare a textelor devine divinație și o nouă cântare a cântărilor peiorativ zicând. Arta poetei devence este incantație și vrajă semantică, dezmiertătoare și dedicată psalmic Iubirii. De oriunde preiei lectura, ca parte, se restaurează osmotoc întregul. Construcția este una aproape simfonică, ritmând oratoric un discurs ce pare a sui dintr-un abis de oglinzi. Reproșul oximoronic din „Îngerul politic” s-a estompat, o acalmie de iezer înfiorat de briza serii clatină ușurel metaforele - lotuși...

Însăși stare ce ni se comunică cere la rândul ei comentariul liricizat, acesta venind din patosul irepresibil și dornic a se dărui, /cumineca/ prin feminitatea cvasi - maternală care o animă. Negreșit, avem între noi una dintre vocile cele mai autentice ale Poeziei, într-o prozaică lume, a unei poezii ce iese levitând din condiția ingrată a

Cenușăresei. Harul ca împărtășanie este cultivat /ornamentic, prin cultură, fără a obtura substanța pură, de rezistență, rezonantă, a mesajului: fierbinte, limpede și cuceritor. Cum cerea Jung, nu mai e nevoie de sacrificiu, creația însăși, ca JOC, este bucurie și divinație pură.

În această etapă a arderii, poetesa pare a fi atins autocunoașterea celei mai legice sentințe oraculare: „Cunoaște-te pe tine însuși”. Așadar Sinea. Blaga dixit „O boală învinsă e orișice carte”... Boala aceasta este nu altceva, decât moartea inversând durata, cea care chiar acum „lucrează” în noi, iar cuvântul - logosul luptă a salva duhul, paracletul, a-i amâna irepresibila RESORBȚIE. Drumurile, căile convergente, dinspre margini spre un virtual - latent centru (miez semantic) - dinspre Sinea poetică a Paulinei Popa, s-au reordonat odată cu primul experiment- primele două cărți printr-o intuiție ultrafină a rostului cuvântului, ca scânteie a lui Iov. Actul scrierii a devenit act psalmic într-o paradigmă lucid asumată, în postmodernitatea anilor 80, când „directorii de conștiințe”- ai sintezismului – perfidia cenzurii prin...auto cenzură, instrument rece și otrăvit al „îmblânzirii balerinei cu biciul,” era menit, pentru foarte mulți ai generației noastre, a ne reidentifica, a ne induce surogatul „legii morale”, sau, cum ipocrit zise Liiceanu „minimei moralia”.și victimele acelei *trauma activistice*, la o revedere, sunt mult mai multe decât cele numărate de exegeții noii - vechi elite. Dacă Nicolae Manolescu numea aceasta „rezistența prin cultură”, alți exegeți ai „amarului târg” din literatura noastră au înțeles că actul eliadesc, de tip religios, este cel ce poate duce spre „Calea Regală”, definită de un Malraux. Un anume impuls intim, al acestei energii inefabile, s-a limpezit la Paulina Popa, inspirată mai recent de călătorii, de pelerinaje, în Iordania, Grecia, de unde poeta a sintetizat aproape jurnalistic, însă elevat, impresii ca SEMNE, cărțile fiind „vietăți” iradiante, epistolare, așadar obiecte de cult, ale comunicării (elevate) cuminecării. De fapt, asta fac poeții autentici, dacă structura rezonantă - rezistentă, ANIMA, cizelându-i limbajul- plasticizant – revelatoriu, rezultă ceea ce va fi Operă, Opus: *modus vivendi, ars vivendi*.

Aparținând confesional ortodoxiei bizantine, *Paulina Popa* este preoteasa poeziei – așa cum titram un eseu despre ea în *Luceafărul* lui Marius Tupan. Cărțile - vietăți ale Paulinei Popa au fost redefinite chiar așa „*Cartea Iordania*”, „*Cartea Grecia*” (*Vâsla de ametist*)... Un subiect de meditat al „mineralogiei” cristalice ar fi de știut, din laboratorul cristalelor ei, nu ca vreo obsesie, ci ca intuiție a efectelor sporitor energetice și catalizatoare, dacă vreți, ale ritualicei scrieri... una episodică, una a „pietrelor de hotar”, pe Calea spre Sinea feminină a însăși Materiei. Necum esoterică, necum alchimică, ci mai încoace, cercetătoare, scrutare de... nadir latent. *Paulina Popa* are un simț pe care l-aș numi radiesteziac, al nuielui de alun care devine minutar al prezenței energiei vitale, cosmice, în locuri anume, cum cele de întemeiere, de ctitorie monastică. Cărțile Paulinei Popa au darul de a reactiva în subliminal ubicua empatie a divinului. O abordare psihanalitică în acest sens (noimă) va fi necesară, desigur, din partea unor maeștri. Poliedrismul cărților-cristale este un fel de artă a straniilor grădini japoneze, uneori arta ikebana. Poate că versul celebru al lui Odisseas Elitis este cheie de boltă a acestei lirici: „Iar ca sentiment, un cristal”...Poate mai precis zis, „un cristal care curge”. Nu mă simt vinovat de afirmația *d’antan*, privind pieziș acest cristal: acolo, scânteind mirabil, aproape hipnotic, ca niște ferestre „ucise”, cum scrie undeva preotul din exil în Canada, Dumitru Ichim, am exprimat antinomia unei „cascade virtuale de orgasme”, ceea ce sublimare este, ceea ce rugă și mantră este.

DESPRE METAFIZICA CUVÂNTULUI ÎN ROMANUL FRAȚII KARAMAZOV DE F. M. DOSTOIEVSKI

Revelațiile Teocrației – Legenda Marelui Inchizitor

„Creștinătatea s-a lepădat, fără să-și fi dat ea singură seama, de creștinism. Trebuie din cauza aceasta să se întâmple ceva pentru a se încerca readucerea creștinătății la creștinism”.

Soren Kierkegaard – „Școala creștinismului”

În ideologia teocratică dostoievskiană nu există nimic deosebit de original. Ideea teocratică este în esență sa testamentară o idee iudaică, interpretată ulterior de spiritul roman. Această idee este legată de cunoașterea divină a Vechiului Testament. Toate teocrațiile istorice, anticreștine și creștine, au fost coercitive, au constituit un amestec a două planuri ale existenței, a două rânduiri: cerească și pământească, spirituală și materială, ecleziastă și statală.

Ideea de teocrație se află într-un inevitabil conflict cu libertatea creștină, este un refuz al libertății. Nicolae Berdiaev se ocupă de ideea lui Dostoievski, punând în valoare mai degrabă utopia decât posibilitatea ei de realizare. De falsă idee teocratică la Dostoievski se leagă și relația denaturată cu statul, recunoașterea insuficientă a valorilor independente ale statului (nu cel teocratic, cel laic) care se justifică religios din interior, nu din exterior, immanent nu transcendent. Teocrația trebuie să accepte inevitabil coerciția, să nege libertatea spiritului, libertatea conștiinței, dar în raport cu statul ea închide în sine o înclinație spre anarhie. Nicolae Berdiaev este de părere că tocmai acest fals anarhism și lipsa dorinței de a vedea rostul religios al statului independent l-au caracterizat pe Dostoievski.

Legenda Marelui Inchizitor considerată de către Nichifor Crainic un *pamflet de geniu*, realizează transferul din meditația filosofică într-o sferă particulară, teologală ori socială. La un prim nivel polemic, sunt vizați catolicismul și ordinul iezuiților, de pe platforma presupusei opoziții ireductibile dintre Biserica Răsăriteană și Apuseană.

În poemul compus de Ivan Karamazov („am căutat să-l memorez”) Iisus Hristos descinde „necanonic” în orașul Servila din secolul al XVI-lea în timpul Inchiziției.

El coboară într-un oraș terorizat, supus celor mai crude represalii și în care puterea se pare că aparține Marelui Inchizitor. Servila lui Ivan se pare că este o teocrație din care se desprinde o dictatură personală. Recunoașterea Lui de către mulțime, cele două atribute morale prin care se revelează „nemărginita-I bunătate și blândețea”, minunile săvârșite ca și atunci cu cincisprezece veacuri în urmă, sunt elemente ce asigură veridicitatea tabloului. Singurele cuvinte pe care le rostește „Talifa-kumi”, trimis la scena biblică (1), iar rechizitoriului aprins al cardinalului i se răspunde printr-un sărut. Cardinalul ordonă arestarea Lui și nimeni din mulțimea până atunci evlavioasă, plină de entuziasm evanghelic, nu se gândește („atât de strunit și de plecat este poporul”) să împiedice străjile să-și facă datoria. Ceea ce reiese este că sevilienii se comportă în același timp ca populația dresată a unui stat totalitar și ca niște copii înfricoșați.

Inchizitorul fanatic este identificat cu luptătorul modern pentru pâine, egalitate și dreptate. El lansează îndemnul global de a fi anihilate personalitatea umană și libertatea de a opta. Prin „miracol, taină și autoritate”, omul este degradat într-o unealtă supusă și inerentă a conducătorilor, cei care l-au convins că nu va dobândi egalitatea decât renunțând de bună voie la libertate. Inchizitorul devine astfel prototipul tiranului cu putere nelimitată, din următorul secol, întruchiparea nebuniei dictatoriale de a-și afirma vrerea prin anihilarea voinței celorlalți, urmând neștiut preceptele diabolicului sftenic. Iisus Hristos coboară într-un oraș terorizat, supus celor mai crude represalii și în care puterea se pare că aparține nu curții sau împăratului, cât cardinalilor și mai ales marelui Inchizitor. Acest despot este în același timp și un renegat. Cândva a stat și el în pustie, unde s-a „hrănit cu aguride și rădăcini” sperând că va reuși să atingă perfecțiunea, dar revine în lume unde s-a alăturat „oamenilor înțelepți”, celor care s-au străduit să îndrepte lucrarea de mântuire a lui Iisus Hristos, pe care refuză să o mai urmeze și să o slujească ca pe o nebunie. Confesiunea sub formă de interogatoriu a bătrânului cardinal care simte nevoia să spună „tot ce a gândit în sinea lui timp de nouăzeci de ani” vizează declinul unei societăți în care ideea de Dumnezeu este doar o aparență a unei vieți superficiale și decăzute. Inchizitorul e un fanatic identificat cu luptătorul modern pentru pâine, egalitate și dreptate.

Ideea pe care o proclamă Ion Ianoși este aceea că **Marele Inchizitor** „este unul dintre cele mai acute semnale de alarmă la adresa extremelor deformări istorice, mascate într-o radicală frazeologie demagogică.”(2) În Legendă trebuie căutată esența concepției dostoevskiene asupra lumii, o concepție pozitivă și religioasă deopotrivă. În sistemul Marelui Inchizitor, arbitrarul duce la pierderea și negarea libertății spiritului. Acesta argumentează, convinge. Are la dispoziție logica de fier, voința îndreptată spre înfăptuirea unui plan bine determinat. Ceea ce contracarează această atitudine este smerenia lui Iisus Hristos, blânda Sa tăcere care conving și transmite mai mult decât toată puterea argumentării Marelui Inchizitor. Bătrânul cardinal nu crede în Dumnezeu, dar nici în om. Pierzând credința în Dumnezeu, nu se mai poate crede în om. Creștinismul nu impune numai credința în Dumnezeu, ci și în om. Înainte de orice, inchizitorul neagă ideea divino-umanității, a apropierii și coeziunii temeiurilor divine și umane în libertate. El s-a ridicat împotriva lui Dumnezeu în numele omului, al celui mai mărunț dintre oameni, al aceluia în care el nu crede, după cum nu crede nici în Dumnezeu.

Inchizitorul cunoaște slăbiciunea poporului, le știe reacțiile, psihologia maselor, posibilitățile de manipulare: „norodul care azi Ți-a sărutat picioarele, la un singur semn al meu, se va repezi să adune tăciunii împrăștiați în jurul rugului Tău, știi Tu asta?”. Measnikov este de părere că ruperea de Iisus Hristos, decizia se produce pornind tocmai de la deosebiri referitoare la modul de a considera *condiția umană*: „ce anume îi separă pe Marele Inchizitor și pe Hristos? Neîncrederea în puterea și rațiunea omului și profunda încredere în ele.”(3) Străduința inchizitorului este de a arăta cât de insuportabilă este pentru omul răzvrătit *libertatea* (de a opta, de a decide, libertatea dilemei, zbuciumul), care nu-i poate aduce fericirea. Marea eroare, fundamentala greșeală (din punctul de vedere al cardinalului) și pe care i-o impută lui Iisus cu un resentiment înmuiat în amărăciune – a fost aceea de a nu fi cedat în fața celor trei ispitiri. Berdiaev este de părere că cele trei întrebări puse de „duh” lui Iisus „preconizează întreaga desfășurare de mai târziu a istoriei lumii.”(4)

Dogma celor trei ispitiri formează o întreagă teologie morală rezumată în trei idei care stau la baza lumii, adevărate principii morale care stărnesc cele mai ascunse laturi ale ființei umane supusă vicisitudinilor vieții. De altfel este și cea mai mare provocare, cea mai inteligentă manipulare a maselor de către propriile lor slăbiciuni. Dacă Iisus ar fi acceptat să prefacă pietrele în pâini, întreaga omenire l-ar fi urmat imediat. El a refuzat însă pecetea pâinii reale, pământești, în numele libertății și al pâinii cerești: „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu.”(5) Iisus este Mântuitorul celor puțini și tari în credință. De cei mulți și slabi se ocupă

Marele Inchizitor, democrat și imunitar. În ceea ce îl privește personal, admite cele trei ispitiri considerându-le drept o chintesență a înțelepciunii supreme: „în lume (afirmă Valeriu Cristea referindu-se la opinia cardinalului) -proclamă acest reductibil psiholog al nimicniciei umane- există trei forțe, unicele pe pământ, în măsură să înfrângă și să subjuge definitiv în numele propriei lor fericiri, conștiința acestor bicsnici răzvrățiți. Și aceste trei forțe sunt *miracolul, taina și autoritatea.*” (6)

A doua ispitire aduce în prim plan posibilitatea căderii sau a decăderii umane din planul de mântuire al lumii: „n-ai vrut să te lași dus în ispită și nu Te-ai aruncat jos”. Replica pe care o va da Iisus arată tocmai măreția și supremația Fiului lui Dumnezeu: „*Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeuul tău.*” (6) Tocmai de aceste trei forțe (miracolul, taina și autoritatea) se folosesc predecesorii și colegii Marelui Inchizitor în încercarea lor de a corecta lucrarea lui Iisus Hristos. De altfel el dezvăluie secretul care stă la baza ideilor „mesianice”: „noi nu suntem cu Tine, ci cu el, acesta este tot secretul nostru. Demult numai suntem cu Tine.” Trădarea s-a consumat cu opt veacuri în urmă, când reprezentanții credinței romane au primit de la el „împărățiile pământești”, darul din urmă pe care Iisus de asemenea l-a refuzat respingând și cea de-a treia ispitire a satanei. „*Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-i slujești.*” (7) Nemulțumirea cardinalului este aceeaia că, nu a reușit să-și desăvârșească planul: „Noi am primit de la el Roma și spada cezarului, decretându-ne stăpânitorii pământului, singurii lui împărați, deși nici până în ziua de azi n-am apucat să ne desăvârșim lucrarea începută.”

Când cei „o sută de mii” (clasa conducătoare melancolică de sacrificiu ce va diriguia umanitatea de mâine formată din milioane de sclavi-copii) vor ajunge să stăpânească globul, și de abia atunci se vor gândi și la fericirea oamenilor: „o fericire pe măsura unor nevoi nevolnice.” În concluzie, descinderea necanonică a lui Iisus Hristos nu poate decât să tulbure lucrarea inchizitorilor. Pentru aceștia, venirea Lui este nedorită, inoportună și nelegitimă. El nu trebuie să mai adauge nimic la „cele mărturisite cândva” pentru că a încredințat conducerea turmei bisericii, papei, inchiziției. „Nu te iubesc!”, îi spune nonagenarul în timpul monologului său amenințându-l din nou în final că a doua zi îl va arde pe rug. „De ce mă privești în tăcere cu ochii Tăi blânzi, convins că dreptatea este de partea Ta?”- călăul nu face altceva decât să se justifice în ochii victimei sale. Și cum se întâmplă adeseori, cel care se justifică își trădează dilemele, incertitudinile, pare neconvingător.

Părerile teologilor sunt împărțite. De pildă Nicolae Berdiaev și Nichifor Crainic mențin ideea că ateul Ivan face apologia lui Iisus Hristos, de pe poziția bisericii ortodoxe. Romano Guardini, de pe poziția bisericii catolice, este de părere că „Hristosul lui Dostoievski este un fals eretic” (8): „Figura lui ne mișcă dar ea rămâne pur imaginară și nu duce la nimic. Tulburarea pe care o creează naște perplexitate și se consumă în disperare.” (9) Pentru unii exegeți ai operei dostoievskiene, victoria aparține Marelui Inchizitor (adică vorbirii), pentru alții tăcerii (lui Iisus Hristos): „Tăcerea lui Hrist, mutismul lui blând, conving și influențează într-un mod mai hotărât decât întreaga forță de argumentare a Marelui Inchizitor.” (10) O tăcere despre care se poate spune că este plină de „aurul” Evangheliilor, o tăcere saturată de Cuvântul întrupat se opune aici cuvintelor. „Și Cuvântul s-a făcut trup” afirmă evanghelistul Ioan (11) sub semnul căruia se găsește întreaga morală a romanului „Frații Karamazov”. Discursul rostit este contracarat de discursul revelat. Tăcerea lui Iisus din poemul karamazovian este a celui care a spus totul. Absența cuvântului lui Iisus este tocmai revelația întrupării Sale, El însuși fiind Cuvântul.

În finalul poemului, ostatecul „sărută blând buzele ofilite ale bătrânului de nouăzeci de ani”. Sărutul – explică Ivan lui Aleioșa – „este singurul lui răspuns”, la monologul cardinalului. Sărutul acordat de Iisus Hristos – pecete a unei posibile absolviri – arată că inchizitorul „cu inima îndurerată”, cuprins de o sublimă melancolie, nu este totuși o *ficțiune*, cum înclină să creadă Aleioșa. „Conștient și îndurerat de eroarea acțiunii sale Marele Inchizitor rabdă povara suferinței și își asumă perspectiva dămării în numele iubirii de oameni.” (12). Reacția cardinalului față de „răspunsul” prizonierului său (un sărut pentru un rug) este surprinzătoare: el tresare și o puternică emoție i se trădează în tremurul colțului gurii, după care îl eliberează pe captiv. Reacția arată că urma vechii învățături nu s-a șters cu totul în sufletul fostului discipol, că prozelitul satanei nu este complet imun față de Iisus Hristos. Teologii Nicolae Berdiaev și Nichifor Crainic sunt de părere că personajul lui Dostoievski este „imoral” fie numai și pentru faptul că „în inima lui, în conștiința lui, a putut să se împace cu ideea că „este indispensabil să arzi oameni.” Marele Inchizitor a trecut de partea diavolului dar nu pe față. Pactul său cu satana este un secret bine ascuns sub „odăjdiile fastuoase” ale solemnităților religioase sau de „vechea lui rasă călugărească făcută din pânză groasă”, purtată în zilele contactului cu supușii. Marele filosof creștin rus speculează atitudinea cardinalului, care prin întortocheata ipocrizie a

demersului său ia chipul lui Antihrist: „principiu nou, rafinat și seducător ce apare întotdeauna sub înfățișarea binelui.”(13) Sistemul catolic al cezaro-papismului, ce prefăce Biserica în stat, este pentru Dostoievski unul dintre chipurile duhului Marelui Inchizitor. De-a lungul destinului său istoric, creștinismul a fost mereu supus ispitei abdicării de la libertatea spiritului. Taina libertății creștine este taina Golgotei și a Răstignirii. Crucificarea se adresează libertății spiritului uman, adevărul divin s-a ivit în lume smerit, sfâșiat și răstignit de puterile acestei lumi și, astfel s-a confirmat libertatea spiritului. Taina Golgotei înseamnă taina libertății.

Feodor Dostoievski rămâne credincios adevărului Răstignirii, religiei calvarului, adică religiei libertății. El devine astfel contemporan cu Iisus Hristos. Dominarea teocrației papale și periculoasele ei erezii sunt de domeniul trecutului. Viitorul stat al Marelui Inchizitor nu este legat de catolicism, ci abundă de ateism și materialism. Socialismul este supus celor trei ispitiri refuzate de Iisus Hristos în pustie; renunță la libertatea spiritului în numele fericirii și liniștii milioanei de oameni. Marele inchizitor se simte ademenit de răul care a luat chipul binelui. Ispitirea antihristică apare atunci când omul ajunge în drumul său la capătul dedublării. Destinul omului se manifestă în conflictul unor principii polare divino-umane și umano-divine, hristice și antihristice.

Cardinalul nu este însă numai unealta, în plan metafizic a creatorului său, dar și ipostaza lui superioară, imaginea potențată a unei părți din el. Berdiaev îl consideră pe bună dreptate cel mai teribil ascet al ateismului (14). Deosebiriile dintre autor și personaj sunt evidente. Astfel Ivan tratează cu un drac de duzină, pe când Marele inchizitor tratează direct cu satana! Concluzia pertinentă ce decurge din această configurație este că tot ce se întâmplă în poem poate fi rodul unei stări patologice (boala, delirul) sau un alt coșmar: „coșmar în coșmar”(15). Problematika coșmarului propus de Berdiaev este următoarea: Ivan suferă un dublu coșmar(acele al Marelui Inchizitor și al diavolului), pe când coșmarul cardinalului îl reprezintă persoana lui Iisus Hristos. În imaginea sublimă cu referiri apocaliptice întâlnim deznodământul destinului pământesc al omului. Unul din exegeții operei dostoievskiene, Rozanov, trimite la un final apoteotic al Legendei - în ea „este plânsul lui (al omului) amar, când, pierzându-și inocența și fiind părăsit de Dumnezeu, omul a înțeles deodată că de acum este singur cu slăbiciunea sa, cu păcatul său, cu lupta luminii și întunericului în sufletul său.”(15)

2. Despre sensurile libertății dostoievskiene

Dostoievski este cel mai mare metafizician rus, în care ideile joacă un rol esențial. Toate ideile sale sunt legate de destinul omului, de destinul lumii și al lui Dumnezeu. Se poate spune că întreaga creație a lui este un adevărat ospăț al cugetării. Cei care s-au apropiat de el au găsit multe puncte de vedere în care scriitorul rus a fost caracterizat în primul rând ca reprezentant al „umiliților și obidiților”; apoi un „talent crud”, proorocul unui nou creștinism; unii s-au interesat de „omul din subterană”, alții l-au luat înaintea de orice, vestitorul ideii mesianice ruse. „El este tipic rusesc, geniu rus până în străfunduri, cel mai rus dintre marii scriitori naționali și, totodată cel mai general-uman ca idee și tematică.”(16) Pentru Dostoievski tema omului și a destinului său înseamnă mai presus decât orice, tema libertății. Destinul omului, tribulațiile sale, se definesc prin libertate. Libertatea tronează în centrul concepției dostoievskiene asupra lumii. Scriitorul rus cercetează destinul omului lăsat în libertate. Îl interesează doar omul pornit pe calea libertății, destinul său în libertate și libertățile din om.

În concepția lui Nicolae Berdiaev și a lui Nichifor Crainic există două feluri de libertate: libertatea primară și libertatea finală. (17) În libertatea primară îl întâlnim pe Adam, iar în libertatea finală pe Iisus Hristos. El dă omului libertate, dar omul trebuie să-L accepte liber. Este exact ce Marele inchizitor îi reproșează lui Iisus Hristos: „Tu ai dăruit omului iubirea slobodă pentru ca el să vină slobod la Tine, fermecat și cucerit de Tine.” În această adoptare liberă a lui Iisus Hristos constă calitatea de creștin fiindcă sensul actului credinței este un act de libertate. Iar ea nu se poate identifica cu binele, cu adevărul, cu desăvârșirea. Binele liber, singurul bine care există, presupune libertatea răului. Berdiaev este de părere că în aceasta constă tragedia libertății lui Dostoievski. (18) Aici se ascunde taina creștinismului – o adevărată dialectică tragică. Lumea catolică s-a lăsat sedusă de libertate, a înclinat către negarea libertății, spre abolirea libertății credinței și a conștiinței. Rugurile Inchiziției au fost martore ale acestei tragedii ale libertății, a greutăților de a găsi o soluție pentru conștiința creștină luminată de strălucirea lui Iisus Hristos. Să nu uităm că creștinismul este religia libertății.

3. Personajele lui Dostoievski trăiesc tragedia vieții ca pe un inm al libertății.

În ideea libertății se transpune și ideea răului opusă binelui suprem. Marele gânditor rus Nicolae Berdiaev descoperă în opera scriitorului o dualitate a răului: răul metafizic și răul lăuntric. Nichifor Crainic relevă alte aspecte malefice: răul imanent pe care îl descoperim în om și răul personificat în diavol (prezent într-o lumină echivocă). În analiza psihologică a eroilor lui Dostoievski în care se întrupează duhul răului, primul aspect care se descoperă și pe care-l îmbracă aceștia este orgoliul și invidia. Orgoliul lor constă tocmai în refuzul de a se integra ordinii morale stabilite de Dumnezeu. Mai există ceva aici, o tendință de a crea după mintea lor o altă ordine contrară celei stabilite de Dumnezeu. Răul pe care-l întrupează fiecare din acești eroi ajunge să se consume și să se distrugă pe sine însuși. Conform Sfântului Ioan Evanghelistul, răul reprezintă o deviație continuă și permanentă de la ordinea stabilită de Dumnezeu și are direcția către distrugere în neant, către neant. Negația de la care pleacă păcatul (fiindcă orice păcat săvârșit este o negație a lui Dumnezeu) ajunge în cele din urmă să fie o negație a omului, când a săvârșit păcatul iar în ultima fază, o negație a lui însuși. Nicolae Berdiaev descoperă o remarcabilă idee a operei lui Dostoievski: orice bine pe care eroii lui cred că-l pot face prin mijlocirea răului, prin fărâdelege, este iremediabil. (19) Personajele lui sunt toate obsedate de o idee. Marele Inchizitor crede că, înșelând lumea printr-un întreg sistem de doctrine, poate să ajungă la fericirea acestei lumi. Orice revoluționar din opera lui Dostoievski crede că poate ajunge la fericirea lumii viitoare, siluind lumea prezentă. Cu o subtilitate genială, Dostoievski demască iluzia că prin rău se poate ajunge vreodată la realizarea binelui. Răul în sine este deșertăciune, el nu izbutește să ajungă să creeze în nici un fel binele; ce reușește să facă răul este că până la urma urmelor se distruge pe sine însuși. Distrugerea răului în concepția lui Dostoievski este posibilă în eroii în care totuși viața va trebui să triumfe: este posibilă prin flacăra suferinței.

Conform legilor morale și sociale răul trebuie pedepsit. La Dostoievski există două feluri de pedepse: una legală și una morală (pe care și-o dă omul lui însuși). Mitea Karamazov este acuzat că și-a ucis tatăl. În realitate el nu este vinovat, însă verdictul se dă împotriva lui (este găsit vinovat după un eșafod logic). Este însă o ironie la adresa rațiunii logice care ajunge la vinovăția lui Mitea de a-și fi ucis părintele pe care în realitate îl ucisese Smerdeakov. Pentru Dostoievski pedeapsa principală este aceea pe care omul și-o dă sie însuși, este pedeapsa care pornește ca o revoltă a părții lui bune, ce rămâne în fiecare om, pentru că după concepția lui Dostoievski nu există om fundamental rău. În orice ființă există posibilitatea de a îndrepta răul. În ancheta și procesul lui Mitea, Dostoievski demască minciuna legii statului. Pentru el sufletul este mai important decât întreaga lume. De aceea autorul Karamazovilor se dovedește a fi un creștin profund.

Polifonia i-a permis lui Dostoievski să dezvăluie complexitatea vieții sufletești a oamenilor, fatalitatea unor contradicții în aparență instabile. El dezvăluie ceva ce nu a mai existat în literatura universală: concluzia unui antropocentrism creștin. Religia face trecerea spre profunzimea spirituală a omului. Apoi profunzimea se întoarce la om. La Dostoievski chipul omului rămâne în profunzime. Metafizica creștină dostoievskiană trebuie căutată mai presus de toate în „Legenda despre Marele Inchizitor”. Dostoievski a fost sursa spirituală a curentelor religio-apocaliptice din Rusia. Așa cum mărturisea și Nicolae Berdiaev, el „a fost cel ce a dezvăluit noi seducții care pândesc asemenea curente apocaliptice ale gândirii ruse, a prevăzut apariția răului atât de rafinat încât este greu de recunoscut.” (20) Nu știm în ce măsură Dostoievski a fost pe deplin liber față de aceste seducții. Ceea ce rămâne peren și veșnic este orizontul deschis de el: adevărul despre om, despre destinul și libertatea lui. În conștiința poporului rus el a rămas, așa cum Berdiaev analiza, un fel de mentor - a învățat călcând pe urmele lui Hristos, să reverse lumina în întuneric, să-i descopere chipul lui Dumnezeu în omul decăzut, a învățat iubirea de oameni, respectându-le libertatea. Lumina lui Hristos biruiește lumea, străbate orice întuneric.

Cu alte cuvinte, Creștinismul lui Dostoievski nu este unul întunecat, ci luminos, este creștinismul Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan. El a dăruit multe pentru viitorul creștinismului, pentru triumful Evangheliei, al religiei libertății și iubirii. A reușit să comunice cu viitorul într-o epocă în care creștinismul trăiește aproape exclusiv în trecut. Creația lui este extrem de fertilă pentru renașterea creștină. Ea are caracter profetic, indică uriașele capacități spirituale ale omului. Pe această creație și-a pus pecetea dualitatea caracterului rus, reliefând marile primejdii ale sufletului. Dostoievski este acea valoare supremă care dă sens poporului rus, existenței sale în lume, el e ceea ce va putea arăta acesta la Judecata de Apoi a popoarelor.

4. Despre Karamazovism ca identitate

„Nu, domnilor jurați, Europa îi are pe Karl Moor, Don Carlos, Wilhelm Tell, noi nu avem deocamdată decât Karamazovi.” Ion Ianoși – „Dostoievski”

Familia Karamazovilor a stârnit și generat suficiente reacții atât în rândul celorlalte personaje ale romanului, cât și în rândul celor care au fost preocupați de o așa zisă exegeză a operei dostoievskiene. Capacitatea lui Dostoievski de a înnoda firele propriilor romane cu scrierile confrăților este, așa cum remarca și Ion Ianoși, neobișnuită pentru vremea sa. Titlul celei de-a cincea cărți din „Frații Karamazov”, moment culminant în roman, are o vastă semnificație. *Pro și contra* este principiul de bază al artei dostoievskiene. El definește imaginile locale și de ansamblu, eroii episodici și principali, laturile și integralitatea conștiinței scriitorului. Acest principiu asigură unitatea dintre epic și dramatic și o ridică la forma de *roman-tragedie*. Capitolul „patronează confruntările și înfruntările, înălțările și prăbușirile consumate într-o maximă tensiune, ciocnirile aspre de interese, pasiuni, idealuri, încleștarea pe viață și pe moarte, cumplitele zbuciume sufletești și spirituale.”(21) Autorul Karamazovilor prin atitudinea sa față de personajele create se simte totuși legat de acestea prin compasiunea, dragostea și ura față de ele: fiindcă și „domnia sa are o fire largă, karamazoviană” pentru a-l cita pe Ippolit Kirillovici - capabilă să cuprindă cele mai bizare contradicții și să contemple în egală măsură cele două abisuri, „abisul de deasupra noastră” și „abisul de sub noi”.

Familia Karamazovilor este un rezultat și un produs răspândit al dezagregării obștei. Ippolit Kirillovici deslușește în acest „mic nucleu familial” „trăsăturile fundamentale ale intelectualității noastre de azi”. Fetiukovici raportează și el *natura karamazoviană* la prezentul și viitorul națiunii. Amândoi au sentimentul întemeiat că asistă nu la un proces oarecare, ci la procesul întregii lor societăți *întâmplătoare*. „Dostoievski – singurul procuror, avocat și judecător aflat în posesia adevărului integral, ferm convins că acest adevăr nu poate fi integral nici cunoscut și nici înfățișat – ne introduce, propriu-zis nu la procesul unei persoane, ci al unui fenomen istoric de largă circulație, definit generic drept „karamazovism”.(22) Fiecare dintre frații Karamazov poate fi considerat, într-un fel, personaj central: Dmitri – în plan *tematic* (pasional), Ivan – în plan *filosofic* (lucid, rațional), Aleioșa în plan *etic* (mistic). Ca semnificație *socială*, rolul principal îi revine însă lui Feodor Pavlovici, „exponent pur al *sadismului karamazovian*.”(23) „Tatăl constituie nucleul și simbolul acestei lumi descompuse, el este chintesența pervertirii, limita lipsei de ideal, animalul rapace fără acces la remușcare, ultima expresie a înstrăinării de umanitate”(24), așa cum îl caracterizează Ion Ianoși. Feodor Pavlovici nu face altceva decât să-și savureze viața, la un mod propriu individualismului „zoologic”, eliberat de orice norme și rețineri morale. Plăcerea este unicul său scop al existenței sale, de dragul ei este gata să distrugă pe oricine, chiar pe propriii copii. „S-a înșurubat în senzualitatea lui, ca și cum ar fi încremenit pe un soclu de piatră”, spune Ivan. Feodor nu crede în viața de apoi, în consecință - „după mine potopul!” - se simte îndreptățit să se înfrupte din cât mai multe lucruri lumești. Întruchipare a cinismului, „bătrânul măscărici” - „o canalie și un desfrânat, dar în același timp și un om absurd” - ignoră un lucru esențial: karamazovismul proliferază în mod obligatoriu karamazovism, lipsă de scrupule, violență și brutalitate. Dmitri îl lovește, Smerdeakov îl ucide, tocmai pentru că îi sunt fii, pentru că el le-a transmis în doze diferite otrava. Nici un Karamazov nu este imun față de karamazovism: câinosul părinte cade răpus de propriul său pumnal! Feodor Pavlovici planează asupra societății întregi ca o forță omnipotentă. Întâlnim la tot pasul Karamazovi neîndoelnici sau persoane cu o mare doză de karamazovism. Generalul – moșier își asmute ogarii asupra unui copil de opt ani. Iarna, în toiul gerului, niște părinți își țin fetița toată noaptea încuiată într-o latrină. Smerdeakov – copil spânzură pisici și le îngroapă cu alai; iar ca adult îl învață pe Iliușa să le dea câinilor vagabonzi pâini în care a înfipt ace. Nimeni nu scapă tentației de a fi (și) Karamazov: Zosima își palmuiește ordonanța și dorește pentru moartea adversarului său; Liza își închipuie că ciopârțește și răstignește un băiețel de patru ani, în timp ce mănâncă compot de ananas (pentru ca apoi să-și strivească degetul intenționat cu ușa, apostrofându-se „ticăloasa”, deci pentru a se pedepsi, umili, înjosi ca tentativă de a obține smerenia). Kolea Krasotkin se fălește că își bate colegii în timp ce aceștia îl adoră. „Sunt o fiară sălbatică!”, exclamă Grușenka. Rivala ei „infernala” are, la rândul ei, un caracter „groaznic”, sălaş al dragostei și al urii care declanșează „catastrofa” de la proces... Sadismul este împlântat adânc în sufletul fraților. Smerdeakov personifică imoralitatea fără reticențe. La polul opus Aleioșa este un smerit supus tentațiilor. Ion Ianoși vorbește despre o cruce simbolică între cei doi

frați: „furtunile cele mai dramatice nu în sufletul lor se dezlănțuie, ci pe axa mediană, „orizontală”, a însemnului creștin.”(25)

Karamazovismul apare evident și din replicile și relațiile fraților cu celelalte personaje. Este o notă aparte, distinctă ce străbate întreaga societate rusă ce asistă la proces. „Sunt un Karamazov!” exclamă Dimitri; „obraz de toval și suflet de Karamazov!”, gândește Miusov; „și eu sunt un Karamazov...”, recunoaște Ivan; „Karamazovii nu sunt niște netrebnci, orice ai zice tu, ci niște filosofi...”, pledează Dimitri în fața lui Rakitin. „O lighioană o înghite pe alta” afirmă același personaj referindu-se la dualitatea dintre marea familie a Karamazovilor. Cu toții se suspectează, se spionează, se urăsc. Lighioana numită karamazovism s-a cuibărit adânc în sufletul lor.

Ca o concluzie și în încheiere vom susține că Nichifor Crainic definește *karamazovismul* ca „pe un element rău pe care îl cunoaștem din celelalte romane ale lui Dostoievski, elementul rău dezlănțuit fie în pasiuni carnale, fie în pasiuni intelectuale, până la suprema posibilitate a excesului. Este păcatul, prin urmare, care se desfășoară în toată infernala lui amplexare, fie pe latura pasiunii carnale, fie pe acele intelectuale, raționale.”(26) Așadar, Karamazovismul este întrupat înainte de toate în bătrânul Karamazov, om bogat, lubric, iubitor numai de bani și de femei „reprezintă ultima expresie a patimii celei mai telurice cu puțință.”(27) Ceea ce contracarează într-un fel latura întunecată a karamazovismului este figura luminoasă a lui Alioșa Karamazov. În el culminează speranțele lui Dostoievski referitoare la o viață total creștină a unei societăți ce trebuia să se nască de acum încolo. Alioșa este conceput în contrast izbitor cu ideea pe care Dostoievski o avea despre sine. Ideea pe care o spune el în legătură cu Alioșa este aceasta: nu minunea naște credința, ci credința naște minunea; nu minunea exterioară condiționează prin urmare credința noastră religioasă, ci credința noastră religioasă este aceea care face minunea. Acest serafic personaj întruchipează, în ochii scriitorului, virtuțile umane supreme. El este un erou triumfător de basm care „biruie balaurul cu multe capete ale karamazovismului...”(28)

Note bibliografice

- Nikolai Berdiaev, *Filosofia lui Dostoievski*, Iași, Editura Institutului European, 1992, pag.10.
Cf. idem. pag.11.
Cf. idem. pag. 44.
Ibidem pag.138.
Ibidem pag.140.
 Ion Ianoși, *Dostoievski*, București, Editura „Teora”, 2000, pag. 227.
Idem., pag. 229.
Idem., pag. 230.
Idem., ibidem.
Idem., pag.232.
 Nichifor Crainic, *Dostoievski și creștinismul rus*, Cluj-Napoca, Editura „Anastasia”,1998, pag. 255.
Idem., ibidem.
 Valeriu Cristea, *Dicționarul personajelor lui Dostoievski*, București, Editura „Cartea Românească”, 1983, pag.183.

GLIGOR HAȘA

CARAGIALE AZI (sau România sub zodia Moftului)

Noutatea lui Caragiale este la fel de șocantă, de frapantă ca și cea a lui Eminescu din opera jurnalistică de la ziarul conservator „Timpul”. Dacă am citi, cu tendință de argumentare), ultimul său articol publicat în prestigiosul ziar, raportându-ne expres la viața social-politică de astăzi), am fi convinși că Eminescu depune mărturie pentru tot ceea ce ni se întâmplă, că el însuși mai trăiește o dată aceste zile de rușine și ocară. Sunt, în acest sens, pilduitoare ideile pe care le pune în gura eroului Toma Nour, alias Avram Iancu, din romanul „Geniu Pustiu”. Despre dreptate și nedreptate, demnitate, cosmopolitism sau iubirea de străini, despre patriotism și rușinoase trădări. El este la fel sau poate chiar mai actual decât Caragiale, ins de rezistență balcanică la rele, care, atunci când paharul se revarsă, ne dă cu tifla și caută tihna la Berlin. Să ne amintim că în ultimul său articol-diatribă care revarsă cianură peste contemporanii săi, intuind că ei vor fi și contemporanii noștri, geniul național vorbește despre trădări și trădători, istorici care nu cunosc istoria, despre scriitori agramăți, divorțuri, adulter, prostituție și alte rele cu putere de semnal de alarmă peste ani și secole, până acum. În paginile 4-5 ale amintitului roman, Eminescu schițează din tușeuri groase un pamflet la fel de nimicitor precum cel din partea a doua a „Scrisorii III”. „O generație de amployați, de / oameni care calculează cam peste câți ani vor veni și ei la putere, inși care cunosc mai bine istoria Franței decât pe cea a României, semidocti, care își urăsc țara mai rău și mai cumplit decât străinii, privind-o ca pe un exil, încât e de mirare că românii nu au migrat cu toții (Astăzi fenomenul este în plină desfășurare, patronat de însăși conducătorii țării)”. Iată tot atâtea motive care

I-au dezamăgit pe Crăișor în așa măsură încât să sfârșească precum un „geniu pustiu”.

Pe măsură ce te adâncești în lectură se cimentează impresia unui portret în oglindă a celui ce a scris „Odă în metru antic”, a unui Eminescu măcinat, mai cu seamă în perioada de la „Timpul”, de toate canceretele.

Cu aceeași vehemență, dar cu alte mijloace, înfierează societatea vremii sale, cu toate relele și păcatele ei, I. L. Caragiale în comedii, în momente și schițe, numai că între cei doi sunt și hotărâte deosebiri, cum inspirat remarca în vremea aceea Alexandru Vlahuță, care îl considera pe Eminescu „un neliniștit”, iar pe Caragiale, un cinic. Dar neliniștitul, sentimentalul Eminescu rămâne și neîmpăcatul cu atâtea rele de neam și țară condamnabile și condamnate, rele demascate cu dinamita verbului cu valoare de negativ și imperativ, în pofida orgoliilor potențailor care ca și astăzi, considerau România o neostoită vacă de mulș, în vreme ce ei erau buricul pământului. Caragiale pare a fi împăcat cu viața, într-o țară marcă a balcanismului, pe care o va părăsi autoexilându-se. El e pornit, mai cu seamă, împotriva plevei acelei societăți, identificată la vârfurile ei cu vehemență de Eminescu. Caragiale a făcut din personajele sale simboluri, pe cel al parvenitului, demagogului, al lichelei politice, al falsului patriot. Nea Iancu a fost și rămâne un inconfundabil spirit civic, critic lucid și sarcastic al orânduirii ce se croise după 1848, dar și caracterul care se ridică peste orice determinare sau opreliște, cum bine observa Titu Maiorescu. El denunță, mai cu seamă dintr-o nevoie organică noțiuni găunoase ca patria și patriotarzii, demagogia, lichelismul, mistificarea, afectarea, toate la un loc.... – mofturi.

Opera sa, ca și opera marelui Eminescu, a fost în momentele de criză teatrul luptei de idei contemporane, al unei epoci în care cuvântul libertate însemna tiranie, iar cuvântul dreptate însemna împilare. Caragiale a avut o mare percepere a realității; el a protestat cu forța geniului vizavi de răstălmăcirea adevărului istoric, înfierând abuzul practicat de tânăra burghezie română, care a renăscut adevărul în zilele noastre; care clădea castele de nisip pe noțiunile definatorii ale Revoluției de la 1848, care sunt și cele ale pseudorevoluției anticiocoiste din 1989. Dacă citim mai relaxați „Momente și Schițe”, dar și Comediile, sesizăm că opera lui Caragiale vizează stăruitor campania sistematică de întunecare a minților, care cu sfidare și nerușinare se practică astăzi, a cărei esență era și este calificarea teroarei drept izbăvire, a dezordinii intelectuale și morale, drept ordine sau, ca să rămânem, cantonați în zilele noastre, care par a fi „zilele cele de pe urmă,” noua ordine economică, integrarea europeană, anticalibanismul. Luăm, spre exemplu, una dintre cele mai nefaste practici de îndobitocire, de imbecilizare a gândirii, menită să înșele opinia publică, sau măcar să o deruteze; căutarea unor alibiuri care să justifice imbecilitatea sordidă demascând existența în minciună, care, se știe naște mimetism, lipsă de convingeri și, în consecință, de responsabilitate, de simțire patriotică, pentru a da în cele din urmă sentimentul că au slujit adevărul.

Trăim astăzi farsa politică din „O scrisoare pierdută”, realitățile din vehementul articol „1907”, mai ales fascinația pe care a exercitat o politica asupra eroilor lui Caragiale, moștenită ca boală în România lui Iliescu, Constantinescu, Băsescu. Trăim ca niște cârțițe într-o falsă democrație, cu nimic deosebită de cea burghezo-moșierească desființată de comuniști, trăim același searbăd vis de aspirație (către progres și bună stare, trăim cu ingenuitate speranțe în politicieni, convinși ca și noi trăim ceea ce în Perioada Interbelică se numea „la belle époque”. Este sănătos și moral să observăm că în ultimii 20 de ani clasicul Caragiale, atât de bătătorit în era comunistă, a cam fost scos din manualele școlare și din cursurile universitare; că peste (sau și peste) opera sa se trage cortina uitării, că iată, din

când în când, îl căutăm într-un con de umbră, atunci când se potrivește, cu ce se potrivește adversarilor politici. Suntem cinstiți cu noi și cu marele asanator de moravuri, de mlaștini și bălți sordide, atunci când apelăm la școala sa de civism. Ne dăm seama că epoca sa nu a fost atât de generoasă cu sursele de inspirație, cât ar fi societatea de astăzi, în care Brânzovenescu e neica Zaharia, Pristanda, conu` Tipătescu, Cetățeanul Turmentat, ia, colo, un Cațavencu, iar Zoițica, ditai ministresă pe filiera metresă. Cu automatismul existenței, cu stereotipia, cu primitiva fermă a animalelor politice, cu „alte măști și-aceeași față” trăim noi un european hohot caragialian și un plânset eminescian la coada Europei.

Văzut cu optica unui autor dramatic din zilele noastre, Caragiale ne oferă tot ceea ce înseamnă această democrație: renegarea idealurilor, dezagregarea iluziilor, inflația, responsabilității, o existență robotizată, în clișee de gândire – boc-cisme sau băs-sisme – intrate deja până în ultima fibră a ființei, ciumă care a cuprins o mare parte a societății românești. Impostura și parodia corup și macină coroziv, transformă societatea în turme politice inconștiente și fără caracter, salamandre animate de idei fără acoperire.

Viziunea noastră asupra vremii lui Caragiale este, de fapt, viziunea lui Caragiale asupra timpului nostru. Nu numai pentru aceea că trăim în mocirla consecințelor comic-tragice ale unei îndelungi familiarizări cu nedreptatea, nerușinarea, inconștiența, iresponsabilitatea, că descoperim zilnic cauzele incoerenței de gândire și limbaj, de care suferă urmașii prevestitorului Brucan. Politicienii noștri par a se face veriga pierdută din evoluția speciilor. Dacă în opera lui I. L. Caragiale sesizăm existența unui fior de neliniște, de alienare, dincolo de ciclopul hohot de râs, astăzi, dispare totalmente spiritul de ordine, responsabilitatea, sentimentul național și, în schimb, ni se oferă, mai cu seamă prin media, modelul unor circari.

În cunoscuta „Glossă” Mihai Eminescu constata ipostazele zădărnice, ale scepticismului („Toate-s vechi și nouă toate, / Iar de-a lor zădărnice te întrebă și socoate”); Caragiale lasă, ca marfă inedită și chiar exotică pe piața europeană, un atribut al românului învățat de secole să, suportă totul (mai ales umilința), să trateze totul cu ușurință drept MOFT. În DEX „moftul” este definit ca un lucru lipsit de importanță, de seriozitate, de valoare; un fleac, o bagatelă. Moftangiul (moftangioaica) este flecar, palavragiu, om pe care nu se poate conta (Scuzați, domnule președinte!). Iată ce spunea Nea Iancu din schița „Moftul român”: „O, Moft! tu ești pecetea și deviza vremii noastre. Silabă vastă cu nețărmit cuprins, în tine încap așa de comod nenumărate înțelesuri, bucurii și necazuri, merit și infamie, vină și pătenie, interese, convingeri, politică, ciumă, sibaritism, vițuri distrugătoare, suferință, mizerie, talent și imbecilitate, eclipse de lună și de minte, trecut, prezent, viitor, pe scurt: Moft”.

E de acum știut că trăim în plin „Moft” caragialian. Blazon de neam cu care am intrat în Europa, modul nostru de a fi, fără a ne rușina că suntem cum suntem, zodia pe care ne-am ales-o de bună voie și nesiliți de nimeni.

FLORICA BERCEA

OPERA OMNIA SAU BUCURIA CREAȚIEI?

Interviu realizat de FLORICA BERCEA

Florica Bercea: „Un premiu literar este o distincție acordată pentru o performanță literară oarecare, de instituții guvernamentale sau non guvernamentale, de asociații, academii, fundații sau persoane particulare. Majoritatea premiilor suntacompaniate de o sumă de bani, de o medalie sau o bursă. În funcție de naționalitatea persoanei care le primește ele pot fi clasificate în premii naționale sau internaționale”. (Wikipedia). Am citat din această enciclopedie pentru că doresc să pornim dialogul nostru de la premiile literare pentru că tocmai ai primit din partea USR un premiu literar OPERA OMNIA. Ce înseamnă pentru tine acest premiu?

Paulina Popa: Primul meu impuls la întrebarea ta? – La ce-mi trebuie mie sau oricărui alt scriitor un premiu? Dacă un scriitor sau o carte premiată s-ar vinde mai bine, atunci cu siguranță am putea vorbi altfel despre premiile literare. În conjunctura actuală premiile nu adaugă nimic operei, nu sporesc talentul și nu vor duce vreodată la o mai bună receptare a operei scriitorului premiat. Asta nu înseamnă că nu mă bucură, de fiecare dată, obținerea unui premiu literar. Poate și numai pentru că în felul acesta „îmi fac iluzii”, mi se pare că cineva îmi citește cartea. Apoi, dacă Alice Munro, scriitoarea canadiană, a primit Premiul Nobel pentru literatură la vârsta de 82 de ani, pot să sper și eu că voi reuși o confirmare a premiului OPERA OMNIA pe care tocmai mi l-a decernat USR, filiala Arad. Acum, înțelegi că a fost o glumă, vizavi de Nobel. Nimic nu e nefiresc în faptul că scriitorul își dorește notorietate, certificare publică, glorie (de ce nu?). Aș dori să precizez, totuși, că valoric vorbind, premiile literare acordate de USR sunt foarte mici. Cred că este aproape imposibil să faci o literatură mare cu costuri mici. Nu doresc să fac imprudența de a vorbi despre subcultura care își umflă buzunarele.

Florica Bercea: Și bucuria creației?

Paulina Popa: Bucuria creației este cea care ne ține vii printre avalanșele de ninsori spirituale. Vorbesc aici despre închipuirea frumuseții, despre prefacerea realității în poezie. Apoi, cum și tu scrii, știi foarte bine că scrii/creezi pentru a trăi sau trăiești pentru a scrie. Un scriitor simte că fără asta nu se poate, iar atunci când se încheie proiectul, bucuria este mare. Lucian Blaga spunea: „Destinul omului este creația”. Cred că viitorul omenirii depinde într-o măsură mare de creatorii care se apleacă având multă preocupare pentru acest viitor. Cât privește scriitorul, creația este o strategie mentală (asta se întâmplă și în alte domenii), devine un material didactic pentru cei ce vin.

Florica Bercea: Pentru că ai vorbit despre material didactic, asta vine cumva de la faptul că ești cadru didactic?

Paulina Popa: Cu siguranță, da. Eu cred că în toate se află, sau cel puțin ar trebui să se afle, o didactică / o strategie, un talent, o diplomație. Așa cum cel care formează omul, acolo în primii ani ai vieții, dirijând formarea lui spre o latură materială sau morală (și cred că cel mai important ar fi ca această latură morală/umană/spirituală să fie cizelată, modelată, pregătită pentru viața viitoare), acesta fiind dascălul, scriitorul, cel care alcătuiește prin scrierile sale monumente, este cel care impune în subconștientul cititorului o conduită, un limbaj, o stare de bine. Cred că responsabilitatea pentru ceea ce scrie el este foarte mare, și sunt sigură că nu mă joc cu cuvintele (și dacă m-aș juca, viața, prin excelență, este un fabulos joc).

Florica Bercea: ...și despre un premiu pe care ți l-a acordat viața? Cel mai mare premiu pe care ți l-a acordat viața.

Paulina Popa: Însăși viața este un mare premiu. Cel puțin pentru acest premiu noi nu am făcut nimic, nu avem un merit pentru asta, sau nu știm noi dacă avem ori nu. Viața, așa cum este ea, cum o percepe fiecare dintre noi, cu frumusețile, cu soarele și umbrele ei, cu urcușuri și coborâșuri, mi-a oferit multe premii dintre care unele foarte mari, din orice unghi aș privi. Nu știu ordinea în care ar trebui să aranjez tot ce mi s-a oferit. Cred că cel mai mare premiu este familia mea, copiii, nepoții dar și POEMUL meu, cel care m-a ridicat pe aripi fabuloase, editura mea, acel loc de muncă ce îmi creează bucurii spirituale. Atunci când vorbesc despre toate acestea ori despre aceste așa-zise premii mari, mă refer strict la valoarea satisfacției spirituale și nici vorbă de valoarea materială care nu aduce nici o bucurie, poate doar confortul unei vieți normale. Un alt mare premiu oferit de viață este posibilitatea de a călători în toate colțurile lumii ca invitată la diferite festivaluri internaționale de poezie. Un mare premiu oferit de viață cred că este puterea, dragostea și capacitatea de a scrie oricând bine.

Florica Bercea: Viața socială, așa cum este ea, ar putea să te ispitească la un moment dat pentru a intra, eventual, în politică?

Paulina Popa: O, despre viața socială..., numai de bine! Da..., nu cred că am publicat vreun volum de poeme, mai puțin cărțile pentru copii, în care să nu mă exprim cu privire la viața socială, cea pe care dacă stăm să o judecăm, te bufnește plânsul. Și eu care cochetez cu cea care a rămas în cutia Pandorei, speranța, cu dorința ca într-o zi va fi mai bine (când?). Atunci când am scris cartea ÎNGERUL POLITIC, o carte scrisă într-un an electoral, m-am eliberat de frica de a vorbi deschis știind că am acest drept. Acum, după 2005, 2008 nu mai sunt sigură că am dreptul de a mă exprima liber. Cine nu este cu „Ceașescu” intră în atenția Parchetului. Nu credeam să-nvăț a tăcea vreodată..., apropo de *Odă în metru antic* a lui

Eminescu. Acum, când nu am intrat sub umbrela vreunui partid politic, trebuie să fiu prudentă, pentru că am îndoieli, de aceea, probabil, că pentru a mă exprima cu toată puterea, ar trebui să mă decid. Niciodată nu am iubit atitudinea duplicitară, nu am vrut „să joc teatru” și de aceea nu suport lacrimile politicianului, atitudinea de sfânt și nu știu dacă m-aș simți confortabil printre atâtea ascunzișuri. Viața socială de azi are o problemă atunci când mă gândesc că toți suntem ascultați, urmăriți, disprețuiți. Se pare că ceva se mișcă... vom vedea, așteptăm.

Florica Bercea: Despre viața literară nu vom vorbi prea mult. Totuși de ce marele public se îndepărtează de literatură, de poezie, fie ea poezia pentru copii?

Paulina Popa: Viața literară este foarte complexă, este frumoasă, este cumplită, este soare, este întuneric. Viața literară înseamnă scriitor, operă, edituri, reviste de specialitate... Viața literară românească este BOGATĂ. Cât privește „marele public”, eu cred că acesta nu poate fi luat în calcul atunci când avem în vedere valoarea actului literar, cu atât mai mult poezia. Asta pentru că cititorul/consumatorul de poezie este unul avizat, cu o anumită cultură poetică. Nu vreau să insinuez că ceilalți nu ar avea o anumită cultură, doar că pentru poezie îți trebuie ceva în plus. Eu nu doresc să vorbesc despre vulgul acestei țări, despre cei ce iubesc manelismul ori cultura de la „genunchiul broaștei”. Mă refer la cei care consumă poezie și care au un nivel cultural cât de cât bun. Un alt motiv care ar fi stat la baza acestei îndepărtări de poezie cred că este faptul că nu mai avem timpul necesar, iar acel timp trebuie împărțit între internet, facebook, carte/poezie, gospodărie sau un al doilea loc de muncă. Publicul nu s-a îndepărtat de poezie, ci de cultură în general, fiind atras de imagine, presa vorbită, internet. Bulversarea aceasta despre care mi-ar trebui multe pagini pentru a vorbi vine și de la inducerea acestei stări, poate involuntar, poate voit, de către presa vorbită și scandalurile fără de sfârșit întreținute de cei din fruntea dragei noastre României.

Florica Bercea: Am pornit interviul nostru de la Premiul OPERA OMNIA pe care l-ai primit și am ajuns la varii probleme grave ale culturii și societății noastre. În încheiere ce ai dori să transmiți cititorilor tăi?

Paulina Popa: *Tu ești oglinda în care intru, / ție mă destăinui./ Prietenii îmi judecă lacrimile / care mă îngenunchează,/ oricât de puternică aș fi. / Nu-i pot mulțumi / și nu știu cum ar trebui să vorbesc / pentru a le arăta că nimic din ce-i omenesc / nu-mi este străin./ Tu ești oglinda ce-mi arată chipul meu /așa cum este el: /încoronat și purtat pe umeri, batjocorit și alungat din cetate. / Bucură-te! (... ..) Binecuvântat fii, Cititorule. / Tu ești oglinda mea. / Bucură-te! / Și tu, cititorule, / înalți castele cu aceleași mâini / cu care mai apoi le dărâmi, /te rogi cu aceeași gură cu care / mai apoi blestemi și te legi. / Și tu, cititorule, / treci prin moarte ca și cum ai fi viu. / Numai că / altfel ne așează viața măștile pe față / și altfel ne-a învățat mama noastră / să facem declarații de dragoste. / Bucură-te! (BINECUVÂNTAT FII, CITITORULE! din volumul Să înșeli moartea cu vorbe de dragoste)*

Premiul OPERA OMNIA pentru întreaga activitate literară decernat PAULINEI POPA de Uniunea Scriitorilor din România, filiala Arad.

PETRU ILIE BIRĂU

O IMPORTANTĂ DECADE LIRICĂ DIN CREAȚIA LUI PAUL BLAJ

Cunoscut iubitorilor de literatură, atât prin volumele de versuri publicate („Muream vorbelor”, 2001, „Numen. Gestul drumului”, 2001, „Monedele Tristhaliei”, 2002, „Valsul vocalei”, 2005, „Graiul cu accent de mort”, 2007, „Aristocrația foiei”, 2008, „Poetul miazănoapte”, 2010, „Mănuși pe nisip”, 2010, „Poeme înorate”, 2011), cât și de pe site-urile literare (www.poezie.ro, www.hermeneia.com etc.), membru și premiant al Uniunii Scriitorilor din România, poetul Paul Blaj a realizat în anul 2012 o impresionantă antologie de autor, intitulată „Cum răspunde în apă fața la față”, publicată la editura Napoca Star din Cluj-Napoca. Acest periplu antologic reprezintă o delimitare a unei decade (2001- 2011) din parcursul său liric, oferindu-ne o perspectivă de ansamblu asupra unei prime perioade din creația sa, în care sunt evidente tendințe, căutări, deveniri.

Este retrospectiva unei secvențe dintr-un amplu periplu poetic, din care a selectat cu atenție cele mai reprezentative lucrări pentru fiecare tematică abordată.

Perioada antologată are caracteristicile esențelor, a descoperirilor, de la cugetările profunde asupra existenței, la transcrierea unor fascinante revelații, în care sunt disimulate frânturi de înțelepciune Divină.

Poetul Paul Blaj este prin excelență un avid căutător al tainelor spiritualității umane, începând de la misteriosul fior al iubirii adolescente și până la maturitatea gândului că dincolo de viață există viața, de altfel titlul antologiei ar putea fi și „Cum răspunde în apă viața la viață”, pentru că din apă și prin apă a fost creat pământul în care își are obârșia viața („...odinioară erau ceruri și un pământ scos prin Cuvântul lui Dumnezeu din apă și cu ajutorul apei...”, *Biblia sau Sfânta Scriptură*, 2 Petru, cap. 3, vers. 5, trad. D. Cornilescu), iar poetul cunoaște aceste taine, datorită spiritului său rezonant la cele mai subtile nuanțe.

Cu o prefață scrisă de Tănase Dănăilă și o postfață tip fișă de analiză realizată de Raluca

Blezniuc, antologia este o ediție de colecție, prima parte fiind publicată în mai multe limbi (română, engleză, franceză, germană, italiană și rusă).

Antologia începe cu un grupaj de poeme intitulat „Cele mai frumoase traduceri”, în care atrage atenția maturitatea unor cugetări asupra iubirii, și aprofundarea unor idei urmărite până dincolo de granița fantasticului, care străbat versurile precum filoanele din metale rare „măruntaiele” terestre: „torn într-un pahar must proaspăt/ oamenii învață să discute stins/ cu gecile cu tastele cu mânerere// lângă păduri evazive/ drumul uscat urcă pe mine ca un boa/ îmi caută acea parte în care/ încolțești...” („eu vin din moarte sau neprihănire”, p. 108).

În această secțiune traducerea poemelor este asigurată de Corina Gina Papouis (engleză), Ionuț Petică (franceză), Maria Frumosu (rusă și italiană), Felicia Birău (germană).

Cea de-a doua parte din antologie are titlul „Cele mai frumoase meditații (2001-2011)”. Aici spiritul poetului transgresează palierele psihicului, până la (con)știința că poezia, ca și credința, vine din alte universuri și este pentru alte universuri, puțini (poate aleși) sunt cei care o simt, iar și mai puțini cei ce o pot trăi: „...omul își aruncă speranțele în cifre/ numai pescarii stau neliniștiți/ în patinoar cu mine/ inutili și prostiți dau din cap de parcă/ m-ar înțelege...” („singur și trist în fața unei tastaturi negre”, p. 135).

Partea a treia este intitulată „Cele mai frumoase poeme de dragoste” și vine cu un plus de lirism, autorul folosind oniricul precum un fascicol de lumină, înviorând cuvintele cu o strălucire parnasiană, ce face trimitere la viziunile plastice ale lui Watteau: „tu desenezi un trandafir întins între fulgere/ cu gesturi largi/ ca și cum ai zbura// nu te cunosc vorbim despre iluzii/ până când noaptea ne încetinește/ sunetele/ deasupra corpurilor// glasul tău cântă sub clarul întunericului/ și un geamăt auriu/ se desprinde/ de patul în care/ am înviat...” („dj remember”, p. 164).

În partea a patra, ce poartă titlul „Poeme în niciodată” (inedite), Paul Blaj vine cu 17 prozopoeme prin care evocă creația ca naștere, muncile poetului, ale artistului, captivitatea sa între slove, așteptarea inspirației ca resursă creatoare și șlefuirea talentului ca mijloc de oglindire a revelației, singurele garanții ale artei autentice: „...m-am însingurat în acești 35 de ani aud tot mai greu de parcă ar/ exploda obuze între mine și restul poate sunt o ciornă privește/ cum se modifică străzile, cartierul, orașul cum se șterg nume idei/ admirate cum mă simt panicat ca un câine schilodit din senin/ și acest dar mă surprinde înfipt în mijlocul țintei acolo unde întreb...” („mai simplu decât un pai”, p.198).

Intitulată „Aluzii Argheziene (2001- 2011)”, a cincea parte din antologie prezintă, în cele mai expresive metafore din volum, câteva trăiri sublime în fața albului vieții, acel alb lumină, format de toate culorile lui Dumnezeu: „încă uităm și strângem laudele cu ochii noștri oboșiți/ ne lipim de pământ apoi ascultăm cum vin anotimpurile// mă încălț ca de obicei am păstrat ceva din gesturile bunicului// mișcarea mă obligă să fiu nesfârșit și individual// ridic ziua peste numărul viselor dinspre dimineață// suntem sfinți când uităm că avem haine/ dar Dumnezeu este discret îi spunem ce vrem noi/ El ne lasă...// mi-e dor ca toată frica mea să fie o rugăciune/ astfel/ tac întins peste unele gânduri precum teaca pe lama coasei...” („m-a început albul”, p. 208).

Ultima parte are titlul „Cele mai triste poeme de dragoste (2001- 2011)” și ne dezvăluie solitudinea, o altă latură a poetului, aflat la deplina maturitate spirituală, înțelepțit de încercările vieții și capabil să se detașeze demiurgic de volburile sentimentelor, sigur și singur în mijlocul vieții: „...când te gândești la mine/ imaginează-ți o corabie cu pânzele albe umflate/ sfidând toate submarinele

nucleare/ pentru că mândria sângelui/ o port în ochi ca pe un stilet cu numele brișcă/ sunt pomul pe jumătate fulgerat/ care poate spera că cireșele lui au fost/ și prilej de bucurie” („nu cunosc o armură mai duioasă”, p. 260).

Prin antologia „Cum răspunde în apă fața la față”, Paul Blaj ni se relevă ca un poet în plină forță creatoare, cu un cuget profund, meditativ, dar mai presus de toate un spirit boem, din categoria acelor boemi fecunzi, creatori, neconformiști, un deschizător de drumuri, pentru care poezia înseamnă cucerire, temeritate, pătrundere în tainele ființei umane și în cercetarea, prin progresia itemilor, a sorgintei sale Divine.

Cetățeanul care observă și care acționează

(„Partidocrația, sufocă România”. *Autor:* Lazăr Plăcintă, Editura Emia, Deva)

Cartea domnului Lazăr Plăcintă, promovează, înainte de toate, profilul cetățeanului activ, cu o conștiință superioară, care își înțelege pe deplin rolul și locul în societate și care își asumă conștient și conștiincios calitatea de pion al unui mecanism social. Cetățeanul care observă și care acționează, depășindu-și inerția și refuzând să-și consume impulsurile în activități facile, comune, bîrfa pentru a le imprima un caracter constructiv. Marele merit al cărții de față este acela că, într-un moment de disoluție a valorilor de orice fel ale societății românești actuale, partea *-cetățeanul obișnuit-* încearcă să restructureze întregul *-societatea-* reimprimându-i caracteristicile firești: iubire de semeni, moralitate, disciplină, și, mai ales, profund respect pentru autoritatea legilor. Deși își declină abilitatea întreprinderii unui studiu profesional, poziționându-se în permanență în modesta ipostază a omului simplu care vede și face doar pentru ca îi pasă, domnul Lazăr Plăcintă nu se dezice de formația profesională-este inginer - și își structurează discursul metodic, abordând situația de impas a societății românești „ab originem”. După o primă parte care face trimitere la istorie și la înțelesul conceptual al termenilor cu care operează, cartea procedează la un *scanning* al situației în care se află România în momentul actual. Concluziile la care autorul ajunge nu sunt deloc liniștitoare pentru niciun om normal, diagnosticul revelând o Românie aproape în stare de colaps, ajunsă aici după douăzeci de ani de constituție, legi, guverne și președinți „partizani” - termenul se citește „reprezentanți ai unor partide, promovați de partide” -având un parlament nereprezentativ, aflat în plină criză morală, o stare de corupție cvasigenerală, cu un sistem de educație politizat și sindicalizat excesiv, cu sistemul de sănătate bolnav de-a dreptul și cu o justiție refuzată de Europa.

Nu în ultimul rând și poate peste toate cele prezentate anterior, racila esențială este partidocrația. Câteva dintre trăsăturile acesteia cu siguranță pot justifica titlul-concluzie *Partidocrația sufocă România* și anume: elita politică, indiferent de culoare, este elita comunistă în travesti capitalist, partidele, deși numeroase, nu ating pragul de reprezentativitate a populației de cincizeci la sută, în consecință nici Parlamentul nu are legitimitate, autoritatea statală și instituțiile reprezentative adjuocate de partidele politice în diverse proporții, transformă democrația, dreptatea, adevărul în valori golite de conținut, menținute doar în discursul politic pentru a drapa cu legitimitate lupta violentă pentru resurse. În viziunea autorului, politica românească, redusă la esența ei, nu e altceva decât demersul unui grup de indivizi, nu foarte numeros, de a acapara resursele societății și de a le folosi în beneficiu propriu. Partidele sunt instrumentele folosite în mod diversionist pentru a anestezia simțurile sociale ale majorității. Consecințele dramatice ale acestei permanente și total nedemocratice încercări a minorității de a înșenunchea majoritatea sunt: dezastrul economic-prin distrugerea sistematică a industriei și agriculturii -, deficitul moral - corupția și incompetența sunt generalizate -, ineficiența socială - șapte milioane de români trăiesc la

limita de subzistență și sub ea - transformarea instituțiilor statului în forme fără fond -partidele politice „dictează ce și cum se face în România”. Odată identificate, suferințele unei societăți pot fi curmate, știind „Ce ne trebuie”. Și domnul Plăcintă pare să știe acest lucru: o Românie reformată și modernizată, o constituție pentru cetățeni, autorități ale statului responsabile, o nouă clasă politică, morală și competentă, o strategie de dezvoltare și modernizare pentru următorii 20 de ani.

Remediul propus de autor pentru situația dată finalizează demersul civic al acestei cărți: o comisie prezidențială să preia inițiativa schimbării, identificând problemele și inițiind rezolvarea lor prin modificarea Constituției ai cărei piloni de bază „să fie aprobați punctual de către popor prin referendum. O listă a acestor piloni constituționali ar putea fi: forma de guvernământ (republică prezidențială, parlamentară sau monarhie, cu mențiunea că în cazul opțiunii populare pentru republica prezidențială, la putere să acceadă o troică prezidențială cu două variante de alcătuire), reorganizarea României în maximum 10 unități administrativ-teritoriale, numite districte sau ținuturi, capitala țării ar putea fi mutată în centrul țării la Brașov sau Sibiu pentru a o apropia de toate zonele țării și de Europa, instituția referendumului să aibă caracter permanent pentru ca poporul să impună reguli banului și puterii, guvernul să cuprindă maximum 15 ministere și predarea ștafetei între guverne să se facă în mod transparent, președinția să poată chema cetățenii la referendum de câte ori e nevoie, să se înființeze Curtea cu Jurați pentru afaceri criminale, delict de presă sau politice, Parlamentul și autoritățile locale să se aleagă pe liste uninominale, buletinul de vot să cuprindă și un spațiu gol care să poată fi completat de votant cu nume din afara listei dacă acestea nu-l satisfac, votul să fie liber consimțit sau obligatoriu, gestionarea cu rea credință a bunurilor publice să se califice drept crimă, și să fie judecată ca atare, averile ilicite să fie confiscate, să fie introdusă pedeapsa cu moartea, temporară, pe o perioadă de 10 ani, pentru stoparea fărâdelegilor. Cu siguranță că ar fi multe de discutat, pro și contra, în ce privește soluțiile pe care cartea le propune. Nu ele sunt însă atuul acestei scrieri, ci atitudinea în sine a unui cetățean, care înțelege că fiecare „voce” contează și care are convingerea că a trăi între oameni te obligă să fii OM! Scris cu responsabilitate, volumul de față incită la regândirea temeiurilor sociale și a celor politice. Nu ne rămâne decât să-l citim.

Poezia - întoarcere în paradis

(Ion Popescu Brădiceni, *Ars poetica transversalia*)

Ion Popescu Brădiceni, scriitorul afirmat pe tărâmul hermeneuticii, cercetătorul avid de cunoaștere, este și va rămâne un sensibil poet, un artist al cuvântului, dincolo de vasta sa cultură, manifestându-se spiritul revelației autentice, al idealismului pur.

După ce a luat parte la îndepărtarea grilei postmoderniste, ce se așezase precum o pânză albastră peste literatură și artă, conturând în locuri o matrice, pe care a denumit-o transmodernism, fapt ce a atras adversitățile unora dintre marii criticii literare actuale, avangardistul, doctor în filologie Ion Popescu Brădiceni, a revenit la șlefuirea unor formule poetice, ale căror eboșe le trasase odată cu primele volume de poeme, publicate în urmă cu peste 20 de ani („*Extazul păsării de rouă*”, Ed. „*Scrisul Românesc*”, Craiova, 1986, „*Sufletul grâului*”, Ed. „*Scrisul Românesc*”, Craiova, 1989, „*Culegător în Eutopia*”, Ed. „*Gorjeanul*”, Târgu-Jiu, 1990 etc.)

Pe traseul aprofundărilor transpoetice, prin care autorul a consacrat un stil propriu inconfundabil, se înscrie și recentul volum de versuri „*Ars poetica transversalia*”, publicat la editura Fundației „*Scrisul Românesc*” din Craiova, în anul 2013.

Alcătuit din 10 părți distincte, volumul începe cu un poem intitulat „Întoarcerea în Paradis”, în care scriitorul justifică abordarea poetică, prin regăsirea și (re)analizarea arhetipului spiritual, într-un univers de sorginte translucidă.

Ca o introducere, urmează apoi un capitol important pentru înțelegerea întregului sens al demersului liric din acest volum, capitol intitulat „(Meta)Po(i)eticitatea aforismelor lui Constantin Brâncuși”, unde poetul abordează o altfel de poezie, aceea a strălucirii metaforei din aforismele brâncușiene, în care „citește” hermeneutic metapoeticul și transpune conceptele proprii despre creație, grefate pe șabloanele cugetărilor geniului de la Hobița: „Un fundamental lirism se degajă din toată concentrarea energiilor brâncușiene, flăcările au distrus epicul și-a rămas poezia pură”(…) „Acum, hermeneutic, pricepem de ce Constantin Brâncuși ne tot inițiază „cum anume se creează o operă de artă”. Ne tot precizează că „rațiunea de a fi a artiștilor este aceea de a releva frumusețile lumii”, că „plăcerea cu care lucrează artistul este însăși inima artei sale”, că „dacă arta trebuie să intre în comuniune cu natura, ca să îi exprime principiile, trebuie să îi urmeze, însă și exemplul acțiunii”, că „numai spiritul este în stare, în chip real, să stăpânească ceva”. Misiunea „poetului” Constantin Brâncuși a fost să unească toate formele într-o singură formă și să o facă vie. Consecința: „metafora vie”(…) „Până la Constantin Brâncuși, sculptorii căutaseră ființa sub imaginile ordinei statice, uneori și ale celei dinamice, dar nu o intuiseră, poetic, sub chipul „pulsăției cuvintelor” și a „mesajului”(p. 23, 25, 26, 28).

În următoarele capitole Ion Popescu Brădiceni întreprinde un excurs liric amplu și profund transmodern, cu tonalități majore, de la metapoezie la conceptualitatea obiectivă, prin care pulsează viața și arta: *Makoto Ooka, în Salonul Roz de la Struga/ își mângâie fața cu palmele însângerate./ Numai eu văd sângele cum îi țâșnește de sub pupile/ ca un vultur spre îngerii obișnuiți să vâneze./ Și, brusc, mă ridic în picioare, înfiorat./ „Iată un zeu, în carne și oase!”, îmi zic./ Și ies pe ușa înaltă, în căutarea celei/ din urmă frunze căzute în toamna/ din ce în ce mai amară, din ce în ce mai/ aglomerată cu obiecte cuantice (cuvinte adică,/ intrate-n greaua robie-a Metaforei)/ C-un dublu statut- de undă și de particulă-/ trupu-mi ce-ar fi?/ Aproape de foc, tânjesc după răcoarea din zori a/ unei fântâni/ și scriu pe oglinda pe care-am aburit-o cu răsuflarea-mi/ versul acesta: „Sub cer lacrimă-i lumea.”/ pe care-l șterg repede și-l scriu pe următorul:/ „Cascada trupului meu nu va ucide pe nimeni nicicând. („Poem despre obiecte cuantice”, p. 91)*

Pentru că întregul univers ideatic întocmit de poet prin acest volum gravitează în jurul geniului Brâncușian, capitolul de final este dedicat aceluiași artist și are titlul „Douăsprezece întoarceri ale lui Constantin Brâncuși”: „...După ce vom fi provocat aceste/ atât de necesare/ reinterpretări/ ale principiilor Adevărului și Oikeioprăgiei/ să-l chemăm pe Cronicar/ negreșit să-l aducem/ să fie de față/ la ritualul miraculos/ al reinstaurării Ontoesteticii/ de către Artistul/ plecat din Gorjul natal/ într-o bunădimineață/ precum Agamemnon/ să elibereze Troia/ de magia Elenei/ și să-i dăruiască/ cetății/ un cal/ cu neînfricați luptători în el” („Întoarcerile acasă ale lui Constantin Brâncuși (VIII)”, p. 257)

Memorabilă în aceste versuri zugrăvirea schimbării radicale pe care a adus-o Brâncuși în sculptură, a schismei provocată de artist între arta clasică, categoric influențată de greci („magia Elenei”), și arta modernă văzută de scriitor ca un „cal cu neînfricați luptători în el”, imaginând aici numeroșii artiști ce au invadat tărâmurile artei cu viziunile lor abstracte, după ce le-a fost deschisă poarta de către sculptorul gorjean.

Dincolo de sferele complexelor teorii literare edificate prin (con)știință, în profunzimile spiritului său, Ion Popescu Brădiceni rămâne poet prin excelență, un poet dăruit cu harul viziunii și evocării, un maestru al transpoeticii.

OCTAVIAN MIHALCEA

RITMURILE CĂUTĂRII

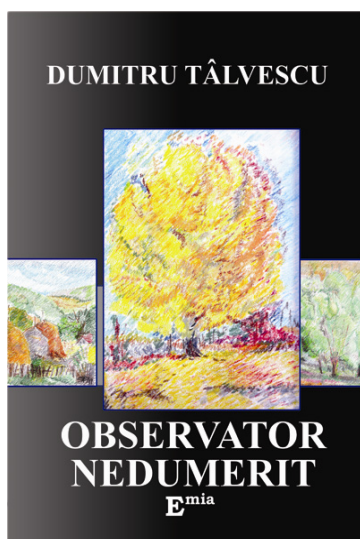
În volumul *Observator nedumerit* (Editura Emia, Deva, 2012), Dumitru Tâlvescu propune multiple ipostazieri neoromantice, imaginea ființei iubite jucând un rol primordial. Complexitatea acesteia, filon călăuzitor prin viață, subliniază imperios încrederea nestrămutată în funcția salvatoare a iubirii. Însă timpul se dovedește nemilos, astfel că, de multe ori, prezentul ne surprinde schimbați, gândind cu nostalgie la *Urmele săruturilor de demult*. Diversitatea va constitui mereu o tentație, cu multiplele ei fațete de multe ori contradictorii. Valurile existenței pot fi când amețitoare, când line și echilibrate, astfel prezentându-se întreg spectacolul celor ce viețuiesc. Versurile lui Dumitru Tâlvescu privilegiază opțiunile fluide, stări profund marcate cu inubliabilă pecete amoroasă. Benignul, uitat de multe ori astăzi, este subliniat cu acuitate: *Începuturi, aceleași emoții/ Tandre, cu gesturi încete,/ Țestoase care-și privesc soții./ Gândurile bune mi-apasă pe umeri și plete/ Îmbrăcând inima, la amiază/ Zâmbesc ușor, ochii oamenilor, încă luminează*. Constanta dorului marchează întreaga desfășurare ideatică a volumului *Observator nedumerit*.

Antropomorfizant, cerul râde în ritm de vis și contemplă miracolul *cailor albi*, ce întruchipează marile idealuri indestructibile. Dar condiția artistului nu e pe deplin împlinită într-o lume bântuită de incertitudini, astfel că pericolul neîmplinirii stă mereu aproape.

Iată un foarte actual joc simbolic: *Se scurg stări,/ Amar, sub apăsări/ Vântul coace și desface/ Crengi, ca bice, cum îi place,/ Nimic în jur nu tace,/ De parcă iarna s-ar întoarce*. Treptat, cromatica devine mai densă, iar nocturnul pare să cuprindă majoritatea tonurilor lirice apropiate, uneori, neantului. Solitudinea se conjugă cu tristețea într-un peisaj obscur aplicat realității. Tăcerea însoțește misterul atât de mult așteptatelor revelații, pe un fundal selenar mereu aflat sub incidența incendiilor pline de tâlc. Lumile trecute invadează periodic prezentul, farmec eteric accesibil doar celor sensibili la aromele amare proprii crepusculului.

Sunt vizate trasee onirice apăsătoare: *E ceață, să o tai cu barda/ ori cu toporul de lemne,/ Peste zăpezi face semne,/ Gândul năuc, fără țel,/ Ca un urs, curios și aprig,/ Trezit prea devreme, de frig./ Și merge gândul, în năuceala lui/ Cu celelalte, aidoma lui, căpătâi./ În suflet iluzii s-alunge și parcă/ Ele chiar vor să se nască*. Pașii iernatici păstrează speranța unor peregrinări cu substratul îndreptat spre esențe. Dar până atunci, eul poetic glisează între lumină și umbră, pe căi nesigure, aparent fără țel. Pluralitatea iluziilor e încadrabilă cercului plin de sensuri al ființării. Prefațând, cumva paradoxal, dobândirea stării de echilibru, *Luminile lungi își întind pleoapele, printre străini,/ Buimac, rapace și tac, cu ele, doar umbre și spini,/ Căzute-n cărare, uitate în drum,/ Înainte de-a pleca,/ Ființă senină sau rea,/ Pe căi neumbrate, în care doar vântul seca/ Râuri trecute-n uitare și ele, degeaba,/ În vaduri uscate de valuri*. Arhetipala imagine a *cailor albi* veghează incursiunile nedumerite printre vise ale lui Dumitru Tâlvescu.

(Dumitru TÂLVEȘCU, *Observator nedumerit*, Editura Emia, 2012)

ILEANA ROMAN

UN SCRIITOR PROLIFIC ÎN PLIN PROGRES -SALCÂMII DIN ȚEPEȘTI-

Prezență activă la aproape toate manifestările spiritual-culturale din Rm. Vâlcea, de prin toată Oltenia, din Ardeal, Moldova, Basarabia ori Serbia, Puiu Răducan este întotdeauna pregătit pentru a-și „expune produsele”.

Fie că este vorba de proză, fabule, pamflete, poezie ori antologii, scriitorul își face loc printre întâmplări, iar acum ne transfigurează prin mireasma salcânilor satului natal, în cuprinsul ultimei sale cărți, „Salcâmi din Țepești”.

„Îmi este tare dor de ... salcâmi din ȚEPEȘTI, de dealurile copilăriei, de plopii și arinii de pe ȘASA, de viața de la țară, de anii copilăriei, de vecini și de toți oamenii satului meu. Acolo n-aș mai muri niciodată !”, spunea autorul cărții, într-un paragraf de la începutul salcânilor.

Acest scriitor ridicat de jos, de la talpa școlii profesionale la școala de maiștri, absolvind Facultatea de Mecanică și Tehnologie, ulterior și modulul pedagogic post-universitar, fiind și doctorand, cu o experiență de viață bogată și nuanțată, s-a apucat și de scris. Scrie mult și nu scrie deloc rău. Scrie, însă mai mult încrâncenat.

Are un cult pentru Bogdan Amaru – consăteanul său. În goana sa după fluturi s-a încumetat să scrie și teatru ... și scrie binișor (o spun specialiștii domeniului, cei care i-au citit textele) deși piesele se află încă în manuscris.

Despre cât a impresionat cititorii stau mărturie premiile obținute atât în țară, cât și în străinătate, diplomele primite din Canada, Republica Moldova, S.U.A., Serbia, dar și din țară. Prefetele unor cărți ale lui Puiu Răducan sunt semnate de nume sonore.

Vâlcea culturală și-a făcut pe deplin datoria față de acest scriitor aducându-i și prinosul de recunoștință: Forumul Cultural al Râmnicului, Societatea Culturală «Anton Pann», Societatea Literară «Dor Dragoș Vrânceanu», Asociația Națională «Cultul Eroilor», Academia Olimpică Română, Universitatea «Spiru Haret», Asociația Generală a Inginerilor din România, Asociația Veteran Mont, Asociația Scriitorilor Danubieni, Universitatea de stat din Pitești, Asociația Seniorilor din Știință și Cultură, Primării din județul Vâlcea, dar și

Primăria Râmnicului i-au acordat diplome și premii pentru cele scrise.

Mai multe reviste, edituri și biblioteci din țară și străinătate i-au apreciat munca și i-au publicat lucrările în paginile lor. Amintim revistele: *Gând Românesc* (Transilvania), *Vorba Noastră* (Serbia), *Candela de Montreal* (Canada), *Curtea de la Argeș*, Editura Gens Latina, Asociația Culturală «Gând European», Biblioteca Județeană G. Gibescu și Consiliul Județean Mehedinți, Revista «Apollon» - Urziceni, Consiliul Județean Alba, secția Cultură.

La Festivalul Internațional de Poezie «Drumuri de Spice» - Asociația Cultural-Artistică «Tibiscus» din Uzdin – Voivodina – Serbia l-a primit de fiecare dată cu premii și diplome.

Și la complicitatea mea aduc și mărturiile unor docti în materie, care au adus referințe critice de netăgăduit la cele vreo paisprezece volume deja publicate: Acad. Mihai Cimpoi, Prof. George Voica, I.P.S. Gherasim Cristea, Prof. dr. Florentin Smarandache, Paula Romanescu, Prof. univ. dr. Alexandru Popescu Mihăești, Arhimandrid Vartolomeu Androdi, Prothos Ghelasiu Spătăceanu, Prof. dr. Cornelia Tamaș, Academician Gheorghe Păun, Prof. dr. Florian Copcea, Poet Anatol Ciocanu, Prof. univ. Mihaela Albu, Scriitor Felix Sima etc...

Mi-am adus atâția martori la spusele mele încât sper că tribunalul conștiinței mă va declara inculpabil pentru laudele aduse poetului Puiu Răducan din Țepești.

Iar pe poet, sigur, același tribunal, îl va culpabiliza pentru tentativa lui veșnică de rostire a adevărului - prin grai liric.

Cam grea sentință...”, spunea prefațatorul acestei cărți.

Pentru acest plus de personalitate pe care l-a probat Puiu Răducan pe linia stabilirii unor relații culturale de prietenie cu românii de pretutindeni, merită toată stima și recunoștința noastră, mai ales că este un scriitor fecund, mereu în contact cu ce este nou în cultura românească, atât în țară cât și străinătate, un bun patriot, un specialist hidroenergetician avizat.

Cu atât mai mult el trebuie apreciat și pentru modestia și loialitatea sa, pentru spiritul organizatoric și pentru felul cum a reușit să-și facă prietenii pe linie culturală și literară până sus, la academiile lumii, care au un brand al lor, prin personalitățile care le reprezintă.

Trebuie menționat aici că în primăvara lui 2011, Puiu Răducan a adus la Rm. Vâlcea Cenaclui *Mihai Eminescu* din New York, acesta fiind cel mai important eveniment cultural al anului în acest oraș.

Mulți dintre confrății literari ar fi putut să facă sau să scrie mai mult decât a făcut Puiu Răducan, pe linia legăturilor spirituale, de la o țară la alta, de la un județ la altul, însă, vorba lui Arghezi, «nu s-au gândit».

Cartea «Salcâmi din Țepești» se întinde pe cca. 300 de pagini și este structurată pe trei capitole. Ea conține poezii cu rimă, dar și cu vers alb, un capitol cu ... «mozaicuri», apoi vedem că se îndreaptă spre Macedonski, cu o serie de rondeluri.

Ce să scriem despre poetul Puiu Răducan, care *Din prispa casei din Țepești privește crengile de nuc, cum norii anilor trecuți iau alții după ei și-i duc?*” Sau “Bună dimineața Mare albastră!”.

Poetului nu-i mai ajung poienile oltenești și tânjește la Marea mea cea Neagră.

Îl îngădui, cu partea mea ereditară de oltean.

Poeții au liberă trecere, chiar spre eternitate.

Totuși, nostalgiile perene îl trag mereu acasă.

„Înfipt cu rădăcinile în carnea pământului (POETUL) încă doinește prin fruze...”, mai spune cel care prefațează cartea.

Predominant în această carte este satul natal, Țepești, unde Puiu Răducan se duce și când doarme. Plaiurile natale îi sunt adânc înfipite în inimă, de asemeni și scrierile despre părinți.

Inspirat din frumoasa melodie «Mi-am visat azi-noapte mama...», pe versurile binecunoscutului Vasile Militaru, poetul Puiu Răducan ne oferă în *Salcâmi din Țepești* o emoționantă poezie, *Mama*.

«Mi-am visat azi- noapte mama,

Sta-n porțița din grădină,

Avea ochii triști, sărmana,

Și-un coș de cireșe-n mână...».

O opinie: nu toți scriitorii pot fi staruri și nici nu trebuie să fie. Afirma într-un moment de inspirație Nicolae Dragoș: «mulți se văd brazi în vârf de munte și până la urmă nu rămâne nimic după ei pentru comunitate», așa spune eu pentru umanitate, pentru că de cele mai multe ori, operele lor nu au mesaj.

Constat cu plăcere că Puiu Răducan urcă deja muntele, iar scrierile sale, nu numai cele publicate, dar și cele din manuscrise, transmit mesaje.

Câmpul semantic al creației sale este larg: de la poezie lirică la fabulă, de la roman la povestire, pe urmele lui Maxim Gorki.

În pamflete desființează pur și simplu granița dintre genurile și speciile literare, dar mai ales dogmele morale.

Ne mai informează cel care prefătează această lucrare:

Dau vârsta înapoi și ascult spre unchiul oltean, poetul Vasile Militaru, care scria nițel mai devreme, parcă prevestindu-ne înstrăinările de azi “Într-o toamnă când crăpa coaja de pe nucă, m-a cuprins un dor nebun, dor nebun de ducă.

Dar, unde oare vrea să fugă, cu umbra trupului, poetul lirico-oltean, când se vaietă că „Umbra se ține scai după mine, a obosit...”? Desigur, fuga poetului spre un exil imaginar este de-o luciditate incredibilă: „Prispa azilului o găsești năpădită de rugi și buruieni...”.

De unde știe el ceea ce eu am văzut?!

“Să nu bat la uși pribeag,
Să fii tare în credință,
Sufletu-mi, ca un iobag,
Să fugă din suferință”.

Îl înving și-l domolesc pe poetul din ȚEPEȘTI cu veridicitatea versurilor pe care le-a pus pe sfânta hârtie.

Și totuși Puiu Răducan rămâne în poezie ... «Un orpheus la poarta cetății» (titlul uneia dintre cărțile publicate).

În *Salcâmi din Țepești* constatăm că poezia sa este din ce în ce mai modernă prin sinceritatea exprimării și prin ceea ce transmite cititorului.

Poetul coboară deseori în anii copilăriei, pășind cu picioarele goale prin iarba crudă a «Maicii Domnului», presărată cu ghiociei, mărgăritar și busuioc.

Își are «Îngerul său albastru» care-l poartă de mână, ocrotindu-l ca pe o petală de trandafir, ca pe un fir de lămâiță, sau ca pe un crin alb: «Adie miros de îngeri,/ iar laptele fierbinte/ de crin/ îți va mângâia mintea...» (Când).

Inefabilul poetic al lui Puiu Răducan îl constituie «coborâtul din lacrimă».

Îi zic pe merit POETUL fiindcă acest pui al plaiurilor oltenești s-a făcut inginer, s-a dus în lumea kilowaților, dar doinele Șasei, Jiului, Oltului, Dunării, Prutului ... l-au recuperat.

La lumina aceasta luciferică puiul de țărani olteni s-a luminat și s-a întors la feeria poeziei.

Dumneavoastră știți cât de dificil este să fii poet liric în mileniul acesta al vitezei și al incredibilelor performanțe științifice? ...” continuă să susțină cel care, din Montreal, a prefătat această carte.

Salcâmi din Țepești, spuneam, transmite mesaje, se citește ușor și ne face să-l urmărim cu atenție pe acest scriitor, să fim aproape de evoluția sa.

Drobeta Turnu Severin

OPINIE ȘI RECOMANDARE

Simpleroze la timpul real și timpul din operă

Nu știu de când anume scrie proză Dumitru Tâlvescu (i-am citit două din romane), dar știu că întâia-i carte este una de poezie („Stăpân peste iluzii”, ed. Emia, 2010). Titlul în sine nuanțează o ars poetica a auto-definirii prin patosul comunicant, izvorând dintr-un rar simț al auto-observației, una pendulatoare, cu un autentic presimț al metaforei revelatorii.

Timpul, cel din operă, este unul al scrutării metafizice, în hlamide voalate, spontan, al „calmului clipei zbătîndu-se”... Un stil disimulat jurnalier, cu puseuri auto-referențiale, predomină prima-i carte. Dumitru Tâlvescu a schimbat registrul, cu un roman subtil autobiografic, plusat de interferențe -regresiuni- într-o memorie ce tinde a releva prin fabulație și alegorice - bucle (timp interior- timp oglindit), întocmai cum și lirica sa. O apetență irepresibilă, forțând gesticulația catharsică, a comunicării, a „împărtășaniei”, arde și se consumă remarcabil – epic, și în al doilea roman al său, „Carul cu aur” (idem editura, 2013).

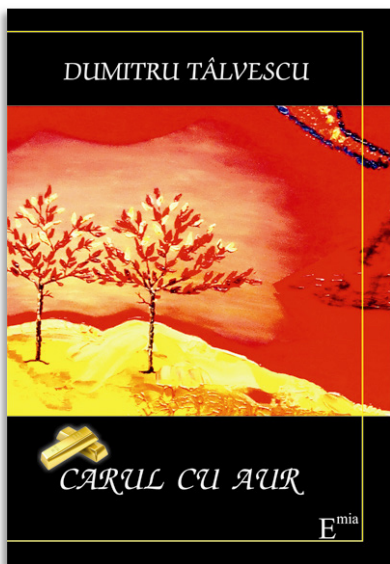
Pragmatismul psihanalitic și subterfugiul în mitologia locului, unul cu adevărat activ energic, (zona montană din Apuseni, Săcărâmb), impregnată de mythos, din care autorul extrage *caratele* semnificante, captivante la lectură. În mod cu totul rar, însuși autorul se definește la marginea cărții lui „exploratorii”: (cartea mea) redă în parte un adevăr care ne macină pe toți, curiozitatea de a afla, de a căuta mereu, spre a înțelege. Se adresează sufletului (deci totuși poetic, n!) –*ca o dorință spre împlinire, ca o succesiune de acțiuni menite să aducă adevărul mai aproape...*”

(citat dintr-un dialog)

Tâlvescu asta reușește prin romanul său, cumva savuros-modular: sublimarea prin decantare „underground” și extracția, pe „sutor”, la suprafața realului (autoexperimental), „planuri în desfășurare” ale travaliului existențial, lucrul timpului ca cizelare, regăsire, renunțare și împlinire, prin „bucuriile simple”...(ibidem citat).

Și cum omul este stilul, romanul re adeverește plener aceasta: în mod remarcabil, cu fioritură, ornamente și urzeli de veritabil „povestaș- magician”, ce sporesc farmecul fără a eluda răbdarea noastră la lecturi, în acest asalt (pentru unii nimicitor, deidentificabil, alienant!) –

Scriitorul Dumitru Tâlvescu, acritic „con passione”, laborios și știind ceremonialul scrierii, pe măsura experienței TRĂITE, ci nu „făcute”, nu artificios – livresc (tentația rea de acum a telenovelismului), -vezi „minorialele” de care vorbeau distinsul Nicolae Manolescu la Antena 3, sau colocviile Romanului Românesc contemporan, recent, de la Alba Iulia, comentariile lui Mircea Mihăieș, Martei Petreu, Dumitru Hurubă, Cornel Nistea ș.a. -n), ne rămâne a ceti cartea și a primi darul ei, cu bucuria propriilor noastre regăsiri. Ceea ce e sigur, Tâlvescu reconfirmă o prezență în arealul creativ și nu numai, în lumea noului roman românesc. Iată de ce, în acest fierbinte anotimp cod-roșian, opiniile mele succinte se adaugă referențial ca recomandare de primire a sa în Uniunea Scriitorilor Filiala Alba Iulia - Hunedoara.

Dumitru TÂLVESCU, *Carul cu aur*, Editura Emia, 2013

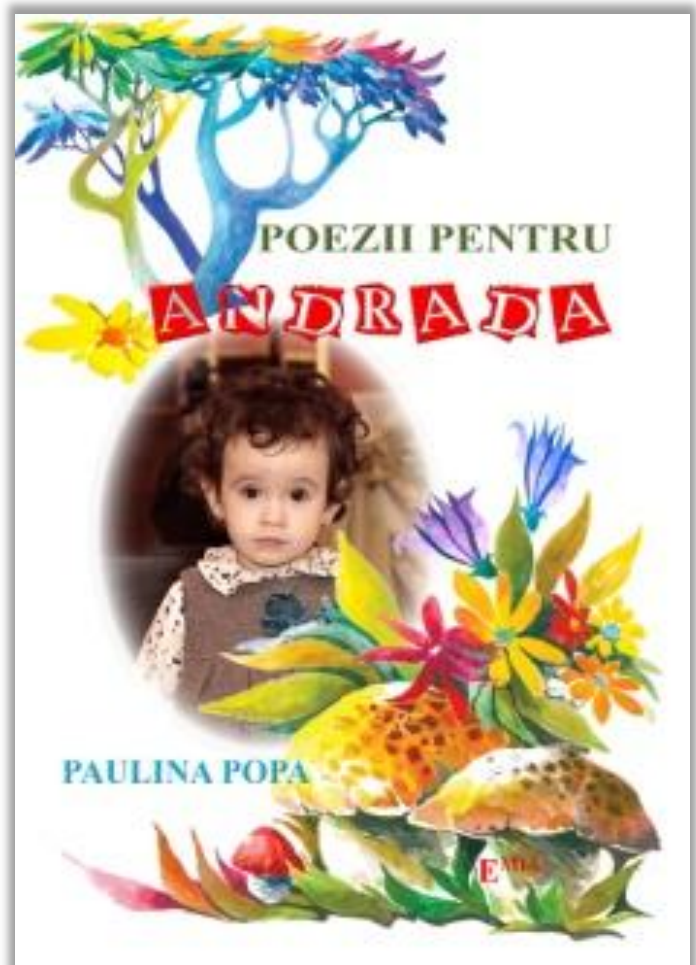
FLORICA BERCEA

COPILĂRIA CA UN SEMN AL TINEREȚII

Așa cum ne-a obișnuit de cel puțin 30 de ani, Paulina Popa se arată din nou prin poezia începutului de viață, poezia solară, plină de fluturi, frunze și flori. Poezia naturii cu animalele grădinilor noastre prime, animalele din curtea bunicilor, fascinanta lume a basmelor în care veverița poate să devină o prințesă, care se face văzută printre arborii pădurii, printre frunzele nucilor dar și printre păduri, printre undele magnetice care bulversează o lume întregă.

Avem în față o carte dedicată copilăriei, o carte în care autoarea deplânge spațiul mult prea mic pentru grandoarea gândului, a inspirației poetice atunci când devenim, din când în când, frumoșii copii cu semnele trecerii timpului pe față. Oare poeta are nevoie de „o carte mare de povestit”, așa cum scrie în una din poezii, o carte de hârtie ori o carte de timp? Timpul care asuprește prin scurgerea sa orice autor. O carte în care cei doi: **Andrada și Mihai** (a se citi aici toți copiii) sunt inițiați în iubirea față de natură, față de mediul în care viețuim, cu tot ce poate cuprinde acest mediu. Să fie vorba aici de trecerea/ cufundarea autorului în esențele naturii, în seva ce întreține viața pe acest pământ. O mare parte a poeziilor din cartea POEZII PENTRU ANDRADA, apărută în acest an la Editura Emia din Deva, sunt pline de personajul mult iubit de copii: „Iepurașul meu iubit, Iepurașul eu Mici-Mici, Iepurașul, Sfiosul, Ursu, Rex și iepurașii. Poezii pentru Andrada este o carte pentru toți copiii care iubesc animalele. Poeta Paulina Popa, cea care excelează în poemele sale, (Premiantă de mai multe ori a Uniunii Scriitorilor din România. Recent premiată cu *Opera Omnia*), nu este la prima carte pentru copii. Cele peste 30 de titluri dedicate copiilor, din care amintim: *Aventurile lui Prinț; O vară veselă; Un căluț liber; Cartea cu Iepurași; Lângă tine, Doamne; Cântecul anotimpurilor; Rugă Mântuitorului...*, o recomandă pentru lectură. Nu de puține ori m-am întrebat ce mi-ar trebui pentru a scrie poezie pentru copii, ca mai apoi să realizez că fără un mare *cadran solar* care trebuie purtat în suflet, nu este posibil așa ceva. Transpunerea poetului în copilărie este esențial pentru o asemenea demers.

(Paulina Popa – *Poezii pentru Andrada*, Editura Emia, 2012)

GLIGOR HAȘA

PAULINA POPA – „IUBIRE”

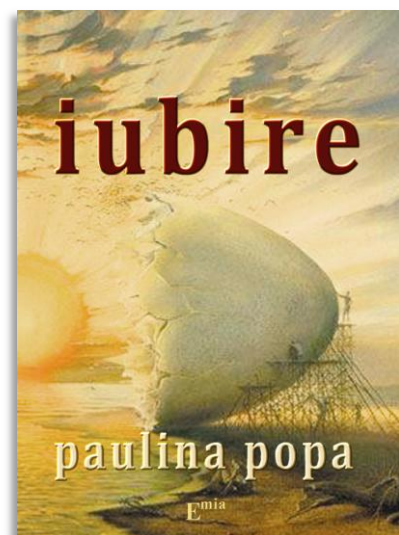
SAU STATORNICIE ÎNTRE SAFIC ȘI EVLAVIC

Nu ne surprinde că și cu acest volum de poeme, Paulina Popa se arată consecventă cu sinele poetic, mai ales sub aspectul oscilației între safic și evlavic, al melodicității interioare și al surprinzătoarelor potriviri spontane, specifice versificației moderne și clasice: „Până devine vie cuprinderea albastră / Să te prefaci în picături de rouă / Pe frunze de stejar să lași sărut de viață / Răspuns de dor la întrebare pe din două” sau „Viața de-ar mai veni precum venea /să vină iar cel drag la fruntea mea / Să-mi țină caii-n frâu și ochiul care plânge.../ Viața de-ar mai veni și tu cu ea cântând / Să călărim singurătatea noastră / Să mai pornim pe caii noștri albi / Până devine vie cuprinderea albastră”...

Eludarea voită a punctuației favorizează și curgerea sacadată, de apă de munte, a versurilor și fluiditatea sentimentelor trăite ori comunicate. În ciclul „Cele trei colțuri ale dragostei”, Dragostea este trăită plinar, cu toate simțurile, în trezire ca și în vis, „după bunul plac al carnalului”; „Strigătul de carne vie / Scrijelește-n sânge semne / Colțul vieții se cuprinde / Se ascunde prea devreme.”

Am citit, cred, toate cărțile Paulinei Popa, prin ani și îndealungul deselor schimbări de ton în relațiile noastre, dar niciodată dezbărat de spiritul critic, încât să pot astăzi mărturisii diagnosticabil că „Iubirea” este cel mai împlinit și mai asupramăsurat volum al său. El sintetizează, sub acoperământ de cer înstelat, trăiri plenare, sinceritate lirică, spontaneitatea exprimării, maturitate poetică, dexteritatea exprimării într-un fel de covor al simțurilor și beteală a culorilor din joc de metafore plasticizante și revelatoare care, în context pot fi meditații aforistice sau definiții poetice. Iubirea, pentru poetă, e „Ploaie de vară”, alteori e „Plantă uscată”, „fruct copt în soare”; în totulul totul, volumul este un poem incantatoriu despre și în iubire, ca un glob de foc al dorințelor, viața e iubirea de veci pentru veci, îngemănarea dragostei cu moartea. În plan secund, volumul stă sub semnele omenescului, potir cu dragoste, catedrală cu suflet, carte cu file albite de dorul cerului, stea căzătoare pe pământul fertil, în trăire și îndumnezeire. Versul în care se învâluiește aidoma fulgerelor nevăzute e stare de cerească și îngerească dragoste. Paulina Popa refuză și aici atributul femeii, de purtătoare de rochie docilă; pentru ea iubirea presupune toate ipostazele omenescului, dar și serafică fulgerare, îndumnezeire prin nuntirea cuvintelor, împăgânire prin patosul trăirilor; e bucuria oferită drept pască semenilor, legământ christic, lumină din lumină, martor la vremea când lumea își primește veșmintele, ipostază a femininului adormit în coapsa femeii. Sub semnul exclamației adamice AY, iubirea ne trece pragul, cu ea săvârșim jertfa, cu ea, cea care vine și se consumă din frunză în frunză, ca expresie a trecerii, a destrămării sub fărâma de clipă (vezi ciclul de poeme „Din frunză în frunză”, nemarcat grafic, ca și altele care ascund intenții de-a prezenta volumulca pe un amplu poem cu ecouri către „Cântarea Cântărilor”). Așa ne comunică relevația: *cine iubește trece pragul în veșmânt de iubire și miros de busuioc*. Versul, sacralic, frunza, lumina, iarba, veșmântul, norii „ca trecătoare corăbii”, vița de vine, aripile, lanul de grâu și multe altele sunt simboluri și motive dragi, urzeala și beteala Penelopei, a cărei carte o recenzăm noi; stările pe care le deșteaptă ori le trăiește cu beatitudine sunt iubirea, dragostea, aspirația spre tărâmul de vise, preaplinul revărsat în vocabula sălbatecă AY; apoi admirație față de universul primar, cu toate ale cerului și pământului.

Citit într-un alt registru, volumul „Iubire” poate fi socotit un poem liturgic și deci, expedit în sferile poeziei religioase. Greșit. Starea ce se degajă, rostirea evlavică pot

crea această impresie. Cartea este fără doar și poate, dar de dor într-o dreptate, una dintre cele mai emoționante lecturate de noi. Altceva decât ceea ce scriu exponenții unei generații de poeți geniali, santinele la ușile elitiștilor.

Cu așa cuvinte mari mărturisim și despre ținuta grafică a cărții: ilustrații florale suave, în peniță, coperti monetiene cu poza unei femei așa cum o vom descoperi în poeme. O preteasă vestalică la templul lui Apolo din Iordania.

Sintagmele care complinesc rostirea evlavică, ceremonioasă, devin motive sau lait-motive; Iubirea-stâlp de lumină, povara iubirii purtată pe umeri, punctul de sprijin al luminii; poemul-poartă deschisă; dragostea legată la ochi, a fi în iubire ș.a.m.d.

Cele șapte poeme intitulate „Iubire”, cu care se deschide cartea, au un ceva care conturează o aură hieratică, o stare de beatitudine și vrajă. Sentimentul primordial al iubirii este surprins în diferitele ipostaze, de la cea religioasă la cea păgân-adamică, într-o meșteșugită înșiruire de motive - motivul visului și al levitației, motivul trăirii în deulare, în ipostazele omenescului, flacăra și scaldă în lumină reverberează în psalmi. Sentimentul iubirii se comunică și prin meșteșugite definiții poetice alcătuite din starea incipientă a metaforei revelatoare; iubirea-munte de senzații, ciută culcată în ierburi, urma piciorului întâiului om, pasărea ca simbol al dorului, zborul și levitația, toate emoționante și reavăne întoarceri ori aspirații către illo tempore. Aluziv, perifrastic, Iubirea e definită prin lumină (iubirea și lumină chintesentele Creștinismului). Prin iubire Dumnezeu a înviat lutul în slava iubirii devenite altar de jertfe, ce oficiază poeta cu credința unui schimnic după un post de 40 de zile, desprinsă de lumesc, E de mirare în câte ipostaze este cântată iubirea, fiica luminii, motor al vieții! Actul germinării ei este aidoma venirii pe lume a noului născut în lumină și suferință. O ceremonie de purificare prin lumină este „lumina din ochii fecioarei”, Născătoarea de poeme de sorginte sacralică cu verbe (motive) având sens de prefacere, de germinație, de creștere.

Cartea Iubirii scrisă de Paulina Popa are și veleități magice prin cantitatea de vorbe apolinice, pietre prețioase și ținuturi exotice Muntele Ego, Libanul, Grădina Raiului.

Nu ne putem înfrâna mirarea că în cele mai izbutite poeme ale Paulinei întâlnim elementele clasicismului, nu doar la nivelul versificației. Ele sunt argonautice treceri prin Scila și Carib sau prin Furcile Caudine. În sfârșit, să mai constatăm că volumul trece proba femininătății, ca o biruință asupra „Rochiei nesupunerii”. Feminitatea ca dar și har, în cartea doamnei-sale sunt reasorturi ale Facerii și Cunoașterii. Ea, poeta, este protagonista care singură umple scena într-un spectacol liric cu reverberații antice. Am greși dacă nu am spune cititorului că o permanentă ipostază, dintre multe altele care o onorează, este cea ludică. Paulina se scaldă în lumină, face spectacol de lumini prismatice, inclusiv la nivelul versificației. Cele 45 de poeme alcătuiesc un TeDeum, un fruct al iubirii copt pe tărâm edenic!

(Paulina Popa - *Iubire* – Editura Emia, 2012)

„SINTAGME CU VALOARE DE DEFINIȚII POETICE”

La propria editură și într-o tipografie modernă, a scos de sub tipar Paulina Popa, poet prolific și tenace, un elegant volum de versuri, intitulat metaforic „Păsări de piatră”. Aceleași motive, stări și atitudini dragi poetei - pasărea, lacrima, îngerul, pietrele prețioase, iarba, aripa etc. Se îngemănează, începând cu poema care deschide volumul conferindu-i titlul, și străbat ca un fir roșu cele peste o sută de poeme. Ajunsă la al douăzecilea volum, Paulina ne oferă, fără a ne surprinde, opera, o operă rotundă, matură, unitară tematic, ce profilează o personalitate poetică puternică, stăpână pe mijloace, fie ele aparținătoare poeziei moderne, fie celei clasice.

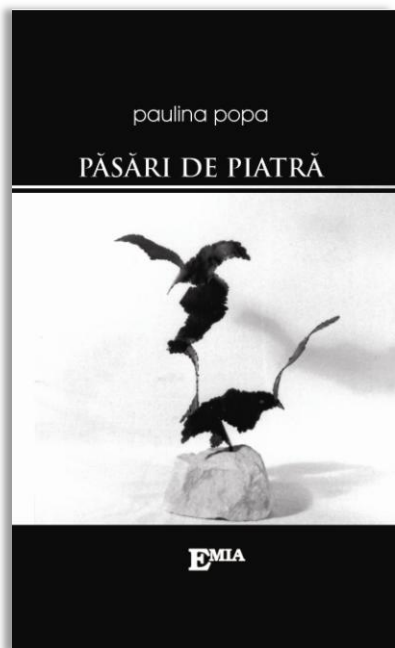
Se știe că unele dintre cărțile Paulinei Popa au fost traduse în limbi de mare circulație, poeta, personaj omniprezent în lumea literară, bucurându-se de mai multe premii. Spuneam și altădată, întâmpinând cu o cronică literară unul dintre volumele sale, că Paulina și-a câștigat în lumea literară

de astăzi un loc privilegiat și onorat de operă, în ideea că, deși femeie sensibilă, frumoasă, aparent fragilă, scrie bărbătește abordând statornic și original direcții și atitudini ale existențialismului, sub raportul sensibilității structurale, referent credibil fiind și acest volum. Ea scrie o poezie reavănă, carnală, senzuală, ce rupe din sevele vieții, presărată aproape poem cu poem de definiții poetice cu forță de evocare și de metafore revelatoare cum ar fi: spini înfloriți în carne, floare cu miros de fân, fereastră către anul nou, an născut la sânul femeii, poem în sărbătoare, mantie de aur, lacrimă de cristal în file de carte, sicriul ca o cameră de zi, vise înzestrate cu brațe și picioare, dragostea ca o nuntă înaurită, îngerul mesager și tot așa. Și de data aceasta putem vorbi despre o tehnică poetică menită să trezească la viață idei și emoții. Fiecare titlu se formulează ca un spontan „haicu”, apoi curg două-trei strofe constatative, exponențiale, cu număr inegal de versuri, dar ținute controlat sub rigorile sonetului arab. Motivele creației poetice religioase, la fruntariile căreia s-a afirmat Paulina, revin cu obstinație, dar nu și cu naturalețe mai ales în a doua parte a volumului, motive țesute în frumoase poeme precum cele intitulate „Cu ochii pecetluiti și gura acoperită”, „Căutând înțelepciunea”, „Anul nou cu strălucirea lui” „Un înger trece prin mine” și altele. Cităm fragmentar din poemul „Căutând înțelepciunea” „Căutând înțelepciunea ai intrat pe poarta anului / Te privesc cum, / Derutată de mulțimile din piețe, / te-ai împietrit, te-ai încuvântat / Ploaie pe caldarâm, uimire... / Poarta celui ce nu mai vine... / Cal de foc pe zăpezi, mii de albine... Așa ai intrat în anul 2009 / Ți-ai desprins de pe trup / veșmântul de pânză. / Mireasă gătită ca pentru rug. / Părul uns și încălțările de cristal. / Pecete pe braț drept așa cum ai dorit / când ți-ai ucis poemul / după noaptea nunții”. Nu lipsesc nici din acest volum motivele mitice ori cele de sorginte orientală: Regina din Saba, Învierea, Marea Moartă, Ierusalimul, regele Solomon, Cuvântul cu putere de creație, Îngerul, Aleluia, Ilustrațiile, vizând inefabilul, fragilitatea, trecerea, perisabilitatea sugerate de frunze, aripi frânte conferă aură de regalitate și sacralitate volumului și aparțin autoarei. Nu credem că ne hazardăm făcând afirmația că acesta este unul dintre cele mai delicate, mai încărcat de ritualuri simbolice dintre volumele de versuri ale Paulinei Popa. Multe dintre poeme debutează ca scurte narațiuni ori descrieri/ care incubă poeticul și ideaticul cu toate rigorile în structuri metrice aparținătoare poeziei moderne existențialiste. În cazul de față existențialismul se află mai mult sub pecetea sensibilității decât sub cea a gândirii.

În cartea Paulinei întâlnim sintagme cu valoare de definiții poetice. Iubirea este urma de șarpe, fulgerul care cutreieră carnea, albia unui râu de munte; poemul e receptacolul iubirii, apa vieții, lumânarea sufletului; scrisul e lanț de foc ori mărăcinile trupului. Nu puține sunt poemele atinse de ecouri argeziene prin rostirea frustă, abruptă, carnală, precum cel intitulat „Și-au hrănit animalul” „Acu pot vorbi despre afaceri, / vin și târfe. / Pot duce cu ei grădina ta de sticlă, / fluturii cărnii, / spinii unui salcâm înflorit / ca într-o înțelegere / ce te trimite înapoi cu o mie de ani”. Poezia cuprinsă în volumul „Păsări de piatră” revarsă intensitatea trăirii, tumultul facerii și prefacerii, prin cuvinte, care sunt stoluri de păsări), ori roiuri de albine ori gemete vuind ca sângele. Citabil în întregime este poemul „Ca un roi de albine”. Poeta își alintă, își cheamă, își strigă iubitul cu formele pronumelui personal sau posesiv, îl numește, din pudoare, perifrastic precum în mitologia românească cel care mă supune, cel care mă scurmă, cel care mă stăpânește, apelând la persona a doua. Vezi „A trecut prin tine”, „Începutul poemului”, „Suferința ca o performanță” etc. Un alt motiv care alimentează sensibile poeme este cel al luminii, strâns îngemănat cu acela al germinației sub veghea îngerului. Evlavia, pioșenia, mărturisirea sunt atitudini cristice în poemele închinare nașterii ori ieșirii în lumină. (De lumina dimineții, Convinși că suntem). Către finalul volumului lait-motiv devine însuși poemul care arde pe rug, care naște prunci, aduce binecuvântarea, care poate fi o ipostază a Fecioarei în cămașă de in, salcâmi în floare, „sămânță în pântecul Sarrei”.

Multe altele s-ar mai putea spune despre versurile strânse în acest volum, care marchează, credem noi, trecerea Paulinei în alt zodiac al poeziei.

(Paulina Popa - *Păsări de piatră* – Editura Emia, 2010)

MOTIVAȚIA PREZENTĂRII

Cioara este o pasăre din familia corbului, văzută la noi cu resentimente și dispreț, așa cum erau văzuți de către albi negrii de pe plantațiile de bumbac ori trestie de zahăr; conotațiile negative îi vin de la o etnie cu năravuri proaste - organizată pe lăi și șetre, necrofagă, păgubitoare, cârâitoare, înșelătoare. De aici zicerea „A umbla cu cioara vopsită”. Astăzi, epitetul își lărgeste cuprinderea asupra politicienilor, care, fără excepție, sunt asemenea umblători, în stoluri, disprețuiți, păgubași, cârâitori. Personajele din micropamflete, notițiile, eșantioanele de jurnal, meditațiile acide, corozive, din cartea-mărturie scrisă de concitadinul nostru vor face epocă, ele amintind de apropiatele timpuri când și la Deva, datorită remizelor de cereale de „peste lienie”, era favorizată înmulțirea cu miile a acestor zburătoare, locul plopilor cu cuiburi, fiind, acum, Primăria, Consiliul, Prefectura, alte instituții ale statului, producătoare de găinaț.

Prin scurtimea textelor și tușa satirică, prin sarcasm și substanță corozivă cu care înfierează persoane, caractere, concepții, moravuri, cartea este îndeopotrivă un pamflet, bisturiu și leac pentru, cancerata noastră clasă politică, amintind, prin procesul de albire (deconspirare a ciorilor), de înaintași precum I. H. Rădulescu, Al. Macedonski, N. D. Cocea, Tudor Arghezi, Ioan Băieșu, Dumitru Mazilu.

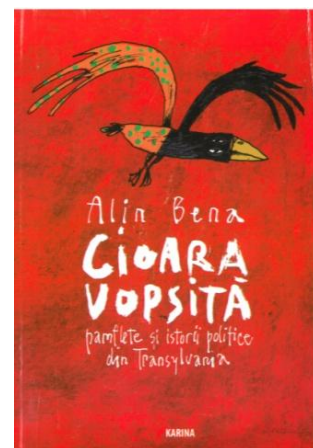
O altă dimensiune stilistică a volumului aparține reportajului, amândouă – și reportajul – fiind cultivate în domeniul presei. Or, Alin Bena este înainte de toate un ziarist incomod, inteligent, cultivat, doctorand în colorarea ciorilor vopsite. Inspirat titlu!

În mai toate textele, însoțite de o sinceritate deborantă și un curaj epopeic, Alin dă cu tifla ori cu muchia securii, victimele sale fiind mutanții – primari, parlamentari, politicieni trepăduși, spuma lumii interlope, rudenii, ruteni, ardeleni ori olteni care fac politică așa cum porcii fac baie de nămol.

Cartea debutează ca o confesiune, după tipicul ceremonialelor nostalgice de despărțire, pentru a îmbrăca haina și rigorile jurnalului, gen literar generos cu cei care au ceva de spus, fără a face rabat inclusiv cu viața. Numai că – fără a o face programatic – Alin Bena își ia în tovărășie reporterul, jurnalistul din vocație și nu din întâmplare ori veleitarism, așa încât din primele cinci pagini bănuiești că are nu ceva, ci multe de spus după atâtea câte ți s-au spus. Om cu gusturi mai alese, Alin se săturase de semi-analfabeți cocoțați în funcții pe valul prostiei, de aceleași „zarzavaturi politice priticite în aceeași ciorbă, de faptul că fudulul morcov coabitează cu prostănacul păstârnac”, bașca vânăta și părădichea, zicem noi.

Autorul are o bogată și interesantă experiență de viață, după cum mărturisește în rândurile care justifică plecarea din presă, îndeletnicire devenită la propriu presa sufocantă a vieții românești; o face la vreme și la vremea celei mai murdare companii de manipulare. Refugierea în blog este terapeutica la care recurge și care va da naștere acestui volumaș de proze cu adevărat interesante și mărturisitoare. Lumea în care vrea să-l lăsăm, dar din care odată cu cartea a evadat, este una de lehamite, dezgust și greață – stare generală a unei nații bolnave incurabil, legumă sub aparate, un fel de lingoare care, la timp secular și din când în când, îi vlăguiește pe români.

Proza „Cow-Boy cu liră” e o probă de scriere americănească, cu care se deschide un roman, menită să atragă dintr-o privire interesul. Ea e măsura sau girantul unui talent nativ care îl anunță pe prozatorul provenit din jurnalist. Amintim că mai toți marii scriitori români au fost și marcanți ziariști. Începând cu acest *marktoainian* tablou imaginativ-act de identitate al semidoctului grosier, se conturează în volum portretul tridimensional al Primarului Mircea

Muntean, baronul local, tipul lăudăros, insul îmbrăcat în costum de cangăr, dar cu izmene de câlți, un Cioabă, la propriu și la figurat.

Savuroase – mai cu seamă pentru cititorul devean sunt povestirile și schițele înrudite cu snoava, care îi ridică autorului mingea la fileu și fac din faptul cotidian literatură. Titlurile, având modele în romanul „Ciocoi vechi și noi”, conturează un personaj cu țol în loc de păturică, ins care mănâncă oficial, la slujbă, din tacâmuri de argint, iar acasă din troacă. Iată câteva: „Porci vechi, oi noi”, „Mircia în sala de așteptare a PDL”, „Votul și idiotul”, „Balamuc, ospiciu spital...”, „Șopârta în zeama fierbinte”, „Șoc și groază... la Cetatea Devei”, titluri pe care noi le-am răstălmăcit cum zice „Încă una-n curul popii” (Nicio aluzie părintele Mihulesc, os de Dezi-mpărătesc).

Din practica jurnalistică întinsă pe două decenii, Alin Bena a desprins iscusința dozării a materialului, condimentat cu ingredientele prozei satirice, ale parabolei și pamfletului: zeflemeaua, luarea peste picior, scărpinatul cu peria de sârmă, aluzia, mai apoi sarcasmul, ironia acidă, ele făcând parte din zestrea sa genetică. Toate îl situau, la gustata emisiune „Ora exactă”, în țoale bănățene care-i ședeau bine, mai cu seamă în compania unora ca Mișu, Mircia, Lorenziu, Nihai Nogaiul și alți lideri locali anagramați și agramăți. Parcă îl văd, fără simpatie, din motive pe care le mai caut, întrerupând cu zâmbetul maliției pe grohăitorii la microfoane, subliniind penibilitatea, lehamitea, grotescul, privindu-și invitații deziști, mirciști, ruteniți ca pe niște paiate. În cele momente gândeam că, în altă viață și în altă țară, Alin Bena ar fi fost mare chirurg și terapeut în spitalele lui *Wang Gogh* și așa îi iertăm din doza părelnică de infatuare. Dacă nu i-aș fi citit cartea, zău că l-aș fi nedreptățit. Acuma aflu că, pentru Bena ieșirea din fauna mocirloasă a presei a fost totuna cu „ieșirea din ipocrizie”, dar nu și „ieșirea din Ora exactă”. Păcat ca nu e ceea ce la prag de senectute știu eu, și anume că urmează o coalescență parșivă ca la dependența de droguri, că eșuarea în politică e totuna cu otrăvita zeamă și... baterea de mamă, sau, vorba lui Ițic, căderea din lac în puț.

Este interesant de observat că în șarjele sale taifunice, pe spațiu mic, cu inși care se cred mari, autorul face distincție între șoareci și șobolani politici – primii fiind trădători din firimiturile celor cu galerii și cuiburi la București, toți situați sub deviza „tot o apă și-un pământ”. La București – votul; la Deva – idiotul. Numele stas este Mircia Intravilanul, împătimit de chiciuri, comanditorul de... senzori unice spre cimitir, insul corigent la istorie, care va rămâne în istoria neagră a Devei, căruia, în două pagini îi face autorul chipul cu asemenea kitschurilor de la Lido sau din Piața Victoria.

Textele, riguros selectate, sunt picantate cu ziceri, proverbe, vorbe de duh, Alin fiind unul dintre puținii confrăți ai conurbației premiant la paronimie, capitol al gramaticii chiar de către profesori neglijați.

Interviul „Fuga din PDL” este un fenomen tratat părelnic în doi peri. Prin materiale ca acestea suntem mândri, nevoie mare, cu aceea că... urmașii noștri vor fi mândri că noi am fost contemporani cu Rudeanu, Seramgiceanu, cu Nistor Simanu, Pogea și Videanu, cu Dezi Secuiu, c-un cazac-ortac, și-un rutean sărac, cu atâția meteori de câlți care ne-au păstorit și cărora le-am dat votul noi toți, bașca idiotul.

La Alin Bena, filele de jurnal alcătuiesc un jurnal de campanie. Pus de soartă și de talent cerber la apa Stinxului, el împarte cu polonicul dreptății (vezi consemnarea din 3 iunie 2011 și altele din zilele marii tentații ascensiunea la postul de primar!). Consemnarea „Concurs de secretare” e descrisă ca o lamentație a pomanagiilor care ca boschetari în cimitirul politicianilor locali, cer fără rușine pentru merite care țin de pungășie și... tovarășie. Astfel de pagini de-a râsu' - plânsu' conviețuiesc cu prozele de notație ale unui filigramat observator al lumii mărunte, al boabei și fărâmei.

Mărturisesc că mi-au căzut cu tronc colecțiile de ziceri paronimice luate din gura intervievaților, mai mult decât caracterizante pentru proprietarii lor, care, vai, demonstrează cine suntem și în ce lume de vomă trăim.

În sfârșit! Fapt consemnat pentru istorie. După 70 de ani un român bate un ungar. Adică?! În biroul Primăriei Deva, primarul Mircea îl bate pe consilierul Udemeris Borbeau... Ce m-aș fi bucurat dacă l-ar fi scărmanat pe Borbey! O selecție din vorbele oficiale rostite pentru nemurire ar fi totuna cu un compendiu din vorbele înțelepților lumii, îndreptățind epitaful: (Sub această piatră...). Ar fi păcat, cititorule, să treci doar cu privirea peste pozele pamfletare având titlurile: „Din culisele unei vizite istorice”, „Albă-ca-Zăpada și câțiva pitici”, „Umorul subtil al domnului Deysi”, „Ce va scos în stradă?”; și altele. Din ele spicuim și aflăm: că Brilinskyz a descoperit Huțului; că Dacii aveau taxe pe parcări; că, dacă Boc apare, Decebal dispare; că prefectul ungar e singurul român; că deputatul rutean Firkzac, de sărac ce-i, își încinge pantalonii cu sfoară în loc de curea, că Boc era păzit cu bâte la Sarmisegetuza, că o pescăriță este măgăriță, și tot așa. Pe sub dușul rece al pamfletelor și pastilelor lui Alin Bena sunt trecuți și alți trepăduși cu nas de Pinocchio și statut de Fata Babei: Costel Avram, Ioan Rus, Cosmin Nicula, Nistor și Blaga, Haga și... șpaga, Deszi și Cazacu, mama lor și dracul.

La capătul lecturii m-am bucurat că printre ziariștii hunedoreni se găsesc și condeieri școliți, inteligenți, formanți; că, în sfârșit, cartea „Cioara vopsită” întregeste, adusă la zi, voluminoasa monografie a județului Hunedoara. E un document de epocă, o frescă în vomă și noroi a lumii în care ne bălăcim. Îl felicit pe autor mai cu seamă pentru că el se desprinde din lumea veleitarilor producători de maculatură. Precizez că rândurile acestea nu țin loc de prezentare de carte sau cronică literară – ele sunt note de lectură în stare de trezire și meditație.

(Alin Bena - *Cioara vopsită*, Editura Karina, 2013)

MONICA DUȘAN „VIAȚA CA O LACRIMĂ”

Monica Dușan, bibliotecară de o viață, într-o localitate-marcă pentru Zarand, a publicat până de curând eseuri, studii și articole cu caracter etnofolcloric, dovedind har și cultură solidă, pasiune și cunoaștere a unei lumi revoluate intrată în disoluție și la Ribița, sat de fală în moțime. Mai târziu, stăpână pe unelte, va publica în volum o suită de impresii pline de prospețime, de duioșie și de farmec, pe măsura unui „Plai de Dor”.

Cartea ei de căpătâi este romanul autobiografic, romanul mărturie pentru moartea și supraviețuirea în lagărele și închisorile comuniste, evocată așa cum cred că nu au făcut-o nici măcar acei locuitori pentru lungă sau scurtă vreme, ai infernului Dantesc, având ca termen de comparație doar gulagul siberian.

Romanul „Viața ca o lacrimă” debutează inspirat, sub motto-ul din Radu Gyr, acest Orfeu al românii pentru care poezia a fost Euridice:

„Înfrânt nu ești atunci când sângeri/Și nici când ochii-n lacrimi ți-s, /Adevăratele înfrângeri / Sunt renunțările la vis”.

Precizăm pentru cititorul nostru, că amândoi părinții autoarei, Aurel și Pelaghia, au suferit până dincolo de omenesc în temnițele comuniste. Așadar, viața, nu numai pentru ei, ci și pentru urmașii lor, a fost o imensă și neconținut curgătoare, clepsidră de lacrimi. Ceea ce o caracterizează definitiv, într-o bogată literatură de evocare a suferinței, este măsura bunului simț, teama de paștiște sau exagerare, evitarea rețetarului din „Memorialul Durerii”.

De la prima la cea de a 403-a pagină, romanul mustește de lirism, în el vibrează gingășia și omenescul, cunoscut și trăit prin suferință până la neomenesc. Astfel, modesta dar talentată „eroină” a vârstei copilăriei, se apropie de prozele Gabrielei Adameșteanu. Autoarea, copilă abia deschisă pentru înțelegere, devine eroină, cu o copilărie și adolescență maturizate timpuriu sub semnul parentalității, trăind o somnambulică criză a copilăriei, o biografie incredibilă. Discreția, ca notă definitivă, devine

omniprezentă și, abia în ultimele pagini, cititorul se dumirește, în miezul narațiunii, când lină, când învolburată, ca apa Crișului personificat, că de fapt, cei doi care au suferit la Balta Albă, la Periprava, în vapoare cocină, sunt părinții autoarei, Aurel și Pelaghia, condamnați la ani grei de pușcărie pentru activitatea de partizani și supraviețuitori în munți. Suferința evocată, cu toate formele ei inimaginabile, este, mai ales pentru tată, una Iovică, excelând, în acest sens, paginile care toacă viața în colonia de muncă Periprava, descrisă cu tensiune Soljenitșiană.

Te oripilează, cititorule, formele manifeste de tortură, cea mai îngrozitoare fiind foamea (pentru deținuți coborâți după câteva luni la condiția de piele și os totul, și mai ales tot ce însoțește greața, era comestibil).

Lacrima Monicăi Dușan, în realitate o ființă umană ca un ghiocel surprins de un crivăț de primăvară, este un eșantion de suferință care, în adevăr, pe fața angelică de mucenică a autoarei, și-a lăsat urma.

Substanța epică alimentează două retorte ale timpului: timpul trăit și timpul dorit, într-o parte puțin cunoscută a Cortinei de Fier, potrivit să fie numită la noi, în spiritul basmelor, „Valea Plângerii”.

Eroul real, în carte și-n viață, învățătorul Aurel Cleșiu, cade prizonier de cealaltă parte a frontului (la anglo-americani). La sfârșitul războiului este parașutat în pădurile Munților Apuseni.

După zile și nopți de prigoană, după ierni și veri prin munții de piatră, prin păduri sălbătice, va trăi ani cât veacul în închisori și lagăre de exterminare, va cunoaște suplicii și calvarul gulagului rusesc, dar va supraviețui. Același destin și aceeași hidrică suferință, tânăra Pelaghia. Prin tăria de caracter și paliativul speranței, prin voință de Penelopă, va supraviețui și ea. Cei doi au un copil pe care tatăl nu-l cunoaște, iar dorul de acesta devine un resort al speranței. Din nefericire, așteptarea americanilor a fost zădărnice, așa încât o suferință se adaugă la alta, bluful celor mari și tari făcând mii și mii de victime.

Suferința cuplului exemplar (Orfeu și Euridice) devine pentru urmași (autoarea) celestă lacrimă.

Romanul este o reușită, o carte bună, chiar foarte bună, pe o temă dată. Ea poate fi citită în mai multe registre: jurnal al suferinței, cronică de familie, poem al omenescului triumfător.

* * *

Cartea „Plai de Dor” poate fi un brand pentru țară, având un centru, vatră de civilizație, multimilenară. Deși cu mai puține cuvinte, i-am putea zice carte de drumeție, ea este mai mult decât atât.

Are de toate, pe măsura peisajului edenic, care a născut și ocrotit civilizația carpatină cu care Dumnezeu a binecuvântat „Țara Havila”, tărâmul Maicii Domnului. Ea se citește ținând treze toate simțurile. Firul călăuzitor sau cel de receptare este cel „scris” în prima descriere, „Troita de piatră”.

Mărturisim că rar ne-a fost dat să întâlnim în acest creuzet caleidoscopic atâta trăire, atâta emoție, atât inedit, cât să te miri și să te tot miri de creația lui Dumnezeu. Autoarea cărții a avut norocul să se nască moață, trăitoare în țara de piatră, a cărei inimă este Zarandul, și să străbată munții, din alcătuirii megalitice de mirare și încântare, cu mănăstiri și stâne, tănuite în peisaj primar, netulburate de la începutul lumii. Prin cum este și cum scie, se revendică din moațele care au purtat, de căpăstru, căluțul lipișan pentru a neguța în tot cuprinsul țării produsele meșterilor care l-au dat pe Horea. Ea descrie drumeții și impacturi în munții pe care și noi i-am drumețit o viață, presărați cu amintiri istorice însuflețite.

Limbajul ei este unul revelatoriu-metaforizat, ca și denumirile la care particularizează Carpații, și care străjuiesc de milenii țara.

La capătul lecturii ai o stare de insațietate, înclinat de a fi citit Raiul. Care în România și în cartea Monică Dușan, este!

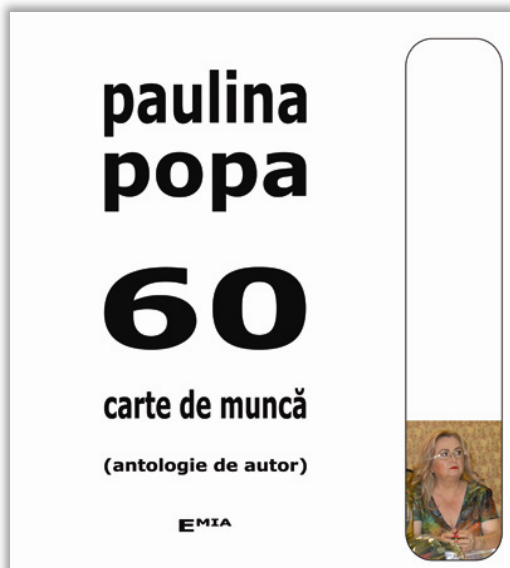
OCTAVIAN ALDEA

TEMA CĂUTĂRILOR ESTE VECHIE LA PAULINA POPA

Ispită de distilare (acesta este procedeul prin care se separă esențele), de lucru asupra textului până la resimțirea acelei grații despre care poeta vorbea în interviurile sale ca o stare de grație (a se citi poezie) în care viețuiește creatorul, Paulina Popa, îndepărtând mulțimea de fantezii copilărești din cărțile sale pentru copii ne determină să credem că puternicele sale afinități cu lumea spirituală, biografia sa ce curge ca un râu, influențând creația, sunt cele care pot risipi tensiunile, creând între oameni raporturi divine din ce în ce mai puternice, ca un concept neînălțat de prejudecăți. Cu siguranță, Paulina Popa își cunoaște bine interlocutorul, propunând, într-o selecție de autor, texte din cele peste douăzeci și cinci de cărți ale sale: *Cu mâinile în flăcări*; *Nunta cuvintelor*; *Aură amară*; *Între tăcere și tăcere*; *Cuvinte sărutate de Îngeri*, *Cartea Iordania*; *Cartea Grecia*; *Matematica Îngerului*; *Iubire*; *În vecinătatea psalmilor...* O antologie cu un titlu care justifică, dacă mai era cazul, nonconformismul poetei, cel cu față umană și chiar omenia care se transcende pe ea însăși, mergând ușor spre o recunoaștere a arderii dusă ca o concepție de fond, nu spre o autodistrugere cât, mai repede spre o evoluție prin radicalismul muncii sale. Un titlu care dovedește o gândire limpede pusă pe seama laturii optimiste a poetei, care poate dialoga nonșalant cu orice caracter, determinând scoaterea la suprafață, prin intermediul poeziei, a celor mai nobile sentimente. Un titlu *60 carte de muncă*, un proiect al schimbării radicale în care poeta renunță la egoism, stopează sentimentalismele în favoarea sentimentelor din marile galerii poetice ale lumii. Dacă mizează pe sincronizarea dintre inteligență și simplitate cartea de față, care se întinde pe 400 de pagini, fiind o dovadă incontestabilă.

Limbajul cunoscut al poemelor sale, distilat până la esență, dovedește spontaneitate dar și grija pentru amănunte, în același timp. Ca o supremă formă de rugăciune, poezia Paulinei Popa se mișcă dezinvolt în lumi diferite, relevând acceptări câștigate prin stări extreme despre care citim în cartea de față. Obișnuit a întâlni, aproape în fiecare carte a sa, căutările poetei, îngerii, Dumnezeu, descoperim în „În vecinătatea psalmilor”, o carte de psalmi și rugăciuni, un strigăt către Dumnezeu cel a toate făcătorul. Tema căutărilor este veche la Paulina Popa, drumul către sine fiind nu de puține ori anevoios, dar ducând spre lumină. La o frumoasă vârstă pe care poeta și-o asumă, întâlnim multă iubire (vezi volumul apărut în 2012, *Iubire*). Iubirea fiind, în cazul de față dar și pururi, martor al existenței omului în Lumina lui Dumnezeu dar și al evoluției sale spirituale prin IUBIRE.

(Paulina Popa - 60 CARTE DE MUNCĂ – antologie de autor)

NINA CORDUNEANU

ARIPI DE FLUTURI

(fragment)

De o parte și de alta a digului care duce spre Dunăre este o baltă, destul de întinsă, în care vara, noi, copiii, când eram prea leneși să luăm calea Dunării, ne scăldam, pescuim, iar oamenii spălau lâna, vitele și caii... Nici nu e de mirare că în fiecare vară unii dintre noi aveam râie și eram nevoiți să stăm în carantină, acasă, câteva zile...

Pe vremea copilăriei mele, malurile dinspre dig ale bălții erau pline de sălcii cu pletele-n vânt. Acum sunt bătrâne, din unele n-au mai rămas decât câteva cioturi, ca niște fantome, în care pasările de baltă, de toate felurile, își găsesc odihna.

- Cât pește, câți raci, câte scoici am mâncat eu din balta asta. Știu că pleca tata la scurt timp după miezul nopții, cu alți doi veri ai lui, cu jigajnia¹⁰, iar până la prânz ajungea acasă și-i arunca mamei în bățatură mulțime de pești aurii, raci cu ochii bulbucăți și mustăți mișcătoare și scoici ca sideful.

- Privește, Iolando, aici, în partea stângă a digului! Vezi, un ochi de apă verde ca smaraldul, o gaură largă de doi metri, pe care sătenii o numesc „ochiu’ dracului”. E adâncă până în iad. Aici s-au înecat mulți bărbați și niciodată n-au mai ieșit la suprafață, n-au mai fost găsiți, dar nici căutați, pentru că nimeni nu se încumeta la asta. Se spunea că s-au înecat în zilele de Drăgaică. Culoarea asta, trebuie să recunosc, e de un verde ireal, parcă te atrage ca o piază rea, ca niște iele cu ochii verzi. Niciodată, când eram copil, dar nici acum, n-aș îndrăzni să mă apropiu prea mult...

Ascultând-o pe doamna mea, nici nu mi-am dat seama că ne aflam pe malul Dunării. Locul în care ne plăcea amândurora să revenim era neschimbat, atât în știința mea, cât și a ei.

Ca să ajungem la apă, trebuia mai întâi să trecem printr-o pădure de plop, apoi printr-o braniște cu copaci deși, printre care abia te strecurai, în care rugii de mure ne prindeau de picioare, iar iedera și vița de vie sălbatică se cocoțau obraznice, pe copacii primitivi, și pe urmă să coborâm un mal abrupt...

Din crengi, pescarii meșteriseră o scară, ca să te poți slobozi direct pe plaja cu un nisip atât de fin cum rar vezi. Plaja este lată cam de cinci-șase metri.

În față se arată Dunărea noastră, curgând liniștită, dar

¹⁰ - jigajnie – plasă de prins pește

care, din când în când, dacă trece vreun vapor sau o pală de vânt, își arată vârsta, ridurile, aducând spre mal valuri zgomotoase, sacadate, pe aceeași tonalitate.

Pe celălalt mal... plaja bulgarilor și dealurile lor, cu piersici, așa cum era și în copilăria mea.

Aproape toți bulgarii care locuiesc de-a lungul Dunării cunosc limba română și chiar ne făceam prieteni „la distanță”, cu care vorbeam și stabileam întâlniri: „- Vezi că duminica asta venim și noi aici...”

Uneori, cântam împreună sau spuneam glume, fiind întreruși, de două ori pe zi, doar de vapoarele care treceau dimineața spre Calafat și după-amiaza dinspre Calafat, ori de grănicerii care îngrijeau ca nu cumva cineva dintre ai noștri sau vreun „bulgăroi cu ceafa groasă” să treacă hotarul.

Dar învățasem programul patrulelor și, uneori, câte doi-trei bulgari cu plămâni sănătoși veneau pe malul nostru ori băieți de-ai noștri treceau la ei, de unde ne aduceau piersici.

Unii dintre ei chiar aveau rude la noi, dar nu le văzuseră niciodată, rude care trecuseră, cu mulți ani în urmă, Dunărea înghețată și care s-au luat cu fete de pe la noi și-au uitat de țara lor.

- Cred că și Spiru al tău se trage, dinspre tată, dintr-un neam de bulgari!

- Așa e. Dar are neamuri și în Grecia. Ați fost vreodată în Bulgaria, doamnă?

- Am fost, da, am fost la Balcic. Tu nu uita că ai ceva de povestit. Cum o chema pe femeia iubită de străbunicul meu?

- Augustina, așa o chema.

- Frumos nume. Știi ce semnificație are? Cea care trezește la viață, binefăcătoarea.

- Ea, Augustina, și moșul dumneavoastră, Constantin, se știau de mici; e firesc în satul ăsta – fiecare cunoaște pe fiecare, poate mai puțin pe sine.

Mergeau împreună cu vitele la păscut, zburdau amândoi pe luncile noastre cât era vara de lungă, ea își făcea păpuși din porumb, bălaie sau brune, le împletea cozi și le puneau nume - unele erau mame, altele fiice, iar el meșterea din crenguțe uscate și frunze băieți, bărbați, ce mai, familii întregi.

Cu alți copii din sat se jucau câteodată de-a caloiianul ¹¹.

Jocul era în funcție de interesul lor – să plouă sau să fie soare.

Făceau două păpuși din lut, o femeie, muma ploii, și un bărbat, tata-soare, iar din coaja copacilor un tron, în care îl așezau pe tata-soare cu mâinile împreunate pe piept și cu lumânare, ca pe un mort adevărat.

O înmormântare în toată regula, cu goarnă care vestea sfârșitul, cu flori, stâlp, popă, cădelniță, jelitoare... „- Măre Doamne, Doamne, /Muri tata-soare, / Rămasă muma ploii.../ Să curgă și roaie...”

Groparii săpau locul de veci al tatălui-soare, unde era îngropat, pe lângă apă, și jelit până se puneau la căpătâiul lui stâlpul - primul semn al plecării spre veșnicie.

Pe urmă, după obiceiul locului, era pomană, cu cele aduse de fiecare de acasă în traistă.

Dacă se întâmpla ca ploaia de vară să nu înceteze două-trei zile, copiii dezgropau pe tata-soare, așa cum se dezgroapă la noi morții după șapte ani, și îl înviau, stropindu-l cu apă și cântând: „Scoală, tată-soare,/ Să ne-aduci căldură,/ Că muma ploii/S-a supărat pe noi/ Și prăpăd face...”

- Ei, la câte îngropăciuni nu am participat și eu..., am auzit-o pe doamna zicând. Nu era vară să nu facem cel puțin o înmormântare: un pușor de găină al cărui căpșor auriu a fost strivit de o pisică, o rândunică ce, în zborul ei grăbit spre puii care așteptau cu ciocurile căscate hrana adusă de ea, se izbea de un zid, chiar și un gândăcel mititel, pe care l-ai îndrăgit când ți s-a urcat pe picior...

¹¹ - caloiian - obiect de ritual folcloric în forma unui om de lut împodobit cu flori, care, în timp de secetă, se îngroapă sau se arunca în apă ca să invoce ploaie.

Ce mai boceam, ce pomeni mai făceam de sufletele lor...

Cel mai mult am suferit când am îngropat-o pe Firfirica, cățelușa noastră albă, cu două pete negre pe lăbuțele din față, mărunțică la trup cât un firfirc, dar voinică în cuget, săraca, de voie-de nevoie.

Cât era de mititică, atât era de drăcoasă - nu intra picior străin în curtea noastră, dar și puternică - trăgea la sania la care o înhăma fratele meu iarnă de iarnă, în strigătele și răsetele copiilor - dar mândră, demnă, conștientă parcă de rolul ei, că făcea ceva pentru stăpânul ei cel mic, ceva cu drag.

Acum îmi pare o cruzime, dar cine să înțeleagă asta atunci?!

Ea era fericită când, la sfârșit, primea de la fratele meu un cub de zahăr, ascuns de mama într-o cutiuța metalică, după gardilop¹², pe care noi întotdeauna o găseam.

- Iartă-mă că te-am întrerupt iar.

Nu mă supărau întreruperile ei. Dimpotrivă. Așa că am continuat:

- Când erau pe luncă și alte fete și băieți puneau la cale o nuntă oltenească, care ținea ziua întregă.

Ea își așeza pe cap o coroniță din flori de câmp, iar drept voal băsmăluța, și el în piept o cocardă dintr-o frunză de dud peste care prindea o floare albă.

Găseau repede o pereche de nași și un cumnat de mână, din sălciile de pe malul bălții încropeau un brad, unul făcea o vioară din două bețe de care prindea un arcuș din păr de cal, altul găsea o tinichea pe care o folosea ca pe o tobă.

Când totul era pregătit, porneau alaiul prin „sat”. Mirele și mireasa înaintea celorlalți, nașii și lăutarii și apoi alaiul de nuntă.

Unii erau „publicul” ieșit la porți, căruia îi se servea, din ulciorul adus de acasă cu apă, în care turnau praf de cărămidă, „țuică roșie”, care vestea că mireasa a fost fată cinstită.

După ritualul acesta al plimbării prin „sat”, ca să vadă lumea mândrețe de mire și de mireasă, nuntașii se așezau la mese, direct pe iarbă, și se înfruptau din „bunătățile” preparate cu grijă, coapte la soare de fetele harnice, și sorbeau setoși din urcioarele colorate; apoi începeau petrecerea: „danțul” miresei, hore, sârbe, galaonul, trei-păzește, rustemul și altele pe care le învățaseră la horă, când se încurcau printre picioarele tinerilor din sat.

Acest ceremonial se repeta vară de vară.

Când ei au început să-i mijească sânii, iar lui mustăcioara, s-a găsit un nuntaș mai deștept să le ceară mirilor să se sărute, așa cum văzuseră ei că se făcea la nunțile din sat.

După refuzuri repetate, bujori în obraji, broboane de sudoare pe frunți, au cedat asistenței care aștepta cu gura căscată, că doar tot ce făceau ei acolo nu era o joacă, era un lucru serios.

Sărutul acela din vârful buzelor, mai degrabă o atingere ca o adiere de vânt, a fost debutul iubirii lor.

Când s-au întâlnit, a doua zi, ceva era iremediabil schimbat.

Nu mai îndrăzneau să se privească în ochi, nu mai făceau păpuși și nu se mai jucau amândoi.

Stăteau departe unul de celălalt, fiecare, chipurile, cu grija vitelor lui; când, la asfințit, se îndreptau spre casă, nu rosteau niciun cuvânt tot drumul. Așa au dus-o până la sfârșitul verii.

Într-o zi, când vara începuse să se împletească cu toamna, o ploaie năprasnică a pornit din senin.

În apropiere se afla un pichet de grăniceri, părăsit, așa că, muți amândoi, cum au fost întreaga vară, s-au prins de mână și, fugind prin ploaie, au intrat în cazarmă, să se adăpostească, uitând de vite și de rușinea ce le fusese tovarășă întreaga vară, de la atingerea aceea a buzelor.

S-au privit în ochi pentru prima oară ca bărbat și ca femeie și... n-a mai fost nevoie de cuvinte.

¹² - gardilop - dulap

ORGHICI DAN

AFRICA DIN MINE

„În fiecare dimineață, o antilopă se trezește în Africa și în fiecare zi știe că trebuie să alerge mai repede decât leul dacă nu vrea să fie mâncată, ca a doua zi să se gândească la a doua zi.

În fiecare dimineață, un leu se trezește în Africa și în fiecare zi știe că trebuie să alerge mai repede decât antilopa dacă nu vrea să moară de foame, ca a doua zi să se gândească la a doua zi.

În fiecare zi, cineva se trezește și nu numai în Africa și în fiecare zi știe că trebuie să alerge mai repede dacă vrea ca a doua zi să se gândească la... a doua zi”!

Am găsit replica asta la sfârșitul unui film, nu mai știu care, m-a marcat nu acțiunea în sine, ci aceste cuvinte. Animalelor le este simplu, știu că-n fiecare zi trebuie să facă ceva, să fugă, să rumege sau să rupă, să sfâșie ori să moară.

Mie ce-mi este hărăzit în astă Africă?

În fiecare dimineață mă trezesc și după scurta-mi conversație cu Mântuitorul, dau leului dintr-o bucată de antilopă, sub formă de cafea și fum de țigară, apoi fug. Fug spre vremelnicele-ndatoriri ce mi se pare că de la mine leul lumii le așteaptă; astfel, dau iar jertfă bucata de antilopă pe altarul cotidienei nebunii. Bucăți din mine răsfrânte-n timp și semeni. Alerg apoi spre magazine, atenta antilopă din Africa cea mare nu are a se teme decât de leii cei flămânzi, flămânzii-mi prădători mă-mbie în suave măști pe palide fețe cu marfa lor, ei nu vor carne, ei o vând, ar vinde și suflete, dar nu le stă în putere; pe bani cumperi doar marfă și ei în asta se afund. Parcursul vieții te face să întâlnești mulți oameni și dintre ei există o persoană care nu este ca toate celelalte. Este acel cu care ai putea să vorbești ore în șir și să nu te plictisească, acel căruia ai putea să-i spui lucruri fără să te judece, acel pe care nu-l vei lăsa să-ți scape niciodată.

Mai apoi, alerg de hienele flămânde ce pândesc; ele nu au curajul leului să atace, nu fug după pradă ci așteaptă un dărab de hoit pe care vremea-l lăsase în urmă-i, eu l-am uitat, dar ei îl aduc pe tapet, dându-i trecutului valoarea zilei de actual, de hrănesc hienele mele cu amintirile ce dor, au sadica plăcere de a veni în haită să-nfulece. Trăiesc din trecut ca să nu poată vedea viitorul, sunt prea mici și slabe pentru ziua de azi, de privit în ochi, nici vorbă să te poată privi, nu au demnitate, ele doar îți mănâncă nervii tocând ce a trecut, dorindu-te jos acolo în cloacă, că doar, cum poți tu să nu fii parazit când ele sunt, de ce să ridici capul, de ce să fii tu însuși, de ce să alergi spre mai bine, când trebuie să te ferești de hiene? Astfel, mai dau leului un crâmpei de antilopă, un ceva scris să poată citi. Aci, în Africa din mine, în fiecare dimineață, un leu rage ca antilopa să fugă, cum și eu fug.

La amiază, fug din căldura Africii, mă trag la hodină, dar leul, leul nu se oprește, mai vrea hrană, el, prădătorul, nu cere, vine și o ia. Din liniștea-mi sufletului rămâne o scrijelitură, din tot se-nfruptă el. Îmi ia, hapsânul și foile scrise și gândurile ce nu au prins viață. Încercări mentale de răzvrătire, mai bine zis repunere în adevăr, nu leul a trăit în locul meu, el lasă acvilelor din hoitul de povești și vorbe, fără să simtă o singură clipă ce am simțit eu.

Seara, ei, seara, nu știu ce va mai face leul, sunt doar la amiaza Africii dinăuntru-mi; las Timpul să decidă de va mai fi o seară și o zi a sufletului meu. O certitudine am din fuga-mi reținută: o să-l ascult doar pe cel ce-mi vorbește cu ochii, o să-l înțeleg doar pe cel ce îmi atinge sufletul fără ocolișuri și o să mă implic doar atunci când am încredere deplină în cineva. Și mâine:... „de va mai fi mâine... o să mai dau și mâine prinos de rugă Creatorului și jertfă de cuvinte-nsângerate leului.”

Antilopele Africii fug zilnic, dar nu zilnic un leu se hrănește cu ele. Însângerate vremuri, sofisticat leu. Cu toată-mi fuga în Africa mea, am iubit, am pierdut. Mi-a fost dor și milă, dar am rănit, am avut încredere, dar am făcut greșeli. Din toate acestea, cel mai important, am învățat! Am învățat să mulțumesc zâmbetului ce-mi face ziua lumină, am învățat să mă ridic atunci când cad și de cad, iar să o iau de la capăt pentru că nimic nu mă oprește să stau drept, cum nimic nu mă oprește, căzut fiind, să stau în tină. Am învățat că trebuie să știu să mor și să-nviez în fiecare zi, deoarece viața-i continuă moarte...

În fiecare zi, în Africa, o antilopă fuge de un prădător, cum în fiecare zi, Africa-mi renaște.

OLIMPIA IACOB

CUM SĂ TE IUBESC EU DOAR PE TINE?

Cum să Te iubesc eu doar pe Tine?
Când lianele încolăcindu-mi trupul
sugrumă și bruma de împotrivire. . .
Îmbălsămat mi-e trupul,
mumie fără de taine . . .

Iubirea Ta, povară-i pentru mine.

Cum să Te iubesc eu doar pe Tine?
Eu, glod și hulă, spaimă,
sminteală, nestatornicie,
zădărnice, deznădejde,
cârteală și mânie. . .

Iubirea Ta, povară-i pentru mine.

Cum să Te iubesc eu doar pe Tine?
Când drag am prins de salba grea de galbeni,
cândva din flori de câmp la gât săltându-mi,
de straiete domnești cu fir de aur,
de rânduiești alese, licori amețitoare. . .

Iubirea Ta, povară-i pentru mine.

Cum să Te iubesc eu doar pe Tine?
Eu, cu dansul meu împătimit,
dezlegând pecetluite legămintele,
poftind nisipul lepădat de mare
cu alge și puzderii de cochilii. . .

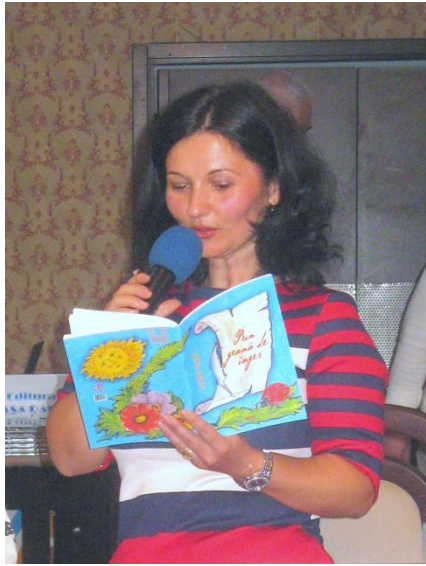
Iubirea Ta, povară-i pentru mine.

Cum să te iubesc eu doar pe Tine?
Eu, neîmpărtașită, descântată,
nespovedită, desfrânată,
nevindecată de chipuri pieritoare,
neostoită și în zi de sărbătoare. . .

Iubirea Ta, povară-i pentru mine.

LAURA DANC

POEME

Zbor

Hoinar în propria-mi ființă
Tânjesc la mângâiere
Măcar pe-o margine de suflet
Rușinat de-atâta goliciune
În nesfârșita-i căutare
A unui capăt de curcubeu.

Obosesc și doare
Cu tălpile goale prin prundiș.
Mă abat undeva în stânga
Dincolo de măracini se zăresc aripi
Mi-ar prinde bine vreo două
Să-mi mântuiască picioarele ostenite.

E liniște și-aud
Ecoul gândului meu:
Spre cer nimeni nu zboară cu aripile însângerate.

Autoportret

Privește-mă
Sunt femeia cu gândul nicăieri
În căutarea viselor deșarte.

Atinge-mă
Sunt chip de înger și demon
Prins la granița dintre două lumi.

Dezmiardă-mă
Sunt suflet strâns în căușul palmei
Să nu i se vadă goliciunea.

Deschide-te palmă
Și lasă-ți prizonierul să zboare
S-ar acoperi în pene albe
I-ar crește aripi
S-ar înălța tot mai sus
Și ar atinge zeii.

Îngemănare

Mă gândeam că
Iubirea s-a născut odată cu lumea
Strâns îmbrățișate siamez

Având aceeași inimă fără de care
Una sau cealaltă n-ar exista.

Eu sunt parte a acestei lumi
Îmi caut geamăna ca să pot fi

Dacă tu, de pildă, ți-ai revendica jumătatea
Lumea mea s-ar stinge

Și-atunci, la ce folos
S-au ivit două lacrimi asemenea
Ale aceleiași ploii nesfârșite

Lumea mea, iubirea ta, îngemănată.

Țipăt

Când am înțeles
Că glasul ce-mi chinuia urechea
Era țipătul iubirii tale,
Timpul prinsese aripi
Și, așa stângaci cum era,
Învățase totuși să zboare
Ca amintirea primului sărut
Depus ofrandă în spatele urechii mele.

Încă tresare auzul
Dar ofilit de-atâtea încercări
Adoarme cu zâmbetul pe buze.

Acum e doar azi
Mâine iubirea va renaște.

Poartă spre stele

De vrei să pătrunzi în sufletul meu
Caută
Există o porțiță cu zăvorul șubred
Te-ai putea strecura înăuntru
Apoi, îmbătat de-atâta iubire
Ai putea rămâne
Poarta se deschide numai spre înăuntru
Niciodată spre în afară
Ar putea zbura.

Îi place zborul
Ca ție dragostea
Și-atunci, de dragul tău,
Nu-l las să zboare
Îl las doar să iubească.

Așteptare

Ochii mei sărută cu gene tremurânde apusul
Ce-și întinde buzele roșiatice ispitind zarea
Să i se alăture în împreunarea divină
Din care se naște noaptea.

Marea își unduiește trupul
În așteptarea îmbrățișării soarelui
Apoi, somnoroasă, se întinde să se culce.

Luna, învăluită în straie glaciale,
Urcă neprihănită pe cer.

Sufletul,
Sătul să îmbrățișeze aceeași singurătate,
Se scurge cald, în picuri,
În așteptarea iubirii.

Tentație

Gonește-mă
Nu mă lăsa să-ți invadez mintea
Păstrează-o albă, pură și diafană.
Alungă-mă
Ridică în fața mea stavile până la nori
Și nu primi tentația păcatului
Pe care ți-o întind.
Ascunde-te
Nu mi te oferi slabă și imaculată
Că te voi stăpâni
Și nu merit
La urma urmei
Sunt doar un gând.

Când timpul gonește

Gonesc prin viață
Timpul soarbe roua anilor verzi
Mă grăbesc spre nemărginire, dar
Ar trebui să-mi fac piciorul să șchioapete
Măcar dimineața
Apoi să-i dau un răgaz de odihnă
Măcar o vreme
La jumătatea zilei
Mai târziu îl pot lăsa să zburde în voie
Precum un copil
Când aburii înserării învăluie totul
Căci noaptea aduce zborul
Păsărilor singuratice
Mute peste zi
Cu ochii orbiți de-atâta lumină
Ce-și strigă durerea doar noaptea.

NICOLAE PURCĂREA, „URLĂ HAITA”

Nicolae Purcărea, „Urlă haita”, Editura Fundația „Sfinții Închisorilor”, București, 2012

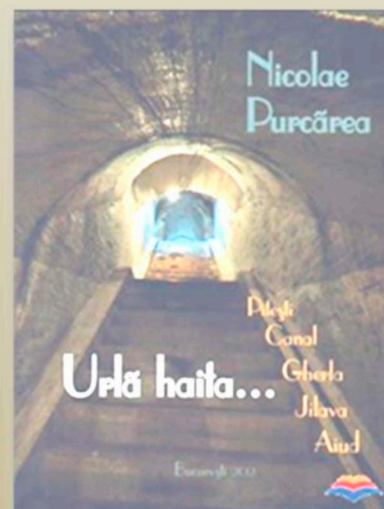
Cartea aceasta ne oferă nouă, celor obișnuiți cu o viață comodă, prilejul de a medita la jertfă, la suferință și la cruce. Și asta pentru că nimic nu se poate realiza fără efort, fără jertfă. Tendința, tentația și ispita omului contemporan, spune Sfântul Paisie Aghioritul, este de a dobândi totul fără jertfă, așa încât și noi creștinii, am dori să ne mântuim fără să ne nevoim, ceea ce este, de fapt, imposibil. Așa stând lucrurile, cartea de față este un memento, o aducere aminte a vremurilor extraordinare și teribile în care cei ce au vrut să se mântuie au avut foarte mult de suferit, adică atunci când statul român, comunist și ateu, folosindu-se de instituții diabolice și draconice precum securitatea și închisoarea, i-a chinuit pe cei mai buni creștini, aflați atunci printre noi; căci „comunismul a umplut cerul de Sfinți – zice Părintele Arsenie Papacioc. De aceea, dacă ar fi să cunoască cineva pe toți din neamul nostru care au trecut pragul sfințeniei în prigoana comunistă, ar veni la cuvintele rostite în veacul al XVII –lea de sfântul Mitropolit Dosoftei al Moldovei: „dară și dintre rumâni mulți sunt sfinți, dară nu s-au căutat!”...

Cu alte cuvinte, așadar, avem în fața noastră un volum de memorialistică în care mărturisitorul Nicolae Purcărea descrie cu lux de amănunte ororile îndurate în închisorile și lagărele comuniste. Autorul vorbește pe larg despre „reeducarea” pe care a îndurat-o la Pitești, Canalul Dunăre – Marea Neagră, Gherla și alte închisori”. Autorul volumului este unul dintre foștii deținuți politic care a îndurat peste două decenii de teroare în închisorile și lagărele de muncă din perioada comunismului, fiind arestat, pentru prima oară, când avea 18 ani. Atunci, în anul 1941, după ce mareșalul Antonescu a ordonat închiderea tinerilor legionari, Nicolae Purcărea a fost unul dintre cei 5.000 de tineri care au mărșăluit în stradă împotriva respectivei decizii, fiind arestat și condamnat la 15 ani de închisoare pentru activitate legionară și terorism. A fost închis până în anul 1944 la Brașov, Văcărești, Pitești și Alba Iulia. În anul 1944, în urma unui decret prin care toți elevii erau grațiați, a fost eliberat și înrolat în Regimentul 89 de infanterie de la Târlungeni. În toamna aceluiași an a fost arestat ca „primul dușman al

„E fadă povestirea mea... Teroarea ce m-a stăpânit de-a lungul anilor e greu, ba chiar imposibil de înfățișat. Ea depășește puterea de înțelegere a oamenilor. Căci lupta n-a fost între oameni, ci între două lumi: lumea binelui și lumea răului, a lui satan. Și dacă pentru o clipă surâsul lui satan ne-a înghețat inimile, Dumnezeu, în marea Lui dragoste, ne-a redat viața, ne-a încălzit, ne-a scos la lumină, ne-a dat puterea de a lupta cu cel rău... Am rămas astăzi o mână de oameni din generația mea care încă mai suntem mărturii vii. Dar ideea, idealul pentru care am luptat este viu și va dăinui în veci, cât va trăi omul pe pământ.

Credința în Dumnezeu și dragostea de neam sunt cele două axe înscrise în destinul neamului nostru...”

- Nicolae Purcărea.

poporului”, împreună cu mari negustori și personalități marcante ale Brașovului, fiind închis la Brașov până în luna septembrie, anul 1945. A urmat, timp de trei ani, Academia Comercială la Brașov, fiind și membru activ al Uniunii Naționale a Studenților Români. După ce a susținut o cuvântare, în care a fost acuzat că a folosit elemente anticomuniste, a intrat în atenția Securității. A fost nevoit să fugă și să doarmă câteva zile într-un cimitir, după care s-a ascuns în munții Argeșului, unde a fost descoperit și arestat de securiști, care i-au împușcat pe patru dintre cei alături de care era. A fost judecat la Craiova și condamnat la șapte ani de temniță grea. A fost dus la Pitești, unde a trecut prin „celebrul” program de reeducare deosebit de dur, întreaga reeducare bazându-se doar pe bătaie, chinuri și schingiuire. După șapte luni de „reeducare” a fost mutat la Poarta Albă, la șantierul Canalului Dunăre - Marea Neagră, loc denumit „canalul morții”. În toamna anului 1950 a fost transferat la Jilava, iar după doi ani, la Gherla, unde a stat vreme îndelungată la izolare, doar pentru că a povestit unui coleg de celulă în ce a constatat programul de reeducare de la Pitești, îmbolnăvindu-se de tuberculoză. În anul 1956 a fost eliberat, autoritățile stabilindu-i domiciliul forțat în Bărgan. În anul 1958 a fost strămutat la Lagărul „Noua Culme de la Ovidiu, lângă municipiul Constanța. De aici, în anul 1960 a fost trimis la penitenciarul Aiud, de unde a fost eliberat în anul 1964.

„**Urlă haita**”. Tulburător și cutremurător sau răscolitor titlul cărții mărturisitorului Nicolae Purcărea! Nu numai că haita a urlat în trecut, mușcând din sufletele deținuților politici în temnițele de la Pitești, Gherla, Jilava sau Aiud, sau când a venit pe tancurile sovietice pentru a ocupa România, apoi în munții patriei, unde s-au retras luptătorii împotriva comunismului ateu. Urlă de pe vremea lui Carol al II-lea, urlă și astăzi, scrie Bădia Nicolae Purcărea, când se caută ca „totul să fie globalizat, să se distrugă tot și să nu mai existe erou, sfânt, valoare, elită”. Dar, vai, „...va mai urla multă vreme”. Trăim „Piteștiul după Pitești” (un Pitești rafinat, „soft”, dar care este la fel de odios ca Piteștiul „hard” al anilor ’50). O spune un OM care a trăit experimentul satanic din închisoarea Pitești. Pe viu, nu din postură de victimă întâmplătoare, ci de luptător aflat în îndeplinirea misiunii noastre istorice: aceea de a crea cultură și civilizație la gurile Dunării, așa cum ne-a lămurit Mihai Eminescu rostul nostru în lume – după cum recunoaște domnul Florin Palas, în revistele „Veghea” și „La drum”.

Această carte este scrisă dintr-un sentiment al datoriei (într-o vreme în care nu mai auzim vorbindu-se decât despre drepturi), pentru a consemna că „în alte vremuri, copiii crescuți în frică de Dumnezeu și de dragoste de neam și-au dat viața pentru apărarea altarului și a etniei de care aparțineau”. Sunt pagini de pateric și Filocalie. Numai în aceste scrieri sfinte întâlnim atâta suferință pentru apărarea credinței în fața uneltirilor satanei, pentru că ținta finală a reeducărilor de la Pitești sau Aiud era lepădarea de Iisus Hristos. De altfel, domnul Purcărea amintește în aceste memorii de întrebarea obsedantă pe care Țurcanu, torționarul de la Pitești, le-o pune deținuților: „Mai credeți în Dumnezeu?”. Și, cu toate supliciile îndurate, inimaginabile pentru o minte omenească normală, erau mucenici care răspundeau afirmativ, stârnind furia torționarilor îndrăciți asupra celor care-l mărturiseau pe Iisus Hristos. Dar mai rău decât bătăile primite era blasfemierea celor sfinte.

Mărturisitorul Nicolae Purcărea a trecut prin încercarea cumplită a douăzeci de ani de temniță. „A trebuit să gustăm până peste margini paharul iadului”, ne spune acesta. Pentru că, pentru prima oară, năvălitorii nu s-au mai mulțumit cu bogățiile noastre materiale, ci au vrut să stăpânească și sufletul românilor. Ca și Iov, este greu de crezut că domnul Nicolae Purcărea ar fi rezistat la torturile fizice și psihice la care a fost supus de comuniști, dacă nu ar fi trecut printr-o pregătire anterioară detenției comuniste. Experiența închisorilor antonesciene îl învață să se adâncească în credința ortodoxă, după modelul exemplar al lui Traian Trifan și al lui Traian Marian, învățătorii grupului sufleteștilor, din care au făcut parte, printre alții, Valeriu Gafencu, Ioan Ianolide, Virgil Maxim, Părintele Arsenie Papacioc. Urmează implicarea activă în mișcarea studentească anticomunistă, încadrarea în grupurile de rezistență armată din Postăvarul, Ciucaș sau de pe Valea Topologului, unde s-a alăturat grupului condus de învățătorul-martir Dumitru Apostol. Toate aceste experiențe l-au îmbunătățit sufletește.

Viața domnului Nicolae Purcărea merită a fi considerată și apreciată drept „file de acatist” (după cum spune Doamna Aspazia Oțel-Petrescu) în care să se reflecte smerenia, îndelunga răbdare, tăria mărturisirii, puterea rugăciunii, stăruința în ideal, în visul său la care nu a renunțat niciodată, căci „adevărata înfrângere sunt renunțările la vis” (Radu Gyr). Rememorarea unor momente din iadul închisorilor este dureroasă pentru autor, după cum înălțătoare este legătura permanentă, care străbate întreaga carte, cu „cei care nu mai sunt”, ascunși în „lumina celui nepătruns” – potrivit afirmațiilor domnului Florin Palas.

După toate încercările la care a fost supus, a păstrat în sufletul său “o fărâmă de cer, noblețea sufletului omenesc: omenia și demnitatea”. Și ce încercări! Înfricoșătorul Pitești, în care crede că a fost ca în fundul iadului, de unde a scăpat prin mijlocirea minunată a Maicii Domnului. Este unul dintre puținii supraviețuitori ai „reeducării” de la Pitești, unde au fost torturați fizic și psihic studenții anticomuniști. Marele scriitor rus Alexandr Soljenișin era de părere că experimentul din această închisoare este „cea mai cumplită barbarie a lumii contemporane”. Metodele, inventate de pedagogul sovietic Makarenko, erau drăcești. A fost forțat să mănânce din gamela în care își făcea nevoile. I se băga capul cu forța în hârdăul cu fecale, până la pierderea respirației. S-a opus din toate puterile, dar n-a avut scăpare. L-au „botezat”. A fost prea mult pentru dânsul, a fost momentul când practic n-a mai realizat ce se întâmplă cu el sau cu cei din jur. După cum istorisește, apogeul furiei torționarilor se înregistra în perioada marilor sărbători creștine, în special de Învierea Domnului. Atunci avea loc „liturghia neagră”. Deținuții erau obligați ca, în locul crucii, să sărute un falus mare, făcut din săpun. Un cor, format din reeducați, hulea numele Mântuitorului și al Fecioarei Maria. Sfânta Cruce își mai făceau doar cu limba în gură, când erau ținuti în „poziție” (pe marginea patului de scândură, cu mâinile pe genunchi; nu aveau voie să privească nici la dreapta, nici la stânga, numai înainte, altfel erau loviți).

Între și printre alte multe mărturisiri ale domnului Nicolae Purcărea, din această carte – document, le spicuiș și reținem pe următoarele: „Pe celular am dat peste Ovidiu Cotruș, student la Filozofie, critic literar, eseist și poet. Era nepotul poetului Aron Cotruș. Luni de zile l-am ascultat acolo analizând opera lui Dostoievski, autorul său preferat. „Demonii” cu toți eroii lui Dostoievski (Verhovenski, Stavroghin, Părintele Zosima și alții) sunt personaje care până astăzi, după atâția ani, mi-au rămas în memorie după povestirile lui. Puiu, cum îi ziceam noi, trăia în lumea lui. Înalt, puțin gârbov, toată ziua vântura și iar vântura o batistă. Iar dacă îi schimbam bocancii cu alții, habar nu avea. Îl iubeam cu toții. Ne făcea viața mai ușoară, iar noaptea adormeam odată cu eroii lui. Cât de însetați eram de cultură și cum îi mai sorbeam vorbele! Viața în cameră era acum cu totul alta. Suspiciunile dispăruseră. Majoritatea reeducaților își reveniseră. Fiecare și-a găsit câte o preocupare. Cei mai mulți s-au apucat de învățat, de studiu. Cu Nelu Ivan, inginer chimist din Făgăraș, am învățat toată chimia organică. Cu inginerul Constantin făceam germana, iar cu nea Alecu Georgescu, inginer hidraulic din Puchenii, Prahova, am făcut logică. El, nea Alecu, ne-a vorbit despre Dorin Pavel, profesor de hidraulică, cel care la încheierea Tratatului de Pace cu rușii pe Prut a luat un pumn de țărână și a zis: „Și acesta este pământ românesc!” Ne-a mai vorbit nea Alecu despre inginerul Fogoroș (român crescut de un baron ungar) care a modernizat Budapesta și despre mulți alți oameni de renume; îi sunt recunoscător până astăzi pentru toate câte ni le-a povestit atât de frumos și cu tâlc. Înainte de Crăciunul anului 1955 am fost pedepsit zece zile la izolare, împreună cu Dumitru Bordeianu. Ce se întâmplase? De la etajul superior fusese lăsat pe o sfoară, pe fereastră, un bilet. Gardianul de afară a văzut și a dat alarma. Au năvălit peste noi câțiva gardieni cu un ofițer de serviciu. Ca să nu fie pedepsită toată camera, mi-am asumat eu răspunderea, iar Mitică Bordeianu mi s-a alăturat. (pag. 158-159). După ani și ani de pușcărie, nervii noștri ascuțiți erau frânați de subtila și nobila putere de înțelegere, care șlefuiseră sufletele noastre. Grea problemă era: cum să faci să treci pe lângă colțuroasele stări de spirit ale fiecăruia? Să vezi cum unul își roade unghiile, să vezi cum altul se agită nervos, să auzi cum unul râde zgomotos, iar altul tușește de-și varsă plămâni; că altul vorbește singur, adâncit în lumea lui (pe care nu o mai are); iar altul căuta tovarășie cuiva pentru a-i tălmăci visurile, iluziile, închipuirile. Era o lume atât de pestriță, și totuși... Ideea de mai bun, puțin conștientă, era vie în fiecare. Toți eram robii aceluiași jug – cel comunist. Și ardeam, și ne măcinam, uneori ne demolam sufletește pierzând nădejdea; și tot așa, seara ne rugam fiecare cum puteam și ne culcam îmbrăcați cum eram, ca a doua zi să o luăm iarăși de la început. „Și așa au trecut în zbor anii. Radule, Radule!” (Radu Gyr)

Altfel spus, „Abia după ce ai trecut prin iad poți vedea lumina și bunătatea lui Dumnezeu!”, scrie autorul. Dumnezeu s-a milostivit de blândul deținut Nicolae și l-a scos din Pitești, această „beznă de tuci” (Radu Gyr), pentru a-l duce la Canal. Câte n-a văzut și-acolo! A lucrat la o carieră de piatră. Și-a atenționat camarazii să aibă grijă ce vorbesc cu studenții informatori. De la Cernavodă până la Capul Midia vedea cruce lângă cruce. Poetul, deținut și el, Andrei Ciurunga spunea într-un poem că acest cumplit Danubiu „varsă pe trei guri apă și pe-a patra sânge”. Ajuns la Gherla, refuză reeducarea. Din fericire pentru dânsul, Țurcanu fusese scos din închisoare, fiind dus la București. Din cauza faptului că „trădase marea cauză a demascării”, a fost izolat în celula numărul 7 din Zarca Gherlei. A fost supus peste opt luni de zile unui regim de exterminare. Nu avea mobilier, nu avea pat. Nimic. Doar o tinetă. Fereastra era spartă, astfel că pe timpul iernii zăpada intra în celulă, iar apa îi îngheța în

cană. În celulă era un frig cumplit, iar hainele îi erau numai zdrențe. Zeama pe care o primea ca mâncare era neîndestulătoare. Bacilul TBC-ist i-a atacat plămâni, dar asta nu-l împiedica pe căpitanul Avădanei să-i aplice „banditului” amprenta pumnilor și a cizmelor sale. Deținutul se retrăgea, fără să blesteme, ca un câine zgribulit în colțul celulei. Și asta s-a întâmplat luni și luni de zile. Nu mai putea nici să vorbească. Doar să se roage. Avea pe buze rugăciunea inimii. „Unde ești, Doamne?”, a strigat la un moment dat și Domnul i-a adus liniștea sufletească și pacea, după care i l-a trimis în celulă pe Jenică Bărbier, țăran din Vultureni-Bacău, care i-a devenit un fel de înger păzitor. Iar domnul Nicolae Purcărea i-a spus, în schimb, povestea generației sale, continuatoarea eroice a generației de la 1922. O poveste în ramă, o poveste în poveste despre Mișcare și Căpitan, despre idealul care l-a animat, despre Don Quijoții acestui veac, cum îi numește domnul Nicolae Purcărea pe camarazii săi. O poveste începută de la icoană și cântec, cu înălțări și căderi, încheiată la picioarele lui Hristos. Aflat în mlaștina deznădejdiei, Nicolae Purcărea l-a purtat pe nea Jenică prin pădurea cu fiare sălbatice și pe muntele suferinței. Împreună cu câțiva colegi supuși aceluiași regim, a fost scos de la izolare la moartea lui Stalin. „Cine va mai face ca ei, ca ei să ajungă”, spunea Goiciu, directorul închisorii, celorlalți deținuți. Arătau ca niște stafii - după cum recunoaște și mărturisește tot domnul Florin Palas, în revistele „Veghea” și „La drum”.

Când mai avea câteva luni până la eliberare a fost dus la Securitatea din Codlea, unde îl înfruntă pe ofițerul de Securitate Jagher, care era unul din responsabilii reeducării de la Pitești. Când securistul i-a spus că deținuții s-au omorât între ei, blândul Nicolae Purcărea a devenit aprig, arătându-i adevărații vinovați de organizarea experimentului Pitești. “Ne-ați omorât trupul, nu însă și sufletul”, i-a strigat ofițerului. Este dus la Securitatea din Brașov, unde colonelul Ivan hotărăște că deținutul nu trebuie să infecteze societatea socialistă, și îl trimite în D.O. (domiciliu obligatoriu). Ajunge în Bărăgan, la Lătești. Aici i se părea raiul pe pământ, o oază unde se putea mișca liber într-un spațiu de 15 km. Avea o gospodărie, în sat era un preot vrednic, Părintele Sârbu, care oficia Sfânta Liturghie, într-o biserică amenajată într-o casă părăsită. Aici se căsătorește cu Eugenia (Gica) Fuică, fostă studentă la Iași, o femeie de o gingașie sufletească deosebită, trecută de asemenea prin iadul pușcăriilor comuniste și aflată acum în D.O. Și tot aici îi este dat să trăiască un moment emoționant, în care adversitățile trecute se stingeau în împreună-suferință: de Crăciunul anului 1956 i-au cântat colindul prizonierilor din URSS doamnei Mareșal Antonescu. Lacrimile sincere ale Doamnei le-au fost balsam sufletesc.

În lagărul de la Culmea, în urma răscolirii de către Securitate a trecutului său, i s-a descoperit neexecutarea unei pedepse de 12 ani, de pe timpul lui Antonescu. În schimbul anulării pedepsei, i s-a propus să devină turnător. Neacceptând, a fost trimis, în lanțuri, la Aiud. Aici, celulele erau ca mormintele. Înainte de eliberarea din închisoare, conform logicii comuniste, a urmat o nouă acțiune de reeducare, „una mai subtilă, constând într-un anumit rafinament de constrângere, de umilire, de depersonalizare, de lepădare de sine și de valori”. Domnul Nicolae Purcărea prezintă cele două fețe ale medaliei acestei reeducări: pe de o parte, se organizează conferințe, se vizionează filme, se citesc ziare; reversul acesteia: izolarea, zarca, privarea de medicamente etc. Ca unul trecut prin aceste ispitiți ale lui satan, pe care nu le-a primit, domnul Purcărea nu judecă pe nimeni, considerând că declarațiile publice din timpul reeducării nu au nici o valoare, atâta timp cât au fost smulse prin constrângere. Autorul evocă frumusețea atitudinii lui Moș Bâră și a Prințului Ghica, martirajul lui George Manu și al lui Gheorghe Jimboiu, care au murit din cauza faptului că n-au primit medicamentele necesare vieții pentru că n-au vrut să renunțe la idealul lor.

Eliberarea din temnița strâmtă a Aiudului în temnița cea mare a țării, în „Piteștiul după Pitești”, nu i-a fost ușoară. A fost împiedicat să-și reia studiile universitare, cu mare greutate și-a găsit un loc de muncă, iar umbra Securității o simțea în permanență. Nu se împăca cu societatea construită de comuniști. Dumnezeu l-a călăuzit să continue calea tradiției, apucându-se de meșteșugul cioplirii lemnului, sublimându-și, astfel, durerile acumulate, în creație. Și-a aflat echilibrul, aflând “taina bucuriilor de spumă”. Învățase să sculpeze de la ucenicii Părintelui Arsenie Papacioc, în închisoarea de la Alba Iulia. A ajuns pe culmile desăvârșirii în artă, casa lui natală din Scheii Brașovului fiind gazdă multilor săi învățați, în mod special tineri liceeni brașoveni. A dăruit, din prinosul dragostei lui, tuturor.

Prin urmare, un dar pentru români este și această carte, în care aflăm atâta suferință! Este o frescă a generației mărturisitoare de la anul 1948, crescută în spiritul Frățiilor de Cruce, care a fost încununată de biruință spirituală, căci „cei care au reușit să urce calvarul au aflat în vârful Golgotei o bucurie miraculoasă” (așa cum minunat afirmă Doamna Aspazia Oțel-Petrescu, în prologul acestei cărți). Este încă o dovadă a prezenței lui Dumnezeu alături de cei smeriți, de cei aflați în suferință, de

cei care-L chemau neîncetat în mijlocul lor. Și Dumnezeu a fost cu ei în celulă, după cum ne asigură poetul-mărturisitor Radu Gyr, melodul acestei suferințe binecuvântate de Dumnezeu. Mucenicia întemnițaților a întărit oastea Bisericii triumfătoare, a celor care depun mărturie pentru împlinirea țelului generației lor: Învierea Neamului Românesc! „Sunt, Doamne, copt pentru cules”, ne spune azi, domnul Nicolae Purcărea, asemeni poetului. Cine sunt culegătorii?...

Drept pentru care „cititorul care se aplecă asupra acestei cărți nu o va sfârși fără a fi măcar cutremurat, dacă nu întors spre credință, căci viața domnului Nicolae Purcărea și a celorlalți ca el, este un model moral și o scară de suire spre cele înalte, o chemare stăruitoare de a ieși măcar pentru o vreme din mlaștina acestei vieți și de a urca spre Soarele Dreptății, spre Răsăritul cel de Sus, care este Iisus Hristos. Oare nu este cutremurător ceea ce spune un tânăr neteolog care și-a asumat suferința și moartea ca pe o curățire și o înviere (căci finalitatea vieții umane nu este moartea, ci învierea)? Și nu vreau ca cititorul de bună credință să treacă fără atenție peste unele cuvinte rămase, de pildă, de la Valeriu Gafencu, ce se arată a fi adevărate file de Filocalie, și asta pentru că atunci când Valeriu Gafencu se simțea bine, vorbea frumos și cu însuflețire, oprindu-se cu precădere la tema lui preferată, „curățirea lăuntrică” – pe care și-a asumat-o în viața sa duhovnicească la modul plinar, din convingere și din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, în pofida tuturor vicisitudinilor pe care le-a traversat din cauza sistemului și a regimului ticăloșit, antihristic!...

Lucrarea în sine este un complex, un tot grăitor, alcătuită dintr-un șir întreg de evenimente, fapte, momente cruciale, de-a dreptul existențiale și determinante pentru eroul cărții, care, deși s-a urmărit acest lucru, nu a fost niciodată victimă, ci întotdeauna va fi consemnat (alături de ceilalți), de către posteritatea ce trebuie să fie cât mai obiectivă, drept eroul credinței, purtătorul Duhului Celui Dumnezeiesc în iadul lumii acesteia pământești, din a doua jumătate a secolului al XX – lea!...

Eu cred că trebuie reținut și subliniat faptul că interesul cărții nu stă atât în faptele relatate, cât în deschiderea duhovnicească (de care am pomenit și mai sus): anecdotică se completează, se întregește și se transcende prin adevărate pagini de Filocalie contemporană, relevând cu prisosință că în temnițele comuniste s-a constituit, *mutatis mutandis*, o mișcare spirituală corespunzătoare celei promovate, dincoace de granițe, de gruparea „Rugului Aprins” de la Antim (cumplit lovită la rândul ei de teroarea ateismului oficial al epocii staliniste).

În încheiere, vreau să subliniez că lucrarea de față reprezintă meritul de necontestat al autorului și al editorilor, toți demonstrând importanța, rolul, locul și valoarea „Pro Memoriei” istoriei recente, a experienței ascetice și mistice, petrecută în locurile cele mai insuportabile și mai inumane, pentru cunoașterea Ortodoxiei, deci a Bisericii. Volumul de față ne reamintește și ne reliefează convingerea că fără comuniune, participare și jertfă, creștinismul este o simplă ideologie, lipsită de „Duh și de adevăr”. Așadar, Biserica – care este o Instituție divino-umană vie și dinamică, nu reprezintă un muzeu de antichități, de piese istorice și artistice de valoare, ci constituie Muntele Schimbării noastre la față și al nașterii atâtor generații de oameni „din apă, Duh Sfânt și foc”, mulți dintre ei iată, fiind chemați la a îmbrățișa „cununa muceniciei și deci, a sfințeniei. De aceea, viața lor merită cunoscută, nu pentru slava lor pământească, ci ca oamenii din zilele noastre înnegurate de atâtea rătăcirii, urmări ale îndepărtării de Dumnezeu, să știe că au existat în veacul al XX – lea asemenea aleși care s-au ridicat la puterea de credință și de jertfă a primilor martiri creștini” – potrivit afirmațiilor domnului Răzvan Codrescu.

Așadar, cei alungați din turnurile babilonice pot bate la porțile cetății noului Ierusalim – cel bisericesc și ceresc ce „nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, făclia ei fiind Mielul” (Apoc. 21, 23). Lucrarea aceasta, cu alte cuvinte, este una de referință în domeniul istoriei și a spiritualității autentice, care ar trebui să se afle la îndemâna tuturor celor ce cred că „Biserica este cetatea pe care nici porțile iadului nu o vor birui”!...

CEZARINA ADAMESCU

ROSTIREA DIN CUVÂNT, GENEZA IZVOARELOR

Pe umeri de veșnicie – acolo stă înălțat poetul, trecând în vremelnica viață, „*de pe umeri de piatră / pe umeri de lemn, / de pe umeri de om / pe umeri de veșnicie*” – ceea ce înseamnă înălțarea omului urmând tăcerea pașilor.

Aidoma florarului care „*risipește semințele*”, Poetul „*din nimic*” adună „*dimineți de cuvinte / pentru a le risipi / spre seară / prin fântânile vulcanice*”.

Doar el știe să aprindă luceferi „*pe umerii nopții*”, trecând „*prin îngemănarea minții*” toate „*transparențele umbrelor neplecate*” (**Umbrele nopții**).

Aidoma unui iscusit magician, poetul știe să prefacă întunericul în lumină și să pornească „*desculț cu stelele / să împletesc perfectul cu imperfectul*”.

Micul volum de versuri semnat Stejărel Ionescu, intitulat „**Somnul îngerului**” (Editura CĂLĂUZA v.b., Deva, 2008), dezvăluie o fire sensibilă, cercetătoare, neliniștită, în căutarea acelor „*izvoare de lumină*” din „*cuferele de lemn / ale timpului*.”

În năzuința de a atinge frumosul, Stejărel Ionescu caută permanent noi linii, forme și culori de expresie, precum pictorul care își pregătește cadrul, șevaletul și penelul pentru a da la iveală o operă.

Spontaneitatea și coerența exprimării sale lirice îl alătură poeților de expresie modernă care au părăsit chingile canoanelor clasice și s-au lepădat de veșmintele metaforice, preferând un discurs liric simplu, de o directețe care poate părea brutală, dacă n-ar intra în firescul cotidian.

Câți, îndeobște, mai sunt poeții care se lasă ademeniți de incantație, de euforie, de ritm și măsură, dar mai ales, de imagistica rămasă în pastel ori în poeziile cu formă fixă?

Volumul începe cu cinci balade în stil modernist, una dedicată primăverii, alta luminii, o alta păcii și una tăcerii. Cea de-a cincea se numește „**Baladă fără sfârșit**”. Lecturi agreabile, cantabile, stenice.

Toate aceste simboluri – primăvară – lumină – pace – tăcere – sfârșit pot fi pilonii trainici pe care autorul poate construi ori își poate rezema îndoielile, neliniștile, iubirile.

O stranie predilecție însă, manifestă poetul pentru fetid, descompus, pentru baudelaire-ienele „*flori ale răului*” simbolizate prin: schelete descompuse, morți, „*jertfe pe catarge rupte*”, „*umbre de ruină*”, răs hidos, o lume care delirează, mizerie, mulțimi de cerșetori, câini vagabonzi ș.a.

De altfel, așa cum notează, „*noi construim o lume din bucăți*” și lumea e alcătuită din bine și rău, frumos și urât, miresme și duhori, deopotrivă.

Datoria poetului este de a scoate la lumină frumosul și binele și pentru aceasta este îndreptățit să folosească toate mijloacele de expresie cunoscute, dar și altele noi, proaspete.

„*Viața asta-i o cloacă*” – declară poetul sentențios. Dar, în același timp, spune liniștit: „*îngerul îmi sărută fruntea / adormind / sub genele mele / întredeschise*.” (**Somnul îngerului**).

Aventura spirituală intitulată frumos „**Somnul îngerului**” – este o încercare disperată de a ieși din marasmul cotidian, din haosul nopții – spre lumina și pacea râvnite de oricine.

Nu e ușor. Nu e ușor, mai ales atunci când „*ciocnim lacrimile / între ele / în timp ce pe / fața noastră aleargă / dumnezeiasca ninsoare / a disperării*” (**Lacrimi**).

O estetică a urâtului plină de stafii decojite, camere umede și reci, atmosferă ostilă oricărei încercări de liniștire, figurine de ceară, „fulger prin oase / zdruncinate”, „iarnă de doi bani” – toate alcătuiesc „marea disperare a vieții” – unde sunt îngropate claie peste grămadă, dăre de moarte, schelete descompuse, gheare de corb, „parcă duhnind / a putreziciune, / îmbălsămat în cutia craniană a morții / cu gust de urină / de șopârlă descompusă” (**Masa de seară, I**).

Nu lipsește nici „vin roșu / în țeste putrezite / cu miros de mucegai / sorbit din găuri de ochi căprui” (**Masa de seară I**).

Foarte sugestivă este și poezia „**Numai orbii**”. Orbii care poartă în ochi „rostirea din cuvânt” ca o „văpaie de ninsori”.

Rostirea firească a sunetului, trecut prin filtrul liric, aduce fiori de lumină din izvoarele sinelui. Și lumina aceea de aură nu trebuie strivită, nici înnăbușită.

De unde apetența aceasta pentru morbid la un om așezat, cumsecade?

Eu cred că e mai curând, o atitudine de frondă, un fel de a exorciza teama de neant, de nimic, de moarte absurdă și de „toate capcanele vieții”. Totodată, se simte o acută stare de exasperare existențială, un fel de *mal-de-vivre*.

Și nu în zadar poetul spune: „mă tem că lumea asta / e atât de parșivă / încât îmi va închide timpul / ferecându-l cu lacăte / oțelite, / și îmi va îngrădi pașii / cu fir tras / de păianjenul morții” (**Teama**).

Și totuși, există câte „un fir de lumină”; aripi de îngeri, există și „poala de soare / a razelor ce ne scânteiază” (**dimineți în căldări de rouă**). Nu e totul pierdut.

Poetul nădăjduiește că capete, în cele din urmă „iertarea pământului”: „mă mut / într-un spațiu / mult mai îngust / unde pământul mă mușcă / și caut să mă împac / și să-mi iert pământul, / mușcătura este atât de adâncă / încât încerc să-mi închid rana / cu lutul pământului, / și atunci copilul meu mă întrebă / dacă mai are rost să iubesc pământul / după ce mi-a făcut atâta rău, / dar eu mă împac cu gândul / că totuși pământul / mă va acoperi / de cei ră.” (**iertarea pământului**).

Până să ajungă la „altarele cerului” – poetul mai stă „**de vorbă cu amintirile**”: „mă întorc / ca o nălucă / și poposesc / în căușul umbrei tale, / îți ating gândurile / șoptind cuvinte de taină / amintirilor”.

O încercare de pastel în vers alb aduce toamna în pagină: „cu veșmânt de crizanteme / și șipot de izvor, / peste noi doar vânturile / își mai încearcă răzlețul zbor / într-un anotimp în care / pământul îmbracă / ruginia haină a dimineții” (**peste noi vânturile**).

În cele din urmă, poetul recunoaște: „pe arcadele trupului / clădim temple de lumină / și acoperim / cu covor de noapte / geneza izvoarelor” (**geneza**).

Cele cinci balade de început, „**Somnul îngerului**”, „**Amintiri**” – în care poetul invocă icoana mamei, sunt semnele pozitive că poetul are suficiente resurse lirice pentru a alcătui o operă încheată, viabilă, aptă de a fi transmisă urmașilor. Și nu fără teme.

21 Noiembrie 2013 – de Vovidenii

PAULINA POPA

ANDREI LUCIAN MOCUȚA - „Trei povestiri”

„M-am îndepărtat de la geam și mi-am continuat jocul geometric...” ne spune Andrei în povestirea *Paharul*, un joc geometric cu reguli atematiche știute doar de cel care le-a creat, un joc geometric în care se intră cu nonșalanță, și trebuie, ești obligat să continui cu foarte multă rațiune. Acest joc, pe numele lui VIAȚĂ, să fie cel care a declanșat în tânărul nostru coleg avalanșa de verbe? Cu un tată scriitor de marcă și o mamă dăruită, didactic vorbind, Andrei pornește cu pași foarte siguri în literatură. În urmă cu ceva ani am publicat în revista *Semne-Emia* textul „Toma Necredinciosul” și m-am exprimat atunci asupra talentului său.

Confirmarea acestuia vine acum nu cu semne a-și cu proiecte bine conturate. Desenând tablouri literare minuțios alcătuite (dacă s-ar exprima în culori?) trece cu bucurie prin degringolada acestui joc geometric, viața. Nu despre afinitățile sale cu mari personalități literare (Mircea Eliade, Nicolae Breban, Max Blecher...) doresc să vorbesc cât mai ales despre psihologia trăirilor tânărului Andrei, cel care creează spații magnifice, trăiri spirituale puternice. În *Paharul*, dacă stai și ascuți, îl auzi pe autor acceptând să bea paharul, purtându-ne apoi într-o lume a sa minuțios alcătuită pentru a reuși.

Așteptăm de la Andrei Lucian Mocuța jocuri geometrice fanteziste pe marginea vieții în structuri literare de mari proporții.

EUGEN EVU

UN DEBUT EPIC CONVINGĂTOR

Loial ideii că o cronică de întâmpinare la un roman, cu atât mai mult în cazul debutului editorial, nu cere neapărat repovestirea rezumativă, nici citate ce pretind spații relevante, cât referințe stilistice, eventual psihanalitice, spre a situa constantele tematicii. Autoarea deține cunoștințe de psihanaliză cât să facă autopsia unui amor juvenil, dacă vreți o auto-radiografie atractivă la lectură și cu un anume clișeu **telenovelistic**.

La anii liceului, cu eleganta „Sclipind la ultimul vagon”, editura Emia, Andreea Blându se află în noul eșalon post – douămiist, al unei generații ce pare a aprofunda deja direcțional, noua provocare paradigmatică a galaxiei internet. Constat din nou o rebeliune amuzantă contra tiraniei industriei cărții și efortul de a se rupe de schematism, de conformism... Romanul nu mai are neapărat registrul schematic clasic – vetust: conflict, desfășurare, deznodământ. Procedul este acela de puzzle, unul modular – compozit, care menține temperatura fierbinte necesară ambiental textualistă a tematicii. Andreea Blându nu are nici o inhibiție, grupul – țintă fiind desigur propria-i generație, cu emancipările șocante doar pentru ipocriți.

Dintre autoarele ce au debutat recent în această categorie, cel puțin în mișcarea „frondistă” din areal, o pot asocia fără a-i diminua originalitatea stilistică, lui Ionuț Copil (primul roman), dar și unei religiozități a iubirii (sic, n) – ca la Ligia Seman.

Însă și mai vizibile afinități sunt cele cu juna Maria Dimian (cu deja două cărți editate) și cu poetesele Bianca C. Dan și Ileana Gasi. Andreea Blându este o ingenioasă ingenuă... abordând stilul *collage*, cu interferențe. Prozo-poematice... Tema principală este a unui *love story fiction*, cu puseuri de „neo-trăirism”, amintind de romanele antebelice din colecția Kama și Masca roșie...

Erosul face dinamica accentuat retorică a imersiunilor ei în fantastic, în imaginar, cu alură de jurnal intimist și fără blamabile (sic) erupții hedonice, nici sexualitate în sensul strict, ci mai degrabă în virtualitate, de unde tenta de ficțiune; imaginația reface descrieri, colocviale sau solilocviale, ale unei perechi înamorate până peste urechi, ușor exaltate, vag teribile;

aforisme proprii sau de inspirație livrescă, abordează un discurs bine pus în pagini, perindând ingenios scene și oglinzi, chinurile trans-moderniste ale idilei. Autoarea face demonstrația enunțului motto: „A iubi înseamnă să suferi. Și cum mulți fug de suferință, puțini știu să iubească”...

Dar oare este iubirea, actul ei, o știință? Poate mai degrabă o artă!

Citez din preambulul romanului: „Acolo unde sunt eu... picăturile reci de ploaie nu vor mai fi reci, dar nu vei simți niciodată, pentru că ești departe acum și ar fi șocant să încerci să găsești drumul spre mine”.

Entitatea El este „picătură de perfect aruncată în abisul imperfect al imaginației”...

Andreea Blându se joacă și spiridușul ludic este unul

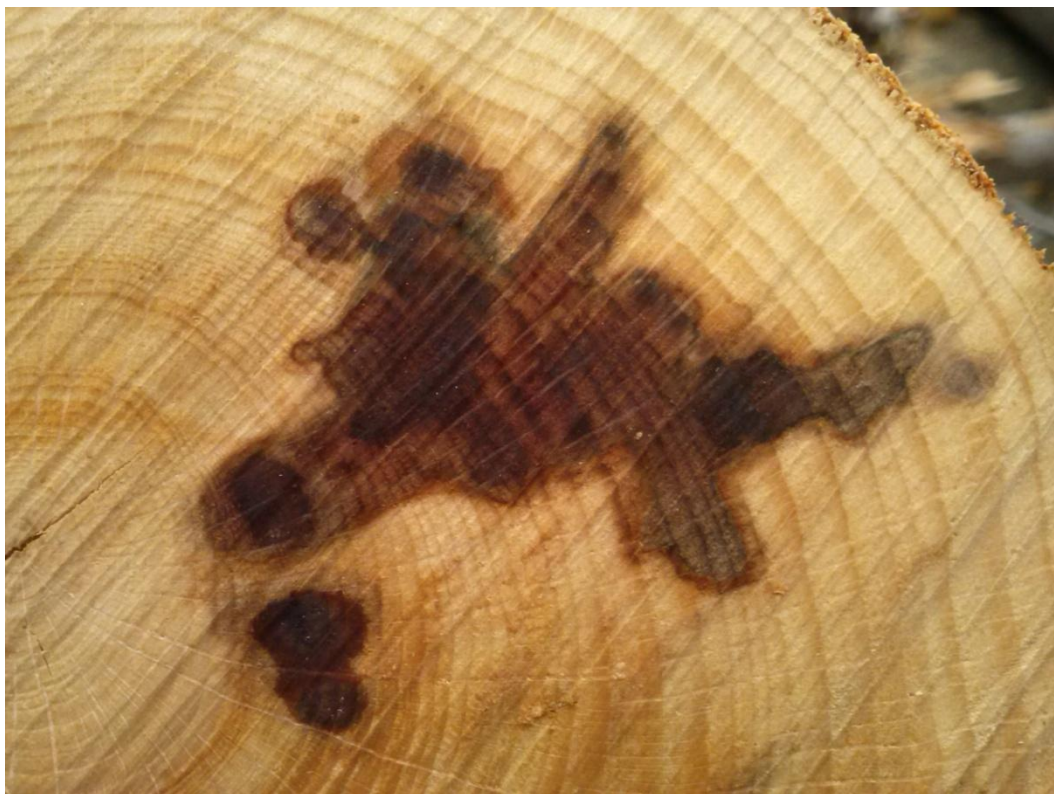
aprins, sclipitor, este magic, devoalând în trombe patetice, cuceritoare, micile sau marile furtuni ale cărnii, ale psihicului care pâlpâie ca niște flăcări pe comorile din eresuri, din basme.

Numai că basmul în modernitatea explozivă a Noului Mileniu are „sclipici” feerice, electrice și electronice, iar apetitul vârstei dificile pentru cunoașterea perechii și aventura amoroasă, ca *preambul inițiativ existențial* dinspre impactul internetului și al ciborgizării.

Romanul merită citit la noptieră sau la malul apei, are meandre poematice pure și nu lipsesc nici cărările cu capcane ale unui suflet ce se dăruie prin actul aproape mistic al scrierii... Iată de ce mă bucur că la asaltul plin de vervă al noii generații, Andreea Blându vine aproape eroic să probeze că are talent, că are eventual vocație și că încrederea editorului o va spori pe cea a cititorilor. Maturitatea cărții ei, substanțială și inteligent construită, ne face să așteptăm deja următorul episod. Negreșit, direcția înspre care merge ea și generația ei se prefigurează altfel decât au prognozat-o scepticii unii dintre sftetnici.

Va trebui să lectureze, fără a imita sau parafraza minor, desigur, marile romane de dragoste și poate să evite excesele de auto-explicare gen „foaie de observație” aproape clinică a „mașinii sufletești” angrenată (sinergetic) la energiile solare ale Ființei. Și, desigur, să afle acel „drum spre sine” al experienței directe, din care se nasc dintotdeauna operele viabile, operele „chinului”, așa cum și-a ales motto-ul cărții. De neignorat este, pentru întreaga generație, impactul provocator cu noile curente occidentale... De unde un infim reproș, alegerea numelor personajelor din alte dicționare onomastice decât cele neaoșe. Restul înfăptuie Viața. Cum altfel decât chinuitor, adică dramatic, adică duios autentic?

(Andreea Blându -*SCLIPIND LA ULTIMUL VAGON*- Editura Emia, 2013)

AURA CRISTI

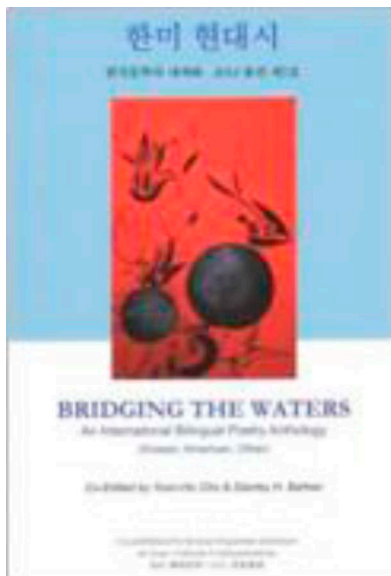
ALIEN NIGHT

Alien night.
towards you I turn my eyes.
my soul. my hand.
I hear someone's cry.
or is it so that
the things about to open
lament?

Or simply
someone comes
and the air
-out of suffering, out of loneliness-
murmurs his steps,
his hard walk.
time
and his breath
more and more rare
and heavier.

Someone is heard
making the black bells toll.
The air is too full,
and the ripe soul
comes out of its banks
like the silence
that foretells a storm.
The seconds are big
and grow ever bigger!

Alien night,
from your darkness
intimate as the poison in the blood
there must be someone coming.

THE ARCHITECTURE OF THE NIGHT

The architecture of the clear night
 hardly visible in the scenery... What hour
 - quiet, shaken in the tower of darkness-
 do Death and Life devour each other?!
 Nothing untouched or cured.
 And futile bells bitterly toll the hours.

But why and whom?
 It is night. Silence. Not even a soul
 You take your head in yours hands,
 Rocking back and forth by yourself alone
 Letting yourself spoken to
 from Friday to Friday,
 by the holy mouth of the orphan god,
 lost in the living void – of yore-
 from where you come
 and come
 and come
 -as from aut of a great guilt-
 climbing up the same
 -lighted-
 Staircase

*Translated from the Romanian by Olimpia Jacob with Stanley H. Barkan
 Traslated into Korean by Rahel S. Rhee & Kyung Hwa Rhee*

DANA-MELANIA BADIC

DIN VOLUMUL LUI MARIAN RABINOWITZ

(traducere din limba ebraică)

Marian Rabinowitz, „Oameni. Din jurnalul unui medic geriatru”,
Hakkibbutz Hameuchad Publishing House Ltd., Tel-Aviv, 2007

Pentru Andrada și Dolev, două suflete atât de mari în două trupuri atât de mici. Știu că-și vor iubi părinții și bunicii întotdeauna, am această convingere...

Din volumul lui Marian Rabinowitz „Oameni. Din jurnalul unui medic geriatru” (cu precizarea că toate textele pe care acesta le include sunt minunate, pentru că minunat este conținutul de viață al fiecăreia dintre ele, chiar dacă ne-am referi la *Valiza cu povești, Copiii timpului, O întâlnire, o jumătate de întâlnire, Tatăl meu și cu mine, Copila știe ceva, Un om ciudat, O femeie și încă o femeie ș.a.m.d.*) am vrut inițial să prezint cititorilor revistei *Semne-Emia* povestirea *Eu sunt cel ce sunt* (אהיה אשר אהיה) - poate pentru că ne aduce aminte de Ieșirea 3,13-15: „I-a spus Moise lui Dumnezeu: Când mă voi duce la israeliți și le voi spune: „Dumnezeul părinților voștri m-a trimis la voi” și ei mă vor întreba: „Care este numele Lui?”, ce să le zic lor? Iar Dumnezeu i-a spus lui Moise: „Eu sunt Cel ce sunt”. Mai apoi m-am gândit la *Viață și destin* (חיים וגורל) - poate pentru a înțelege că nu putem spune צו אם הגורל - dacă destinul a hotărât - în sensul predestinării, dat fiind faptul că pentru Dumnezeu a cunoaște dinainte înseamnă a iubi dinainte. În cele din urmă am ales *Covorul vieții* (החיים שטיח). Poate pentru că a devenit un truism faptul că am uitat să ne prețuim bătrânii (*ut nihil dicam amplius!*), repetabila povară... Poate pentru că omul - o natură și o mulțime, consubstanțial și mulți-hipostatic - se definește prin conținutul inimii sale, iar cunoașterea inimii este (sau cel puțin ar trebui să poată fi!), cum spunea în *Despre ingeri*, domnul Andrei Pleșu, cuplată cu un coeficient de căldură, o cunoaștere spontană, de tipul reacției, ca un tropism, ca un reflex spontan în fața unei realități, totalizantă. Inima cunoaște văzând, cel văzut se identifică cu cel ce vede, unul se revarsă în celălalt... Îmi amintesc de un tablou al lui Ieronimus care înfățișa o horă a comuniunii peste iad, avertizându-ne parcă asupra faptului că niciunul dintre noi nu se va putea mântui decât în comuniune cu semenii săi. Căci nu întâmplător afirma părintele Dumitru Stăniloae (*Ascetica și mistica ortodoxă, Editura Deisis, Alba Iulia, 1993, p. 138, 139*): „Această reciprocă deschidere e și o reciprocă apartenență și libertate în același timp. Eu nu pot exista fără să te trăiesc pe tine, și nici tu fără să mă trăiești pe mine. Eu cresc spiritual trăindu-te pe tine, iar tu la fel. E o întregire a mea prin tine și a ta prin mine. Eu am nevoie să-ți comunic anumite sensuri și dacă tu le ascuți cu înțelegere, câștig și eu o nouă înțelegere a lor. Eu câștig în adâncime, îmi devin transparent ca subiect prin faptul că pătrund în adâncimea subiectului tău sau prin faptul că tu deschizi liber adâncimile tale. Tu ești nădejdea și tăria mea, eu sunt nădejdea și tăria ta. Chiar prin faptul că te știi nădejdea și tăria mea te întărești, și eu la fel prin faptul că mă știu nădejdea și tăria ta. Apartenența ta și a mea unui „noi” comun face ca, atunci când tu strigi după ajutorul meu, eu să simt că ceva ce ține de mine e în suferință, iar dacă te lovesc pe tine mă împuținez și mă păgubesc pe mine de ceva cu mult mai esențial decât dacă aș pierde un bun care e exclusiv al meu. Poate de aceea zice francezul partit c’est mourir un peu. Plecând de lângă tine, mor întrucâtva, precum mori și tu plecând de lângă mine [...]. Iubirea e dovada existenței noastre eterne și mijlocul desăvârșirii noastre.”

! איזה אדם בן - Ce OM! - se spune în limba ebraică. (אדם, literal, Fiul Omului). Poate că ar trebui să (re)învățăm să fim OAMENI. Din plin și cu simplitate. De la o Sfântă Liturghie la alta.

רבינוביץ מריאן

גריאטר רופא של מיומנו. אנשים

הכל לפני

ÎNAINTE DE TOATE

Poveștile din această carte au apărut majoritar în ziarul *Maariv* acum câțiva ani. Erau publicate într-o rubrică permanentă cu numele *O călătorie în timp. Din jurnalul unui medic geriatru*. Fiecare medic are în adâncul sufletului propria sa arhivă. Mulți oameni s-au adunat pe rafturile mele interioare, fiecare dintre ei și-a scris propria poveste și mi-a lăsat-o spre păstrare. Au fost istorisiri care au pendulat între disperare și speranță, toate țesute pe un covor de viață complex, luptându-se pentru unicitatea lor. Majoritatea autorilor lor nu se mai află printre cei vii și totuși am descoperit că povestea lor continuă să se scrie. Iată de ce această incursiune are loc în prezentul meu. De-a lungul călătoriei și întâlnirilor noastre pacienții mei au încetat să mai fie pacienți, eu i-am însoțit pe ei și ei pe mine. Concepțiile, ideile care îmi „ordonau” gândurile... aproape toate au fost zdruncinate, aproape toate s-au schimbat. Am avut noroc. În timpul apariției acestor povestiri a rămas un interval de o săptămână între o poveste și alta, așa încât mulți cititori și-au „scris” continuarea poveștii în sufletele lor.

Eu îndrăznesc să lansez, dacă-mi este îngăduit, o rugămintă. Să nu citiți poveștile una după alta, lăsați gândurile să se așeze între (și nu numai între) ele! Este un prilej de a întâlni oameni. Și ar trebui ca noi toți să ne întâlnim ca niște (adevărați) oameni... (*Înainte de toate, p. 9*)

COVORUL VIEȚII

Am întâlnit în urmă cu ani o femeie în vârstă. Suferea de acces de panică, afecțiuni care nu dă voie omului să-și părăsească locuința, să se orienteze pe stradă sau în locuri publice și, în general, să se afle în alte spații în afara propriei case. A avut o tinerețe grea, a învățat la Paris și, studentă fiind, de multe ori era flămândă. Chiar și în țară a traversat împreună cu soțul ei perioade de lipsuri, dar greutatea nu au împiedicat-o să absoarbă cu sete civilizația lumii. Stătea în camera ei către apusul soarelui și problema temerilor ei reprezenta numai o parte din întâlnirea noastră. De la etajul trei, prin geamul care dădea în curtea din spate, am văzut acoperișurile orașului și zidurile de piatră. Era un cartier vechi și scări numeroase se ridicau în afara caselor legând între ele culoare cu geamuri. Un fel de vitrine speciale în care oamenii urcau și coborau încontinuu. Numai odată cu venirea serii dispărea acest convoi din fața ochilor. Există viață și în afara camerei, îmi venea să-i spun. Lumea întregă pulsează, oamenii își părăsesc locuințele și se întorc acasă, îmi vine să-i strig, dar nu rostesc nimic.

Nu-mi plac predicile și mă tem de comparații. Când ne-am cunoscut mă îndoiam de legătura ei cu realitatea și de faptul că este conștientă de ceea ce se întâmplă împrejur. Ani de zile fără a ieși din casă, fără a intra în vreun magazin, fără a schimba un cuvânt cu vreun vecin, fără să se învârtăască printre rafturile unei băcănii. Oare toate aceste lipsuri nu au dus la izolarea ei de lume? Și s-a dovedit că nu. Ea a continuat să asculte tot timpul emisiuni de radio, știri, era la curent cu toate, a urmărit selectiv programele TV, a parcurs zilnic ziarele, a continuat să citească din literaturile ebraică și occidentală (în toată profunzimea lor!), și-a spus părerea. Nu știu ce fel de beneficiu i-au adus întâlnirile noastre, dar că eu am profitat... nu am nici o îndoială. S-a plâns de bătrânețe în general și de a ei în special. Trăiesc prea mult, mult peste ce e de dorit și se cuvine. Căci nu e bine ca bătrânețea să se prelungească, spunea cu sinceritate, fără a mai aștepta un răspuns. Iar într-o zi a adăugat:

- Știi doctore, bătrânețea are un mare privilegiu. Viața omului, a continuat, seamănă cu un covor de perete cu multe culori. Eu am trăit mult și covorul meu este lat și bogat. Fiecare zi pe care o primesc de-acum acum, fiecare sunet și fiecare întâmplare sunt ca o ață nouă pe care o prinzi în covor. Culoarea și rezistența fiecărui fir, felul și forma în care se așează se schimbă după cum pui ața în ac și atunci toate capătă un alt înțeles. Ele devin parte din broderia vieții, îmbogățesc covorul și se îmbogățesc pe ele însele.

- Deci bătrânețea are o valoare, am îndrăznit să spun. Privirea ei se îndepărtase de mine.

- Dacă nu curățăm covorul cu acid, mi-a șoptit ea.

שטיח החיים (*Covorul vieții*). Din volumul lui Marian Rabinowitz, *Oameni. Din jurnalul unui medic geriatru*, Hakkibbutz Hameuchad Publishing House Ltd., Tel-Aviv, 2007, p. 27-28 (traducere din limba ebraică)

FLORIN DOBREI

PĂTIMITORI ȘI PĂTIMIRE ÎN TEMNIȚELE
COMUNISTE – preotul martir Gheorghe Tarcea

Instaurarea oficială a comunismului la cumpăna anilor 1947-1948 a condus, în România celei de-a doua jumătăți a secolului al XX-lea, la impunerea unor schimbări majore în plan politic, social, economic și cultural. La nivel ideologic, comunismul a acționat cu fermitate și cu cruzime în direcția creării „omului nou”; cei care nu se conformau noii linii erau declarați „dușmani ai poporului” și „retrograzi”, pasibili de a fi marginalizați, ostracizați, ba chiar supuși diabolicului proces al „reeducării” (implementat, în forma sa cea mai dezumanizată, în temuta închisoare de la Pitești). Între instituțiile „dușmane” statului la loc de frunte s-a situat și Biserica Ortodoxă, nevoită să facă față unei represiuni continue. Scoasă oficial din viața statului, aceasta a devenit o instituție „tolerată”, lipsită de atribuțiile sale culturale, filantropice și misionare îndătinat.

„Reacționari” prin definiție, promovând o lume „idealistă” a păcii, a iubirii și a dreptății dumnezeiești, păstorii sufletești au avut apoi de îndurat, timp de mai multe decenii, calvarul anchetelor, al torturilor, al temnițelor și al deportărilor. Se apreciază că, între anii 1948 și 1964, unul din patru preoți a fost arestat, anchetat și condamnat; anume, din cei 12.000 de clerici existenți la acea dată în România, 3.000 au cunoscut „gulagul” românesc, 1.800 dintre aceștia murind în condiții inimaginabile¹³.

Arestările s-au făcut în mai multe etape, în conformitate cu lozinca lansată de Vasile Luca: „Mai bine arestăm zece nevinovați decât să scăpăm un bandit”. Cel dintâi val s-a derulat între lunile martie și august 1945; suspiecții, acuzați de „legionarism”, au fost internați în lagărul de la Caracal (jud. Olt). Eliberați la scurt timp, ei au rămas totuși în atenția autorităților pro-moscovite. Arestările, sub acuza de „deținere de publicații cu caracter fascist”, au fost reluate în primăvara anului 1946, pe fundalul derulării procesului mareșalului Ion Antonescu; prim-ministrul Petru Groza, fiu de preot și membru în sinodul eparhial al Arhidiecezei Sibiului (1911-1958), a temperat, pe moment, excesele¹⁴. După 1948, Securitatea s-a aruncat cu furie mai ales asupra intelectualilor interbelici (preoți, dascăli, avocați

¹³ Ioan Dură, Ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române îndepărtați din scaun și trimiși în recluziune monastică de către autoritățile comuniste în anii 1944-1981, în rev. „Altarul Banatului”, Timișoara, an XIII (LII), 2002, nr. 10-12, p. 35.

¹⁴ Cristian Vasile, Biserica Ortodoxă Română în primul deceniu comunist, București, 2005, pp. 110, 232-244.

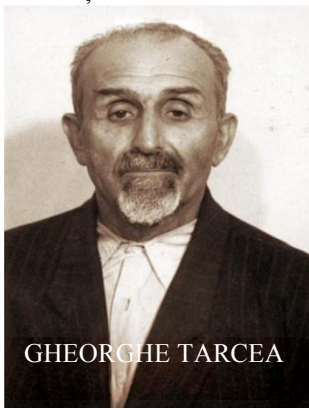
etc.), valuri masive de arestări înregistrându-se în anii 1949-1952 și 1956-1959; în județul Hunedoara, în procesul închipuitei organizații subversive „Garda Albă”, au fost condamnați, în 1958, și câțiva clerici¹⁵. Anchetele și arestările au continuat însă și după 1964, anul amnistiei generale a deținuților politici din România.

Între cei peste 30 de preoți ortodocși care au trecut pragul temutelor închisori comuniste în anii grei ai guvernării „populare” a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej s-a numărat și Gheorghe Tarcea, păstor sufletesc al mai multor obști parohiale hunedorene din fostul protopopiat al Hunedoarei.

Acesta s-a născut în anul 1890, în satul Mag (jud. Sibiu). A urmat studiile primare în localitatea natală, iar pe cele gimnaziale, liceale și superioare la Sibiu. În timpul Primului Război Mondial a fost mobilizat pe frontul din Galiția, fiind grav rănit. După 1918 s-a stabilit în Hunedoara, funcționând ca învățător la Școala Centrală de Stat (1920-1945), instituție de învățământ pe care a și condus-o o perioadă de timp, în calitate de director (1940-1945); în paralel, a predat și la Școala de Ucenici Industriali de pe lângă Uzinele de Fier din Hunedoara. Absolvent al Academiei „Andreane” din Sibiu, la 30 decembrie 1929, a fost hirotonit preot, păstorind obștile credincioșilor din parohiile Josani (1923-1938), Mânerău (1938-1941, 1946-1950), Valea Nandrului (1941-1945) și Hunedoara-Buituri (1957-1958). Din vasta sa activitate pastorală, amintim înființarea unei cantine pentru muncitorii siderurgiciști cu venituri scăzute, precum și ridicarea și sfințirea mai multor troițe.

Pentru convingerile sale politice și creștine, a fost arestat și anchetat în mai multe rânduri. Cea dintâi arestare a avut loc în anul 1941, în urma cunoscutei rebeliuni legionare; a fost achitat prin sentința nr. 1.283 din 5 mai 1941 a Tribunalului Civil din Deva. În septembrie 1945 a fost arestat din nou și internat, până în octombrie 1946, în lagărele de la Săcel (jud. Hunedoara) și Slobozia (jud. Ialomița). În februarie 1950 a urmat o nouă reținere, în urma căreia a fost trimis, cu pedeapsă administrativă de 4 ani și jumătate, întâi în lagărul de triere din București-Ghencea, iar apoi la canalul Dunăre-Marea Neagră. În august 1954, la expirarea pedepsei, i s-a impus domiciliu obligatoriu, până la 20 iunie 1956, în localitatea Răchitoasa (jud. Ialomița); aici a ridicat, cu sprijinul altor deportați, o bisericuță din chirpici.

La 22 mai 1958 a fost arestat pentru a patra oară, fiind anchetat de către Securitatea din Deva și apoi judecat de către Tribunalul Militar al Regiunii III Militare din Cluj, sub acuza de participare activă la fictiva organizație subversivă anticomunistă „Garda Albă”; în timpul anchetei a fost chinuit cu sălbăcie, fiind dat cu capul de pereți și smulgându-i-se barba. Prin sentința nr. 20 din 15 ianuarie 1959 a fost condamnat la temniță grea pe viață și la confiscarea

GHEORGHE TARCEA

întregii averi; alături de el au fost arestați și fiul Mircea Tarcea și ginerele Amos Mihăilă, condamnați fiecare la câte 20 de ani de muncă silnică. De această dată a trecut prin temnițele penitenciarelor din Deva (1959-1960) și din Aiud (1960-1963). În cea din urmă și-a dat obștescul sfârșit la 30 septembrie 1963, din pricina mai multor afecțiuni (meningită, tuberculoză și insuficiență cardio-respiratorie); este îngropat într-un loc necunoscut din „Râpa Robilor”¹⁶. Preotul Gheorghe Tarcea, dimpreună cu alți clerici hunedoreni, au înscris, prin mărturisirea creștină dată și prin patimile inimaginabile îndurate, o filă sfântă în istoria neamului românesc.

¹⁵ Victor Isac, „Garda Albă”, organizație subversivă inventată de Securitate, în rev. „Memoria”, București, an XVIII, 2001, pp. 98-105.

¹⁶ Vasile Manea, Cicerone Ionițoiu, Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1948-1989). Biserica ortodoxă, ed. a II-a, Cluj-Napoca, 1998, p. 69; Paul Caravia, Virgiliu Constantinescu, Flori Stănescu, Biserica întemnițată. România 1944-1989, București, 1998, p. 421; Vasile Manea, Preoți ortodocși în închisorile comuniste, ed. a III-a, Alba Iulia, 2004, pp. 247-248; Gabriel Basa, Preoți, teologi și călugări hunedoreni în închisorile comuniste, în rev. „Altarul Banatului”, Timișoara, an XVI, 2005, nr. 4-6, pp. 82-83; Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist, București, 2007, pp. 683-686; <http://www.fericiticeiprizoniti.net/gheorghe-tarcea>.

JOCUL MĂȘTILOR

Lucrarea *Captivi ai
devenirii labirintice
în romanul „Ana-Maria și
Îngherii”* de Radu
Aldulescu
a elevilor
Colegiului Național „Decebal”,
Ghergu Lorena-Oana și
Popa Bianca, a obținut
premiul II la Sesiunea de
Comunicări Științifice Deva
2013

1. Hățișuri în calea devenirii

Cele trei etape ale emergenței Capitalismului spre Socialism, teorie explicată în *Manuscrisele economico-filosofice* din 1844, pot fi caracterizate sumar așa: comunismul primar în care are loc o generalizare a proprietății private prin acumulare/naționalizare; comunismul avansat, în care capitalul devine social și este abolit statul; socialismul ce reprezintă depășirea caracterului de capital al avuției sociale¹⁷, comunismul nefiind decât un rău necesar, un capitalism totuși mai bun decât cel dickensian¹⁸. Această delimitare între cei doi termeni, nu mai este atât de evident exprimată în *Ideologia germană* (1845), chiar dacă determinismul evenimential păstrează același duct, Marx folosește în general doar termenul de comunism, Dan Oprescu apreciind că această schimbare de strategie survine ca îndepărtare, sau pentru a nu crea confuzie vizavi de curentul socialist din prezentul său¹⁹.

Comunismul este cunoscut ca fiind o doctrină politică și economico-socială constituită pe principiul abolirii proprietății private și al instaurării proprietății colective. Cu alte cuvinte, reprezintă o zonă a non-dreptului, în care aplicarea dreptății este un privilegiu. Spre exemplu, până și în banala achiziționare a unui aparat de uz casnic, interveneau probleme, puțini fiind cei care aveau relații și puteau face rost de câte ceva; acesta este și cazul Marianei, personajul principal al romanului.

Capitalismul, în schimb, este un regim economic și social bazat pe proprietatea individuală asupra capitalurilor. În roman, termenul capătă un sens pozitiv, reprezentând libertatea de a alege cine vrei să fii. Conflictul dintre capitalism și comunism este un fenomen care apare încă din primele capitole ale operei, reliefat de mariajul dintre Maria și Savu Bejan. Maria este „o comunistă integră în cuget și-n simțiri”, pe când Savu consideră că e de preferat să fii „mai bine mort decât comunist”, astfel copilul lor, Mariana, devine o victimă colaterală a acestui conflict intern, fapt ce o va influența în comportament și în deciziile pe care le va lua de-a lungul vieții.

¹⁷ **Karl Marx**, *Manuscrisele economico-filosofice din 1844*, Editura Politică, București, (1987)

¹⁸ **Karl Marx**, *Manuscrisele economico-filosofice din 1844*, Editura Politică, București, (1987)

¹⁹ **Karl Marx**, *Manuscrisele economico-filosofice din 1844*, Editura Politică, București, (1987)

Savu Bejan, căruia i s-a decernat titlul de fotbalist al anului 1958, a distrus oportunitatea de a deveni cel mai mare fotbalist, printr-un nechibzuit act de violență, greșeală care l-a transformat „din pantera care fusese în apogeul gloriei”, într-un „motan maidanez jigărit”, dependent de alcool.

Din cauza faptului că Savu s-a dovedit a fi un tată și un soț iresponsabil, cei doi locuiau în reședințe diferite, Mariana rămânând în grija mamei, care, dominată de spiritul comunist, i-a înlănțuit fiicei sale libertatea. Constrângerea libertății a reprezentat un complex al Marianeii, ceea ce a determinat-o să-și crească fiica, pe Ana Maria, într-un mediu de care ea nu avusese parte. Faptul că a crescut sub influență comunistă, a avut efecte negative asupra propriului viitor. Ea, odată ce a simțit gustul dulce al independenței, nu a mai ascultat de sfaturile binevoitoare ale celor din jur și a încercat, sub orice formă, să evite regulile și să demonstreze tuturor posibilitatea de a trăi după bunul plac. Alegerile pe care le-a făcut au abătut-o de la drumul ce i-a fost hărăzit, purtând-o pe cărări întortocheate și complicându-i astfel viața.

Tânăra dotată cu un trup athletic și o voce cu care ar fi putut face carieră, nu o interesează să-și găsească un prieten, până în punctul în care se îndrăgostește de un instructor-coregraf, Remus Delea, zis Belea, cu o „carismă de beduin hipnotizator”. Cât rău îi va face această persoană se poate vedea din următoarele capitole ale romanului, în care soțul ei cheltuiește în localuri de lux banii familiei și ai cunoscuților, deveniți creditori. Sufocată de cereri, presiuni și amenințări, disperată, fiindcă nu mai putea să se descurce cu datoriile în continuă creștere, Mariana alege să fugă din România, cu prețul abandonării fiicei mult-iubite. Dorința de a o vedea pe Ana-Maria lângă ea o va urmări în fiecare clipă și o va determina să sacrifice totul și să-și pună în joc libertatea, după care a râvnit în tinerețe.

2. Cicatricile rămân

Romanul îmbină lipsa de orizont a socialismului real, în care majoritatea se descurcă în mod mizerabil, cu duritatea extremă a vieții de azilant, într-un Occident prosper. În România ceaușistă, situația politică stagnează, iar în Vestul capitalist se întâmplă prea multe, istovind și cel mai întreprinzător și robace om al muncii. Ceea ce se dovedește însă cel mai epuizant pentru Mariana nu este munca, ci discriminarea fiicei sale, pentru care a luptat atât de mult timp, aceasta fiind considerată *un auslander*, indiferent de cât de inteligentă sau cât de talentată se dovedește a fi.

Este de la sine înțeles că existența și conviețuirea a două curente total opuse nu pot avea decât urmări nefaste: moartea unuia dintre ele și cicatricile adânci, pe care lupta dintre acestea le lasă și care se imprimă atât la nivelul societății, cât și al individului. Având în vedere situația politică din România optzecistă de până atunci și faptul că regimul comunist și-a înfipt adânc rădăcinile în ceea ce privește principiile unei vieți sociale, este greu ca ideologiile capitaliste să triumfe, cel puțin deocamdată. Gândirea liberă este nouă și puțini au reușit să o îmbrățișeze, majoritatea fiind încă de partea doctrinei cu care au fost obișnuiți, considerând-o de fapt firească și poate chiar potrivită.

Ceea ce se dorește, în aparență, a fi prezentat în roman este lupta aprigă pentru libertate și pentru firescul drum al vieții. Se pot observa cele trei generații și schimbarea în mentalitatea lor: de la cea pro-comunistă, cu câteva urme de izbucniri libertine, fără a avea însă vreun efect, la aceea care, cât de cât, își mai revine și ia atitudine, dar fără să poată încă răzbi, ajungând, astfel, până la cea din urmă, ce are șansa de a reuși. Din nefericire, eșuează, ceea ce o împiedică fiind blestemul, aflat sub semnul patologicului, boala numită *lupus*.

În disperata încercare de a evada din lanțul care a constrâns atât de multe persoane, după ce depășește granițele țării și se vede în lumea în care ar fi trebuit să pășească purificată,

boala necruțătoare lovește. Dacă până atunci a stagnat, mutarea pare a o fi declanșat și ceea ce a cauzat declanșarea pare a fi dorința de a lăsa în urmă ideologiile vechi.

Lupusul este întruchipat ca o rădăcină încă neextirpată a răului, este transmiterea blestemului, de care Mariana încearcă, fără a reuși, să o apere pe Ana Maria. Blestemul Marianeii s-a dovedit Remus, el fiind cel pentru care a lăsat toate perspectivele oferite, dar pare a fi și al Anei Maria. În ciuda faptului că a reușit să o ia în cele din urmă de lângă el, s-a dovedit prea târziu, astfel încât, în timpul în care a neglijat-o, copila s-a îmbolnăvit și acest fapt o va împiedica și pe ea să meargă până la capătul drumului: se va lăsa de dans, va uita prima și cea mai pură dragoste, pe Sebastian, și va rămâne cu un parazit, asemeni lui Remus cu Gabriel, care îi va anunța rece și detașat sfârșitul: „-Ciao, Mariana, Ana a murit.”

Boala este triumfătoare, pentru că mediul înconjurător devine ostil. Toți cei care o susțin sunt îndepărtați de ea: prietenele pe care și le-a făcut (Betina, Renata și Francesca) se ofilesc pe rând, precum florile care încearcă să răzbească printre spini și buruieni, iar ceilalți o îndepărtează, pentru că e diferită de ei. Astfel, putem spune că, deși a ajuns pe un teritoriu, unde ar avea posibilitatea de a face orice, nu răzbește fiindcă orice nu este pentru oricine, ci doar pentru cei ce aparțin locului.

Cicatricea lăsată de Remus ia forma aceea monstruoasă a *Lupusului*, o materializare devorantă a certitudinii că, oriunde ar merge, oricât ar fugi, nu poate scăpa de ceea ce îi este sortit: eșecul.

II. Eternul război

II.1. Demonicul

Totul se derulează în jurul binelui și al răului și dacă, în general, binele triumfă, în acest roman, câștigarea luptei este doar un vis. Aceasta este cruda realitate, departe de tărâmul paradisiac, întâlnit în basme.

Se observă un tipar de-a lungul romanului, răul este întruchipat de cele mai multe ori de genul masculin, existând doar trei excepții: Cinty, un cerșetor care a ajutat-o pe Mariana, când își ducea viața în trenurile abandonate din gară, Bokel, un alt om al străzii, ce i-a fost precum un tată Marianeii, și Sebastian, un adevărat înger, supraviețuind unei căzături de la etajul al zecelea și cu care Ana a ținut legătura până ce lupusul i-a cauzat pierderi ale memoriei.

Începând cu tatăl Marianeii, Savu Bejan, care și-a disprețuit atât cariera, cât și familia, continuând cu demonul principal, Remus, apoi cu Manfred - concubinul Marianeii - ce ajunge și el precum un parazit, datorită lipsei unui venit și a irosirii salariilor Marianeii pe nimicuri - culminând cu Gabriel. Cel din urmă reprezintă un paradox, numele fiind din sfera angelicului, dar el ca atare aparține laturii contrastante, dovedindu-se un demon deghizat: Ana Maria îl privește ca pe un înger, fiind orbită de dragoste și de *Lupus* îndeosebi, un alt așa-zis înger al său. Astfel, putem sesiza că Ana este devorată din interior de o haită de lupi, a cărei Alfa este însuși *Lupusul*, urmat de restul haitei, care execută prompt și fără milă ordinele liderului, acești Beta întruchipați de: Remus și Gabriel, la nivelul individualului și nu în ultimul rând, de Comunism, la nivelul colectivului. Departe de restul haitei, îl regăsim pândind în întuneric, pe lupul singuratic, Omega, care așteaptă momentul oportun ca vânatul, Ana, să fie abandonat, pentru ca el să se ocupe de tot ce a mai rămas din el.

Îngerul devine, uneori, o mască a demonicului, lucru ce este exprimat și în titlul romanului, *Ana Maria și îngerii*, singurul său înger adevărat fiind Mariana, dar care, fiind solitară în eforturile sale, nu poate influența soarta fiicei sale, oricât și-ar dori. Poate fi sesizată totodată și depășirea „cantitativă” a componentei angelice de către malefic, având ca rezultat șansele minore ale celor de partea binelui de a câștiga. Mentalitatea indusă plana ca

o umbră deasupra destinului în perioada de după lăsarea Cortinei de Fier, de unde și dificultatea pe care o întâmpină noile generații în a o depăși.

II.2. Angelicul

Unul dintre cele mai răspândite și frecvente prenume feminine, Ana, reproduce un vechi prenume personal ebraic Hannah, purtat de mai multe personaje biblice. Specialiștii aproprie numele ebraic de verbul *hanah*, cu semnificația a avea milă, a binevoi.

Chiar dacă este poate cel mai popular prenume de fată, acesta cunoaște o multitudine de semnificații, în funcție de spații geografice și naționalitate, fiind mult dezbătute de-a lungul timpului, Maria devenind cu siguranță cel mai controversat nume. Prenumele este totodată și cel mai îndrăgit și popular nume biblic feminin folosit; este expresia purității, aparținând neprihănitei și preacuratei Fecioare, mama lui Iisus Hristos. În accepțiunea egipteană, numele Maria ar putea veni de la *mry* - iubit sau *mr* - iubire. În interpretarea latină, semnificația numelui Maria, stea de mare, iar în accepțiunea evreiască, este mare a amărăciunilor. Originea sa este ebraică, unde înseamnă copil dorit.

Numele Ana Maria reprezintă o alăturare a doi termeni, amândoi având conotația comună de puritate. Am putea spune că este ceea ce a încercat Mariana să facă, să o ocrotească de o lume nefastă și să o îndrume pe calea luminii. Totodată, reprezintă dorința Mariane de a-și avea fiica lângă ea, fiind motivul pentru care luptă în viață.

Venirea pe lume a Anei a schimbat gândirea Mariane și, de la o fată căreia nu îi păsa de ceea ce poate aduce viitorul, devine o femeie care sacrifică totul, inclusiv viața sa, pentru a oferi unei fetițe un trai decent, renunțând la motto „fac ce vreau și nu ce îmi spun ceilalți că e bine” pentru „fac orice pentru draga mamei”; se schimbă din dragostea neprețuită pe care o poartă copilului său. Aceasta este într-adevăr îngerul Anei, care i-a fost mereu alături, și la bine și la rău, încercând să o păzească de forța demonilor pe care ea adesea îi confunda cu îngeri. Această natură duală o determină, în repetate rânduri, să-și considere demonii îngeri, iar îngerii demoni. Mariana, în ochii Anei, ajunge să își piardă din statutul de protectoare, în momentul în care îi interzice să mai fie prietena lui Gabriel, luând astfel înfățișarea unui demon și, prin urmare, băiatul va fi considerat de fată îngerul ei. Din nefericire, toate acestea sunt o iluzie, iar momentul în care Ana își va da seama de confuzia făcută, va fi prea târziu, deoarece *Lupusul* și-a atins necruțătorul scop.

CULORI INEVITABILE ÎN

„PATRU BĂRBAȚI PLUS
AURELIUS”

de Doina Ruști

Petrușan Radu Otniel*Tudose Ștefan Alexandru*Sesiunea Județeană de Referate
și Comunicări ȘtiințificeDisciplina:
Limba și Literatura Română
LOCUL I

DEVA, 2013

REALITATE ȘI MIRACULOS

Patru bărbați plus Aurelius este un roman care prezintă în detaliu societatea românească din secolul al XXI-lea. Viața de student în capitală este trăită la cote maxime și de Ligia, care era studentă la Litere. Chiar și vocabularul folosit, de foarte multe ori vulgar, pune în evidență defectele societății românești: lipsa de corectitudine și demnitate, indiferența sau lipsa de profesionalism: „-Leo, ți-am cerut un cal, ce nu înțelegi? Trebuie să-l cer în limba rusă?”²⁰

O altă realitate pusă în evidență de roman este lipsa de interes pentru citit. Tot mai puțini tineri din zilele noastre au plăcerea de a lectura, plăcere pe care și Ligia și-a pierdut-o, de când Aurelius a intervenit în viața ei.

Doina Ruști supune, însă, drumul Ligiei destinului, hazardului. Ligia însăși conștientiza acest lucru și era convinsă de faptul că Aurelius era cel care se „juca de-a șeful” cu viața ei. Chiar și cititorul cade, poate fi atras în mrejele acestei magii, intrând în rolul protagonistei. Pentru Ligia, cea mai puternică vrajă era aceea a cărților, care o făceau să se „rupă” de realitate și să intre în lumea paginilor. Însă Aurelius este cel care a rupt puterea acestei vrăji prin metode dintre cele mai neobișnuite: „Mi-a intrat în scoarța cerebrală, s-a strecurat în aerul pe care îl respir și în praful care ajunge cu lentoare până la etajul opt. Îi simt scânteierea din ochi, îl văd ridicându-se maiestuos, în timp ce eu mă transformam în fir de salivă. El este peste tot și este nemuritor.”²¹ Dorința de a trăi din nou această vrajă se stingea ori de câte ori încerca să se apropie de vreo carte, oricât de interesantă ar fi fost aceasta.

La vârsta de 15 ani, în familia celor doi își face apariția un motan, căruia bunicul (profesor de latină) i-

²⁰ Doina Ruști (2011) – *Patru bărbați plus Aurelius*, Polirom, Iași, p. 17.

²¹ Doina Ruști (2011) – *Patru bărbați plus Aurelius*, Polirom, Iași, p. 4.

a pus numele Aurelius. Acest nume nu era pur întâmplător, deoarece semnificația numelui „Aurelius” este soarele, a cărui culoare este aurie.²² Motanul urma să fie ca un soare²³ pentru Ligia, deoarece toate acțiunile ei urmau să se învârtă în jurul „motanului”.

Căutând imagini pe Google magia își face simțită prezența, când Ligia îl întâlnește pentru prima dată pe George Cal.

Privirea ei se oprește asupra unui portret masculin. Era vorba despre chipul lui George Cal, cel care urma, 30 de minute mai târziu, să intre în biroul Ligiei. Mai mult, acesta deținea soluția la problema pe care Ligia încerca să o rezolve, înainte ca George Cal să pășească în biroul ei.

Tot sub semnul magiei sunt și decesele celor patru bărbați, care au avut, fiecare în parte, un sfârșit cel puțin bizar. Deși aflată în atenția poliției, Ligia a putut să creeze imaginea unei persoane nevinovate. După moartea celor patru, Ligia hotărăște să-i otrăvească pe George Cal și pe Aurelius. În acest scop, ea a cumpărat o pizza, peste care a presărat ciuperci otrăvitoare și a așezat-o pe biroul lui Cal, căruia nu îi stătea în fire să lipsească de la serviciu. Destinul s-a împotrivit deciziei ei și chiar în acea zi Cal nu era de găsit, în schimb Robi, prietenul ei cel mai bun, a savurat o felie de pizza. A ajuns la spital, iar Ligia era sigură că nu mai există nici o șansă de scăpare pentru el.

Finalul romanului relatează o întâmplare ieșită din comun. La locul de muncă al Ligiei, care lucra acum pentru o firmă de servicii de telefonie, televiziune și internet, se înfățișează un bărbat. Ligia îl recunoscuse îndată pe Robi, pe care îl credea mort. Totuși, era în fața ei. Chiar și după scrisul lui, ea putea să-și dea seama că este Robi. Însă pe cererea lui, în dreptul numelui scria *George Cal*. Ligia nu mai știa ce să creadă. Îi ceru actele, pentru a întocmi contractul, iar în cartea de identitate a acestuia numele era *Vică Marian-Liviu*. Se uită încă o dată la cel care semăna perfect cu Robi, dar, spre surprinderea ei, în fața ei era un „cheliol”, care nu avea nici o legătură cu niciunul dintre cei doi.

Dinamica spațială și temporală

Principalele edificii „reper spațio-temporale” care intervin în evoluția Ligiei sunt „biroul de la Action Film, blocul de la Favorit, căminul studentesc din Regie, bodega locală și tufișul „misterios”, care apare aproape lângă fiecare dintre aceste edificii. Drumurile dintre unele edificii sunt uzuale, cum ar fi circuitul birou Action Film – cămin Regie – bodegă, dar unele vor aduce la suprafață situații înspăimântătoare, cum ar fi drumul până la Blocul de la Favorit și tufișul misterios, care poate să semnifice hazardul, haosul care poate interveni oricând, la fel ca și soarta fetei din rude mari împărătești²⁴, în special datorită faptului că opera descrie un scenariu „fals apocaliptic”.

Această mișcare în timp și spațiu se ramifică în drumuri obișnuite, intersecții și despărțiri. Prima categorie implică un drum cu un singur sens sau circuite care au un efect minor asupra Ligiei. Intersecțiile, care sunt destul de rare, îi vor aduce Ligiei o confruntare cu fiecare Inevitabil. Spre exemplu avem perioada de după primul accident, când prietena Inevitabilului începe o vendetă personală și cercetări minuțioase, pentru a se răzbuna. La fiecare intersecție Ligia poartă „un război pe două fronturi”, accentuând, la un moment dat, că viața ei, cu bune și cu rele, bate filmul.

Despărțirile sunt cele mai surprinzătoare drumuri care se sfârșesc brusc. Acestea se petrec după convingerea Ligiei că respectiva întâlnire cu unul dintre Inevitabili a fost o deziluzie totală și o completă pierdere de timp. Uimitorul este sub forma unor morți accidentale, pe cât de surprinzătoare, pe atât de stupide, încât dacă Ligia era naivă și rămânea să întâmpine autoritățile, era fără îndoială acuzată pentru niște accidente nevinovate.

²²Cartim (2010) - *Dicționar de animale*, p. 139.

²³*Doina Ruști* (2008) - *Dicționar de teme și simboluri din literatura română, Polirom, Iași*, p. 72.

²⁴*Mihai Eminescu* (1883) - *Luceafărul*.

Rapiditatea cu care se desfășoară tragicele despărțiri îi dau acestei opere caracterul unui film *thriller*. De la șocuri care țin câteva secunde, până la morți misterioase, care n-ar trebui să li se fi întâmplat în mod firesc Inevitabililor. Cel mai reprezentativ exemplu este cel al locotenentului de la petrecerea din vasul de pe Lacul Herăstrău, care a murit înecat, cu toate că era un înotător experimentat. Ligia ne îndrumă spre drumul care sugerează că starea de ebrietate ar fi fost principalul vinovat, dar, ca în cazul fiecărui Inevitabil, cazurile rămân neelucidate.

Principalul operant din spatele atacurilor cu Inevitabili este felina Aurelius, care, asemenea unui geniu malefic, dintr-un clasic film (bine contra rău), ticluiește planuri meschine și viclene pentru Ligia. Aurelius este una dintre cele mai enigmatice figuri dintre toate felinele din operele literare românești. Deși pare că este nevinovat și totul este doar o iluzie, Inevitabilii și toate ghinioanele pe care le experimentează Ligia sunt prea dese pentru un banal hazard, iar prezența stranie a lui Aurelius la fiecare intersecție sau despărțire lasă un profund semn de întrebare. Care-i sunt motivele? Să fie doar karma sau un demon ce trebuie alungat?

Singurul aliat al Ligiei este Robi, colegul de la Action Film, care este dornic să-i asculte fiecare problemă și să încerce soluționarea acestora. Acest aliat este cuprins de o aură misterioasă, nefiind nici Inevitabil, dar nici un om de rând. Nu este clar dacă acesta sfârșește ca un Inevitabil sau va trăi doar pentru a o „bântui” pe Ligia. Hazardul face ca el să mănânce exact felia de pizza otrăvită de Ligia cu scopul de a-l asasina pe Aurelius. De asemenea, este singura entitate în afară de Ligia, care cunoaște blestemul lui Aurelius și îi acordă o încredere parțială, pe lângă doza convenită de scepticism: „-OK, Robi! Te cred! Am spus că nu-mi aduc aminte, dar acum că ai pomenit de final, îmi amintesc!”

Elementele de alcătuire a spațiilor sunt specifice dezastrelor ce vor urma, de la marmura întâlnită la intrarea hotelului din Roma, similară cu cea din baia lui Antonio, unde va muri, până la apariția sacoului șefului vicios, persoana care îi fură licența Ligiei, și la birou și la el acasă. Tufișul straniu prezent la fiecare escapadă este asemenea liberului arbitru, ce destramă monotonia și continuitatea acțiunii. Un fapt cu adevărat interesant este prezența hainelor din tufiș, pantaloni scurți înainte de primul Inevitabil care era student, niște pantaloni de sacou veștejiți înaintea șefului demagog și chipiul învechit înaintea sublocotenentului din poliție. Aceste mărci ale destinului sunt prevestitoare, dar subtile.

MARIA-VERONICA ARMEAN

STEUA CARE STRĂLUCEȘTE

(Fragment)

CAPITOLUL IV

Consiliul

– partea a II-a –

Recepționera plecă în fugă de la birou imediat ce liftul s-a închis în urma noastră.

Intră pe o ușă ascunsă în spatele unui mini-bar.

Acolo, Mike Korsyva, fratele lui Logan Korsyva, conducea o adunare secretă, renumitul Consiliu.

-Fyona! Ce-ai pățit?! întrebă el, ridicându-se când o văzu pe recepționeră dând buzna peste Consiliu.

-Familia Korsyva, izbuti ea să zică, înainte să i se întretaie respirația.

-Ce-i cu ea? întrebă Chrystyan, un membru tânăr al Consiliului, pe care Mike obișnuia să-l numească „fiul meu”.

-A ajuns mai devreme, Mike, și știu, știu că Palatyna și Maryo sunt vrăjitori. Din acest motiv sunt grăbiți!

-Știu și despre noi? Întrebă, brusc, neliniștit, Chrystyan.

- Nu! Dar știu că vrăjitoria, mai ales Zgwerty, există. Anunță-l pe Lowgan. Faceți în așa fel încât să ajungă la hotelul lui! Spune ordinele, Fyona.

- De ce? întrebă nedumerit Mike.

- El îi poate explica Monotypăi.

- Bine, fu de acord Chrystyan. Îl sun acum, spuse și se îndepărtă de Consiliu, pentru a putea vorbi în liniște.

Mike încuviință, privind în gol. Fyona se așeză în locul lui Chrystyan.

- Lowgan îi poate spune fetei că există tot ceea ce M'yornii cred, de fapt, că ei au inventat asta și că înainte nu exista.

(M'yoronii sunt oamenii normali, ca să știți.)

- M'yoronii știu că existăm. Numai ca nu toți... spuse încet Mike.

- Da, da... Numai că nu știu cum de Korsyva și-a dat seama! spuse îmbufnată Fyona.

Literatura științifico-fantastică, în condițiile sociale actuale, în care tehnologia a ajuns la cote greu de imaginat în urmă cu câțiva ani, determinând schimbări asupra societății dar și a conștiinței omului, este necesară nu numai pentru valențele educativ-formative specifice literaturii în general cât mai ales pentru a produce o conectare a ființei la valențele spirituale pierdute în timp sau o deschidere spre viitor, dacă vreți, o pregătire pentru un „șoc al viitorului”

Atunci când avem în față o literatură de acest gen scrisă de un copil, căci asta este tânăra Maria-Veronica Armean, trebuie să avem în vedere și componenta atât de necesară dezvoltării: curiozitatea epistemică și, de ce nu, capacitatea creatoare.

Cât privește imaginația: Ce ar fi lumea aceasta fără imaginație?

În textele tinerei Maria – Veronica Armean creativitatea transformă lumi, aduce la un loc vieți, totul trecut prin filtrul copilului de doar doisprezece ani. Ceea ce uimește la tânără este disponibilitatea narativă, dar și observarea cu ochi de copil a stărilor personajelor, nu puține, pe care le întâlnim de-a lungul lecturii.

Paulina Popa

- Eh, acu-i acu. Ne punem în aplicare planul, ce altceva să facem? Așa e Contractul, zise nevinovat Mike, ridicând neputincios din umeri, neștiind că prin aceasta replică îi stârnise furia Fyonei.

-AAAAAAHHHHHH!!! Contract nenorocit și...!! explodează ea. Eu nu sunt de acord cu el! Strămoșii ăia idioți, Lowganica și cu Manndrakika sau cum o mai chema, strămoșii ăia nu s-au gândit ce povară aruncă pe umerii noștri?! S-au dus bine-mersi în iad, au discutat bine-mersi cu Diavolul și au făcut bine-mersi Contractul ăsta! Iar acum, noi, cu sau fără plăcere, trebuie să-l respectăm și să omorâm niște bieți oameni-vrăjitori, semeni de-ai noștri, doar pentru că acest Consiliu al Vrăjitorilor a acceptat asta!

Mike făcu semnul de „mort” și se așeză din nou pe scaun. Își puse fruntea-n palme...

O discutie și o iesire pe nepusa masa

Sau secrete reci

Camera Palatnei era curată și ordonată: paturile bine făcute, praful șters, biroul impecabil. Nici nu mă așteptam la altceva din partea cuiva care mergea aproape zilnic la cursuri de întreținere a locuinței...

Culoarea verde a pereților emana un fel de pace interioară, de liniștire sufletească. M-am calmat pe loc când am văzut vernilul acela plăcut al pereților, mi-am mai dat cu strugurel încă o dată și am renunțat în a mai căuta o explicație cât de cât plauzibilă, credibilă pentru ziua de azi (de până acum, pentru că aveam o presimțire nu tocmai plăcută a ceea ce va urma, sau chiar a ceea ce se va întâmpla cu noi. Cu noi TOȚI).

Ne-am așezat și mama ne-a rugat pe noi, copiii, să ne ducem pe balcon, deși era iarnă, căci nu era un apartament și nu avea mai multe încăperi în care puteai sta fără să îi deranjezi deloc pe ceilalți. În plus, nu era decât o singură încăpere și baia. Atât. (.....)

STELIAN GOMBOȘ

ÎMPLINIREA A ZECE ANI DE LA NAȘTEREA ÎN VIAȚA CEA CEREASCĂ ȘI VEȘNICĂ A PĂRINTELUI PROFESOR CONSTANTIN GALERIU DE LA BISERICA „SFÂNTUL SILVESTRU” DIN BUCUREȘTI...

În curgerea pământească și vremelnică a timpului, în urmă cu zece ani, în ziua de 13 august anul 2003, platoul ori piațeta din fața Bisericii „Sfântul Silvestru“ din București, precum și străzile din preajma ei erau înțesate de foarte multă lume. Patriarh, mitropoliți, episcopi, mulți preoți, oameni simpli și artiști de prestigiu, studenți teologi și cerșetori, muncitori și intelectuali rafinați îl petreceau pe ultimul drum pe cel care a fost Părintele lor duhovnicesc și, fără să greșim, putem spune, pe cel care a fost Părintele duhovnicesc al Bucureștiului. Slujba înmormântării Părintelui Constantin Galeriu, prin amploarea sa, a fost asemenea unei ceremonii de canonizare. Astăzi, florile și candelile ce străjuiesc mormântul situat lângă biserică, pe latura de nord, mărturisesc evlavia și dragostea oamenilor pentru cel care a fost una dintre cele mai vii conștiințe creștine ale neamului românesc din secolul al XX-lea.

Așadar, în data de 10 august anul 2013 se împlinesc zece ani de la trecerea la cele veșnice a Părintelui Profesor Constantin Galeriu. Părintele Galeriu s-a născut la 21 noiembrie, anul 1918, în comuna Răcățău - Răzeși din județul Bacău. A urmat cursurile Seminarului Teologic „Sf. Gheorghe“ din Roman, apoi Facultatea de Teologie din București. În anul 1973 a devenit doctor în teologie. A fost preot paroh în mai multe sate, după care a devenit „spiritual“ la Institutul Teologic Universitar din București (între anii 1973 și 1974). Între anii 1974 și 1977 a fost lector, iar între anii 1977 și 1991 profesor titular la același institut. Din anul 1992 era profesor consultant și conducător de doctorat la Universitatea București.

La 1 ianuarie anul 1990 a fost numit vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor. A fost profesor la Universitatea din Târgoviște, unde a predat Teologie dogmatică și la Facultatea de Drept a Universității Ecologice din capitală, unde preda istoria și filosofia religiilor. Între 7 august și 7 septembrie anul 1950, respectiv 16 august, anul 1952 - 26 octombrie anul 1953, a fost deținut politic pentru convingeri religioase și umanitare. În contextul evenimentelor istorice din anul 1989, în calitate de vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și de membru în Grupul de reflecție, a militat deopotrivă pentru înnoirea, dezvoltarea, statornicia și stabilitatea Bisericii Ortodoxe Române. Părintele Galeriu a fost președinte de onoare al Ligii Culturale a Românilor de Pretutindeni, membru în Comisia Națională UNESCO, membru fondator și președinte de onoare al Asociației medical-creștine „Christiana”, președinte al Editurii „Harisma”, președinte al Asociației „Sf. Stelian - copiii străzii”, al Fundației „Elena Doamna”, membru de onoare al Fundației „Memoria”, președinte executiv al Asociației „Frăția Ortodoxă Română”.

Părintele Profesor Constantin Galeriu a fost distins cu numeroase premii, fiind și Doctor Honoris Causa al Universității Ecologice din București. Părintele Galeriu este autor a numeroase lucrări teologice și cărți bisericești. În ultimii ani de viață, era preot paroh la Biserica „Sfântul Silvestru“ din Capitală, Părintele Constantin Galeriu a plecat la Domnul nostru Iisus Hristos – Împăratul Cerurilor și a Veacului ce va să vină, la data de 10 august anul 2003 și rămâne unul dintre cei mai importanți teologi și duhovnici ai Ortodoxiei românești contemporane.

După cum am spus și în rândurile anterioare, Părintele Constantin Galeriu s-a născut în comuna Răcățău, din ținutul moldav al Bacăului, de praznicul „Intrării în Biserică a Maicii Domnului”, în anul 1918. După aceea, după cum am mai spus, tânărul Costachi Galeri a urmat Seminarul Teologic „Sfântul Gheorghe“ din Roman, după care a absolvit Facultatea de Teologie din București, având ca îndrumător de licență pe cunoscutul profesor Nichifor Crainic. Deși absolvise studiile superioare ca șef de promoție, părintele a fost numit, în anul 1943, într-o parohie de țară din județul Prahova, în comuna Poenarii Burchii. Aici a stat până în anul 1947. „Eram foarte săraci - avea

să-și amintească mai târziu părintele. Erau anii de după război, când a început foametea. Doar câte un credincios ne aducea un kilogram de lapte seara și așa am trăit“. În urma unei adunări preoțești la care Părintele a ținut o conferință, a fost remarcat pentru cuvântul său convingător și episcopul de atunci i-a propus să slujească în orașul Ploiești, la parohia „Sfântul Vasile“. A slujit aici aproape 30 de ani. Predicile Părintelui Galeriu atrăgeau multă lume, iar autoritățile comuniste au observat acest lucru. Părintele a devenit incomod regimului și a fost închis între anii 1952 și 1953, fiind purtat prin mai multe penitenciare din țară și repartizat, în cele din urmă, în lagărul de muncă Peninsula, care avea să construiască canalul Dunăre - Marea Neagră. Din anul 1973, Părintele Constantin Galeriu a slujit în București, la Biserica „Sfântul Silvestru“, care, de atunci, a devenit una dintre cele mai căutate lăcașe de cult din București.

Cei care i-au ascultat predicile povestesc că Părintele Galeriu avea un incontestabil dar oratoric; precucernicia sa era exhaustiv și prin aceasta fascinant, unic. „Sfinția sa dezvoltă cuvintele, cuvintele cheie. Rămânea pe ele, le pune în fața ta cu toată tăria și gravitatea lor; ți le imprima în suflet. Chiar el o mărturisea: «Împreună cu colegul meu, părintele Ștefan, cercetam în texte, în original, ce înseamnă «odihnă». În limba greacă cuvântul «pausis» înseamnă odihnă, dar Scriptura folosește alt termen, «anapausis», iar particula «ana» se traduce prin «în sus». Așadar, ajung la odihnă atunci când mă ridic la înălțimea adevărului, adică la lumina care îmi dă pacea, împlinirea». Gestică sa și inflexiunile glasului său erau dătătoare de sens și de forță dumnezeiască, de trăire sfântă, în ființa ta, a ascultătorului. De aceea, prelucra permanent și în continuu, divaga, era atent la public, comunica cu el, se lua de o idee care vedea că prinde, era acolo... Mulțimea când îi aduceai paharul de apă, te includea și pe tine în predică, te pune în fața lui foarte firesc și făcea din tine, într-o clipă, un partener de discuție”.

Jertfa, ca temei al învierii, cum el însuși a spus-o, a fost pasiunea lui de o viață. Nu pregeta să rupă din timpul său, chiar la bătrânețe, pentru a răspunde oricărei chemări, fie că era din partea unui om simplu, fie din partea unuia important. Modestia și eleganța cu care se distingea îl făceau inconfundabil. Ca preot, ca duhovnic, profesor sau orator, părintele Galeriu a înălțat o ștachetă greu de atins pentru preoții din România.

Atunci când Petre Țuțea a fost măgulit de unul dintre audienții săi care i-a spus „vorbiți de parcă ați fi Părintele Galeriu“, primul a meditat cu mult umor: „Pe moment, eu, care mă cred genial, eram gata să mă supăr pentru afirmația făcută... Pe urmă, gândindu-mă mai bine, m-am simțit onorat!“ Această mărturie, care vine din partea unui geniu românesc al oralității, demonstrează, incontestabil, darul oratoric al Părintelui Galeriu.

Părintele Constantin Galeriu era nu era niciodată egoist sau arogant ci totdeauna cu generozitate și mărinimie de suflet, fiind uimitor prin discreția lui, prin modul cald și deschis cu care primea pe oricine avea un necaz sau o întrebare. Uita de el și era al tău. Niciodată egoist, ci întotdeauna mult milostiv și îndelung răbdător. Simțea că Dumnezeu vorbește prin atitudinea și verbul lui.

Cuvântul Părintelui Constantin Galeriu era normă și reper. Raportarea lui la Tradiția autentică a Bisericii era un lucru firesc, articulat și natural. Nu ignora și nici nu disprețuia sursele de informare, media sau internetul și credea că dacă acestea ne folosesc, le putem uzita, dar cu grijă. Invitat în țară și străinătate pentru a conferenția, prelegerile sale erau gustate și apreciate de foarte mulți și diferiți ori deosebiți ascultători. Volumele de predici ale Părintelui stau acum să apară la Editura „Harisma“. El a fost un om foarte popular, dar care nu a trăit din asta. Chiar îl deranjau evocările și elogiile făcute la adresa lui.

Se spune astăzi, și poate pe bună dreptate, că teologia a devenit scolastică, academică. Părintele Galeriu poate constitui un model de teolog și duhovnic care desființa și distrugea, prin naturalețea sa, orice tipar, stereotipie sau clișeu. Lângă el simțea că trăiești cu adevărat. Iradia blândețe, dragoste, înțelegere și bucurie. Mulți cunosc întâmplarea petrecută într-o seară când, Părintele Galeriu, întorcându-se de la o slujbă făcută în parohie a venit acasă desculț. Doamna preoteasă, Argentina, mirată, l-a întrebat: „Ce s-a întâmplat?“. La care Părintele, retrăgându-se în casă, i-a spus: „Nimic, cineva mai sărac a avut nevoie de o pereche de pantofi“. Acesta era Părintele Galeriu!... Cel mai bine i se potrivesc cuvintele pe care o americană, Ruth Stapleton, le pune în dreptul oricărui creștin autentic: „Born to serve, born to love“ (Născut pentru a sluji, născut pentru a iubi).

Înainte de a pleca la spital pentru ultima oară, l-am vizitat acasă. Cu chipul lui senin m-a salutat. Era asemenea unui copil. Lângă patul în care stătea, cineva citea cu glas lin Psalmii lui David. Cuvintele lui au fost puține. Mi-a spus: „Să nu uiți: Iisus Hristos, Dumnezeu și Om este taina tainelor – Acest Iisus Hristos...“ Aceștia sunt părinții noștri. Cu toate că ne-au părăsit, din punct de vedere

fizic, ei rămân în sufletele noastre și ne veghează în chip nevăzut. Nu trebuie să-i uităm. Pentru că ne-am uita rădăcinile. Iar cine nu are rădăcini, poate fi smuls la prima adiere de vânt.

Ucenic al Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae, Părintele Constantin Galeriu avea preocuparea constantă pentru dialogul știință - religie, teologie - știință. Tema dialogului între credința creștină și cunoașterea științifică a rămas o preocupare constantă a Părintelui Constantin Galeriu. Această preocupare a sporit în intensitate în ultimii ani ai vieții sale, sub influența afirmării preocupărilor lumii științifice pentru dialogul știință-religie, reflecția teologică a părintelui înglobând ultimele descoperiri ale cunoașterii umane. Inițierea și coordonarea, începând cu anul 2001, a grupului de reflexie duhovnicească „Conștiințe în slujirea cu iubire a adevărului”, care aduna în Biserica „Sfântul Silvestru”, în fiecare zi de joi seara, profesori universitari, cercetători recunoscuți prin lucrări de anvergură în diverse domenii de la economie la geografie, fizică, literatură, matematică, filosofie, poate fi concepută, în primul rând, ca pe un mod de încununare a maturizării gândirii sale teologice, iar în al doilea rând, ca pe un mod de a învăța pe ceilalți să gândească corect, teologic, de a crea o școală. Erau întruniri deosebite, interesante și îndrăznețe, prin abordare, la care putea asista oricine. După ce conferențiarul își încheia prelegerea, urmau întrebările. Ultimul cuvânt aparținea părintelui, care dădea o nouă configurație prelegerii ascultate la început, unde sublinia conexiunile teologice permise de subiectul dezbătut. Interesant este că părintele nu era niciodată prins pe picior greșit. Întotdeauna cuvântul lui de încheiere reprezenta adevărata cheie prin care putea fi înțeleasă tema aleasă spre discuție în ziua respectivă. Toți așteptau cu interes și surprindere cuvântul venerabilului duhovnic și profesor care uimea prin precizia și corectitudinea intuițiilor sale.

Aceste întâlniri au fost cumva o copie a dialogurilor pe care Părintele Galeriu le avea cu intelectualii de marcă, cum ar fi: Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu și pictorul Sorin Dumitrescu de la Fundația și Editura „Anastasia”, la Schitul Darvari, unde se dezbăteau subiecte, începând cu crearea lumii, sensul existenței, pronia lui Dumnezeu sau suferința omului. Reluarea unei astfel de inițiative este necesară pentru crearea unei conștiințe ecleziale, a unui mod de gândire sănătos, curat, ortodox. Părintele Galeriu venea cu o experiență duhovnicească și cu un bagaj cultural impresionant. De aceea, cuvântul sfinției sale era unul de mare forță, cu impact puternic asupra credincioșilor și, în general, asupra oricărui ascultător. Garanția propovăduirii unei învățături fără fisură, ancorate în Sfânta Scriptură și în scrierile Sfinților Părinți, citate de Părintele, din memorie, cu o ușurință demnă de invidiat, a fost unul din principalele motive pentru care lumea invadea și asalta duminică de duminică Biserica „Sfântul Silvestru” din București.

Acum, la împlinirea a zece ani de la petrecerea în lumea celor de sus a Părintelui Constantin Galeriu și în încheierea acestui material comemorativ, vin să întreb, cu multă nădejde și încredere în Providența Divină, ce va urma după toți și după toate acestea, care va fi mersul și evoluția Bisericii în viitor, deoarece iată, ea se confruntă cu o mulțime de probleme și de crize, tot mai acute pe zi ce trece, multe dintre ele generate din interiorul și în interiorul acesteia!... Luciditatea, spiritul său de echipă, respectul față de ucenicii și colaboratorii săi, dreapta lui socoteală precum și înțelepciunea ori diplomația sa ar fi fost de mare folos în continuare, dar am convingerea că felul său de a fi și mai ales, de a vedea și de a trata lucrurile, va fi moștenit de către mulți dintre ucenicii și colaboratorii săi, în frunte cu succesorul său, avându-l astfel între noi și mai cu seamă întru noi, fapt pentru care mă rog ca Dumnezeu să-i răsplătească toată osteneala și dăruirea de care a fost în stare, fiind convins că nu va fi repede uitat, deși de multe ori suferim de această maladie – a amneziei și a nerecunoașterii, fiindcă aportul său a fost cu adevărat grăitor și elocvent, marcant și determinant, din care motiv sunt ferm convins că se va face foarte des trimitere și referire la el, așa încât, după cum am pomenit și mai sus, Părintele Constantin Galeriu este ca un far ce luminează și va lumina foarte mult timp (și) de acum încolo, deși probabil sunt și dintr-aceia care ar dori să se stingă ori să fie stins!...

Prin urmare, nădăjduiesc că vom ști pe mai departe să ne cinstim înaintașii așa cum se cuvine, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Și totuși, suntem încredințați de faptul că ce este nobil rămâne, iar ce este ieftin, apune; căci „noi locului ne ținem, cum am fost așa rămânem”!... (*Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească! Veșnică să-i fie pomenirea! Amin!*)

MARIA DAMȘA

LA ANIVERSARĂ

Poeta Paulina Popa se bucură de un impresionant palmares de volume de poezii, acoperind o largă arie existențială.

Unanim recunoscută și apreciată în cele mai selecte medii intelectuale, poeta este o voce care știe – aidoma poetului. Cuvintelor potrivite că „flora de foc și slavă făurită / Împărecheate-n carte se mărită”. De aceea reușește o adevărată „rețetă a cuvintelor”, pentru a dezvoltării nu numai fiorul sacru al unei trăiri celeste ci și iubirea, meditația asupra existenței, permanenta sete de cunoaștere, momentele esențiale ale vieții, tradițiile.

„NuntInd”, cuvintele la care apelează poeta îmbracă cele mai șocante împerecheri de o mare forță expresivă și sugestivă – convertindu-se în metafore revelatorii și simboluri.

Și toate acestea pentru a exprima preaplinul sufletesc al eului liric reaprins în cele mai variate ipostaze.

Poezia abordează – în mod original – teme și motive general – umane, printre care domină, suveran, motivul dorului, frecvent nu numai în poezia populară, ci și în marea poezie românească de valoare.

Impresionează, de asemenea, variațiile „artei poetice”, în care poetul este „cămașa de zale a cuvintelor”.

„Demiurg al cuvintelor”, „izvorul apei”, „proscrisul care obține o poezie – Catedrală”, „vers aprins”.

Ultimul volum, *Iubire*, ca și alte câteva, cultivă un procedeu inedit, poeta folosind ultimul vers al unei poezii drept titlu al următoarei structuri lirice.

Concepute monologat sau adversativ, poemele acestui volum au ca dominantă eul liric omniprezent și omniscient și ca sentiment suprem iubirea. Acesta este „stâlp de lumină”, „punct de sprijin”, „sete de foc (...), de apă”, „îmbrăcăminte de nuntă”, „psalm”, „fiorul ce dă muguri” și creează „Poezia-regină”, „copilă cu ochi frumoși”, „cântece...”

Nu putem trece cu vederea nici celelalte preocupări ale poetei, mai realiste: director de editură – de succes, moderator de emisiuni culturale TV, împletind sensibilitatea poetică reușită cu rațiunea omului de succes.

Cu prilejul acestei aniversări, îi dorim Paulinei Popa să cultive încă mulți ani „grădina cuvintelor”, îmbogățind, astfel, lirica feminină românească.

O benefică împletire a rozelor trecutului cu cele ale viitorului scrutând cu talentul poetului viața, spre bucuria cititorului.

La mulți ani!

Deva, 29 august 2013

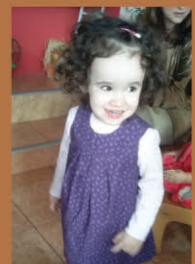

PAULINA POPA

POEZIA
UNEI VIETI

COPILARIE, VIS, BUCURIE...

FOTOTECA EMIA

www.emia.ro

Ioan Petraș, la Zilele "Lumină Lină"

Lansare de carte la Hunedoara

Grup de scriitori la Premile U.S.R., filiala Arad

Zilele "Lumină Lină" la Reșița

Gh. Mocuța,
Paulina Popa
și Ioan Matiuț

Lucia Cuciurean,
Vasile Dan
și Paulina Popa

Cornel Nistorescu și Petru Mărginean, Primarul Mun. Deva

Cornel Nistorescu, Paulina Popa, Ioan Sebastian Bara și
Mircea Ioan Molot, Președintele C.J. Hunedoara

Ioan Sebastian Bara, cuvânt cu scriitorii

ISSN 1454-3060

9 771454 306000